

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sábos petitórért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Lipót-utca
50. szám.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ÉS CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁSI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNÁ-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNÁ-EGYLET«, »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, A »FERTŐI CSÓNÁRÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNÁRÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁRÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNÁ- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MÁROS-VÁSÁRHÉLYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNÁ- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MÁROS-VÁSÁRHÉLYI TORNÁ-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ÉNYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNÁ-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNÁ-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNÁ-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RÍMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-UJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁLGÓ-TARJÁNI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMECZI AKADEMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNÁ-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNÁRÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNÁ-EGYLET«, A »SZÉKELY-UDVARHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S A TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A Balaton cultusa.

Budapest, október 1.

A milyen sok szép verset irtak és gyönyörű hangzatos dikiéziót mondtak a „kis magyar tengerről“, a Balatonról, — ép oly kevés jót cselekedtek ennek érdekében széles e hazában. Elnevezték az ország gyöngyének, kincsesbányának, bokrétajának, büszkeségének és mindenféléjének; a novellisták egész serege részrehajló előszeretettel hozta hőseit a Balatonra, hogy boldogok legyenek, vagy a Balaton hullámaiba fuljanak; sőt volt idő midőn papák és mamák részrehajló előszeretettel vittek gyermekeiket a Balatonra, melynek Füredje abban az időben a legnépszerűbb fürdőhely volt az országban; — szóval mozgalmas hosszú nagy mult áll a Balaton mögött s ime a Balaton ma is majdnem oly elhagyott állapotban van, mint ezelőtt évtizedekkel volt.

Minél fejletlenebb a gyermek, a tárgyak valódi értékét annál kevésbé sejtí: ez a mondás kétségkívül áll a népfajokra s nemzetekre is; az a félvad indián, mely a valódi kincsek mellett közömbösen elhalad, de országát szívesen eladja pár értéktelen üveggyöngyért, kétségkívül már csak ezen okból is alacsonyabb niveaura helyeztetik az emberiség mérlegelésénél, mint az a nemzet, mely saját országa kincseit fölismerve nem adja el azokat üveggyöngyökért, sőt parlagon sem hagyja heverni, hanem kiaknázza. Már most, ha e mértéket a magyar nemzetre alkalmazzuk, úgy több tekintetben igen kedvezőtlen eredményre jutunk, mert azt láthatjuk, hogy a magyar nemzet számtalan kincsét eladta már üveggyöngyökért s igen sok kincses bányáját meg nem látta

a közvetlen közelből, míg el nem jött a világ másik részéről egy leleményes idegen, ki aztán a legtöbbszörre a maga számára s csak nagy ritkán a mi javunkra fölfedezte azt a kincses bányát.

Ilyen kincses bányánk a Balaton is, melyet szintén egy idegen, Gossling angol konzul fedezett föl a mi számunkra. De a fölfedezés óta fájdalom igen kevés történt még annak a kincses bányának az értékesítésére; pedig úgy közgazdasági, mint szórakozási és sport tekintetében rendkívüli módon ki lehetne aknázni azt a kis tengert, melylyel a természet bennünket megajándékozott.

Mily élénk sportélet virágzanék a Balatonon, ha a külföldön vagy legalább Ausztriában volna! A testgyakorlatoknak mily sok érdekes nemét lehetne meghonosítani egy oly nagy tavon, hogy a hajózási forgalomról, a fürdőhelyek szaporításáról és emeléséről és más ily közgazdasági érdekekről említést ne is tegyünk.

Hiszen az igaz, hogy a „Stefánia yacht-egylet“ már egy kis vitorlás flottillát teremtett a Balaton hullámaira, de a yacht-sport oly kizárólagos főúri sporttá nőtte ki magát Balatonfüreden, hogy mint az ideai versenyek bizonyították, a nagy közönség még csak mint néző sem igen szerepel e sport üzésénél.

A vízi testgyakorlatoknak egész hosszú sora volna, melyeket a Balatonon meglehetne honosítani, sőt a Stefánia yacht-egylet ideai versenyprogramján szerepelt is több ilyen vízi testgyakorlat, de fájdalom csak a papíron maradtak, mert pályázók hiányában nem tartattak meg.

Kívánatos lenne mindenesetre, ha a Balaton-egylet és a Stefánia yacht-club karöltve minél nagyobb tevékenységet fejtenének ki a jövő évben a Balaton cultusa érdekében.

BEDŐ KÁROLY.

Testgyakorlat és szélhámosság.

Ilyen című rendes rovatunk legutóbbi közleményére, a szabadkai „Bajnokjelölt” nyilatkozatához fűzött megjegyzéseinkre Fellegi Antal szabadkai bajnokjelölttől az alábbi sorok közzétételére kértünk föl. Szívesen közöljük a nyílt, férfias hangon irt nyilatkozatot, melyhez nem fűzünk semmi megjegyzést, miután a cikkből magából is kivonhatja mindenki a világos tanulságot s — mi is kivonjuk a magunkét.

T. szerkesztőség!

Kérem az igazság és méltányosság iránti tekintetből jelen soraimnak b. lapjában helyet szorítani:

Azon levelet, mely a „Testgyakorlat és szélhámosság” cím alatt a múlt számban közölve lett, én irtam. Megírtam úgy, miként ott közölve lett, eltekintve azon csekély javítástól, melyet rajta a beküldő úr eszközölt és a mely abban áll, hogy „több tagnak megbizásából” közé tűzte.

Megvallom, a beküldő úr alatt Vermes Lajost értem, a ki engem néhány hét előtt fölkerít arra, hogy irjak egy választ a „Vadász- és Versenylap”-nak azon cikkére, melyben Benedek vívómesterrel foglalkozott. Az eszmét ő adta meg hozzá, ő mondta, hogy a mennyire lehet, Benedek védelmére keljek, és ha levellel elkészülök, származtassam el hozzá, majd ő rendeltetési helyére fogja küldeni. Soraimat az ő intencziói szerint ekként végeztem: „A szabadkai torna-egylet választmányának megbizásából”, miután csakugyan azt hittem, hogy a vál. őt megbizta e levél megírásával.

Ő azonban jónak látta e kitévelt megváltoztatni, saját neve helyett az én czímemet aláírni és a helyett, hogy a Vadász- és Versenylap-nak küldte volna be, a „Herkules”-t kereste föl vele.

Nem fognak hát csodálkozni azon, hogy e levél nem illet b. lapjuk keretébe, miután máshova volt szánva és azon se csodálkozzanak, hogy Vermes Lajos úr néha ilyen abszurdításokat követ el és miatta aztán másnak kell pirulnia.

Sok sértő van a t. szerkesztőség válaszában rám nézve, mit azonban ilyen körülmények közt nem is csodálok és nem is szándékozom reflektálni rá helykimélés végett, noha lehetnének némi egyéni megjegyzéseim.

És ha már benne vagyok Vermes Lajos úr leleplezésében, megvallom, hogy sok oly sporthírt olvastam úgy ebben, mint több hazai lapban, Szabadkáról, melyen az idevaló közönség igen jókat nevet azok tudatában, hogy legnagyobb része légből kapott.

Igy, hogy többeket ne is említsek, e lapok 38. számában az a hír volt közölve, hogy a vívás nagyban folyik Benedek vívótermében, hogy köztük én válok ki leginkább, pedig nemcsak, hogy Benedek vívótermet nem tart, de az aug. 1. palcisi versenyek óta úgyszólván kard sem volt a kezemben.

Hogy mi érdeke van Vermes Lajos úrnak ilyen hírek kolportálásában, azt fölfogni nem tudom, de annyit

bizonyos, hogy vak eszközül nem fogom többé fölhasználtatni magamat általa azért, hogy szégyenkezés legyen jutalmam.

Szabadka, 1886. szept. 20.

Hazafras tisztelettel

FELLEGI ANTAL,
bajnokjelölt.

Athletikai versenyek Egerben.

A szervezkedő „Egri Athletikai Club” f. hó 26-án egy 14 pontból álló sikerült versenyt rendezett, melyre a Magyar Velociped Club, mint az Athletikai Club formális megalapítója, hivatalosan meg volt híva. A tagok egy része géppel ment Egerbe, de a bizonytalan időjárás miatt csak öten voltak; névszerint: B. Bartay O., I. Kaszás I., Gerstl S., Vuits I. és kedves vendégként Filipovits E. a B. K. E. tagja. A többiek vonattal indultak; valamennyien nagyszerű fogadtatásban részesültek a serényen működő bizottság által. Vasárnap d. e. beborult ugyan az ég, de d. u. 3 órára teljesen kitisztult. A versenyek ismét az érsek-kert nagy köröndjén tartattak meg, mely hirtelen fordulatai miatt ismét nem volt alkalmas arra, hogy jó rekordot kaphassunk. Az időmérés különben azért nem mondható teljesen megbízhatónak, mert minden verseny kezdőpontja nem volt eléggé biztos: hiszen az indítás nem történt a präcis pisztoly lövésre, — hanem esengetyű szóra. Reméljük, hogy Egerben a harmadik viadalnál ép oly szorosán fognak ügyelni a versenyek szigorú sportszerűségére, mint azt az első versenyen tették. Ki kell továbbá azt is emelnem, hogy az egriek még most sem versenyeztek komolyan, mert különben felhasználták volna a bokrok hűs árnyékában fekvő tágas öltözöt és sportöltözetben mutatták volna magukat — nem nekünk, hanem a „benszülöttek” előtt. Pedig vannak ám jó vívók és páratlan súlydobók; pl. versenyen kívül O-nyi úr 6:40 m. dobott minden előzetes próba nélkül!

D. u. 3 órakor kezdődött a velocipedezők felvonulása a szokásos kolonnokban. Utána a távgyaloglás vette kezdetét, melyre Starazolszky Ödön Egerből, Jean Guilhauman, Kaszás I. és Schwanda G. indultak. Kezdetül fogva mind végig Kaszás vezetett igen szép stylusban és a 3000 m. megtette 15:55 alatt; második Schwanda 16:25; a többi feladta a versenyt. Utána a kardvívás vette kezdetét, melyre Z. Horváth B. továbbá Kaszás I. és Nagy Gy. mérköztek. Győztes Nagy Gy. maradt. — Az egriek zárt velociped versenyére négy nevező közül csak kettő indult: Szabó Béla és dr. Ludányi Béla. Előbbi már hosszabb idő óta üzi az új sportot s így győzelme előre látható volt. Szabó B. a 800 m. megtette 2:14 alatt, míg dr. Ludányi B. 3:12 alatt érkezett be. Kellő gyakorlat és fokozatos szolid training mellett Szabó B. igen kitűnő versenyző lesz. — Ezután az 1000 m. távfutás vette kezdetét, melyre ifj. Horváth Béla Egerből, Hódý Lajos, I. Guilhauman és E. Kovács Aladár indult. A verseny szokatlanságát elárulá azonnal Horváth B. indulása, mert olyan tempóban kezdett futni, mintha csak 100 méterről volna szó, és ezzel egyszersmind begrasztotta „a francziát” is, ki mindjárt sarkában volt; Hódý messze hátul és ennek sarkában Kovács futott, — nemcsak láb-bal, hanem egyszersmind észszel is versenyezve és a versenyt kezében tartva. Az első kör után „az egri” kiállott, az utolsó körnél pedig Kovács szép spurttel utóléri és elhagyja Guilhaumant és elsőnek ér be 3:33 alatt,

második 3 : 38. — Erre következett az 1000 m. velocipéd verseny azok számára, kik még első díjat nem nyertek. Indult Lipovniczky S. Egerből és Nagy Gy. Érdekes mérkőzés után első Nagy Gy. lett 2 : 45 alatt, a második beérkező ideje 2 : 46. — A súlytávdobás öt versenyzőt csoportosított: Starazolszky Ödön, Perger Ignác és Kelemen Lajos Egerből, továbbá Schwanda G., Nagy Gy. és Bartay O. Három dobás közül legnagyobb lett volna Bartay 6 m. dobása, de ledőlve a deszkáról. érvénytelenített. Legnagyobb dobást Bartay O. 5'60 m. tette, utána Kelemen 5'40 m., Nagy Gy. és Schwanda G. 5'20 m. A többi dobás vagy 5 m. vagy az alatt volt. — A 2000 m. velocipéd-versenyre indult Bartay, Vuits és Kaszás. Kezdetül mindvégig Kaszás vezetett, bár Vuits néhányszor oly keményen megszorította, hogy már-már megelőzni látszott Kaszást; ez azonban az állandó körpályán nem sikerült. Első Kaszás 4 : 44 alatt, második Vuits 4 : 44 $\frac{1}{2}$ alatt. — 100 m. síkfutásra nyolczan indultak: Lipovniczky S., Kelemen L., ifj. Horváth B., Egerből és Bartay, Nagy, Schwanda és Kaszás. A szűk pályán alig lehetett felállani, úgy hogy némelyik gyepen volt kénytelen futni. A futás igen jó tempóban ment és csak a cél előtt dőlt el, hol Kovács A. szép végversenynyel megelőzte mind és Bartay Lipovniczkyvel második helyért holt versenyt futottak, míg Schwanda a harmadik helyet tartotta. — Közvetlenül azután kezdődött a távugrás és ez nagy baj volt, mert majdnem mind, a kik futottak, ugrottak is, — pedig mindenki lihegett még a sebes rohamtól! Az ugrásban részt vettek: Starazolszky Ö., ifj. Horváth B., Lipovniczky S. és Kelemen Lajos Egerből továbbá Bartay és Schwanda. Legnagyobb ugrást Schwanda G. tette: 5'1 m. ugorván, utána Lipovniczky S. 4'9 m. ugrott. A leugrás a kemény altalajra hintett porhanyós homokra nem volt czélszerű, mert előre nyujtva a lábakat, ez elcsuszott és az ember a földön ült. Jobb lett volna a kertből némileg nedves szikkadt földet oda hordani. — Az 5000 m. velocipéd-versenyre ismét Bartay, Vuits és Kaszás indult. Bartay kényelmes tempóban vezetett, de Kaszás hirtelen előre tört, követve Vuits által és elsőnek ért be 11 : 36 alatt, második 11 : 36 $\frac{1}{2}$, harmadik Bartay 11 : 39 alatt. — Az utolsó mérkőzéseket az 500 m. akadályfutás nyújtotta 6 gáttal, melyre Starazolszky Ö. Egerből és Kovács, Schwanda, Nagy indultak. Első lett Nagy Gy. 1 : 48, második Schwanda G. 1 : 48 $\frac{1}{2}$ alatt. A gátugrást nagyon nehezen lehetett érvényesíteni, mert a gátak nem voltak kiépített falak, hanem csak egy, bakokra fektetett lécből állottak, melyet a futásközben látni lehetett ugyan, de az elugrás bizonytalan volt, mert a távolságot nem lehetett megbecsülni.

A jól sikerült nap piéce de resistance-ja volt Vuits I. produkciója a művelocipédezésben. A szebbnél szebb gyakorlatok mind igen jól sikerültek a közönség élénk tetszénnyilvánulásai közt. Végre a dísz tárgyak és tiszteletdíjak kiosztása befejezte a versenytéri működést. Bengali gyertyák és magosra tartott rakéták elsütése mellett kivonultak a versenyzők a közönséggel együtt az ó-kaszinóba kedélyes közvacsorára. Itt az Egri Athl. Club elnöke: Kovács K. mondott köszönetet a pesti versenyzőknek, mire Nagy Gy. válaszolt rövid beszédben. De már ekkor hölgyközönség gyülekezett a táncsterembe s így otthagya a terített asztalt a sikos parkettra vonultunk, hol az athleták ép oly elegánsan és biztosan mozogtak, forogtak, mint a pályán, — — — de már itt nem ők győztek, hanem az egri hölgyek tüzes szemekkel s egyszersmind kedves, kedélyes modorukkal; győzelmük onnét tűnik ki, hogy a jelen-

lő athleták mind megfogadták, hogy ha az egri társ-egylet télen athletabált rendez, törekedni fognak, hogy eljőjenek mind, nehogy azt mondhassák :

„Szombat este nem győztek várni,
Be kellett — be kellett a rácsos kaput zárni!“

Tehát viszontlátásra!

S. G.

A „Kolozsvári Athletikai Club“ őszi viadala.

(Hivatalos.)

A kolozsvári athletikai club 1886. évi őszi (IV.) nyilvános viadalát okt. 3-án tartja meg a következő versenypropozíciókkal:

a) Futás.

I. Síkverseny. Távolság 91'44 méter. (100 yard.) Tét nincs. Díj bronz-érem. Versenyezhetnek a Kolozsvári Athletikai Club tagjain kívül a kolozsvári kir. tudomány egyetem és a kolozsmonostori gazd. tanintézet hallgatói is. Ki vannak zárva, a kik a gyaloglás bármely nemében első díjat nyertek.

II. Síkverseny. Távolság 91'44 méter. (100 yard.) Tét nincs. Az első beérkező tiszteletdíjat nyer, ezenfölül valamennyi versenyző, a ki 11 mpercen belül ér a célhoz, ezüst éremmel díjaztatik.

III. Síkverseny. Távolság 804'5 méter. ($\frac{1}{2}$ angol mértföld.) A kik ilyen vagy ennél hosszabb futásban első díjat nyertek, kiszabandó nagyobb távolságot tartoznak befutni (handicap). Tét $\frac{1}{2}$ ezüst forint. Első díj ezüst érem. Második díj, ha legalább négyen indulnak, bronz-érem.

IV. Gátverseny. Távolság 201 méter. ($\frac{1}{3}$ angol mértföld.) Hat, 95 cm. magas sövénygát. Tét nincs. Díj: ezüst-érem.

V. Növendékek versenye. Futás sík pályán. Távolság 274'2 méter. (300 yard.)

Versenyezhetnek a helybeli középtanodák 14—16 éves növendékei, ha a club egy tagja által ajánlatnak. Tét nincs. Az első beérkező tiszteletdíjat nyer. Jelentkezés a helyszínen.

b) Különféle versenyeknek.

VI. Bajnoki távolugrás. Első vetélkedés a „bajnok“ czímért. Tét 1 ezüst frt. A Kolozsvári Athletikai Club ezen versenyt, körülbelül féle évi időközökben (összszel és tavasszal) ismételve kitüzi. A bajnoki díj elnyerésének föltételei, hogy a győztes legalább 570 cm. távolságot érjen el, és ily módon három egymást követő vetélkedés alkalmával vívja ki az első díjat.

A ki a legnagyobb távolságot éri el, tiszteletdíjat nyer. Ezenfölül minden versenyző, a ki 507 cm. távolságot ugrik, bronz-érmet, a ki pedig 538 cm. távolságot ugrik, ezüst-érmet kap.

A legjobb ugró, ha legalább 570 cm. távolságot ért el, a tiszteletdíjon és ezüstérmén fölül még a bajnokjelöltséget nyeri.

A második vetélkedésben való győzelem a már mondott díjakkal és a bajnokjelöltség megtartásával, a harmadik vetélkedésben való győzelem pedig arany éremmel (60 frt értékben) ezüst serleggel (90 frt értékben) és a „bajnok“ czímmel díjaztatik.

A próbaugráson fölül minden versenyző 3 ugrást tehet. Előre esés jó. Hátra esés nem számít.

VII. Gerelyhajítás. Távolság 15 méter. Tét $\frac{1}{2}$ ezüst frt. A győztes tiszteletdíjat nyer. Minden versenyző háromszor hajíthat.

VIII. Birkózás. Tét nincs. A győztes bronz-érmét nyer. Versenyezhetnek, a kik ebben a versenyben még első díjat nem nyertek.

1. A versenyzők mindkét, még pedig meghatározott karral úgy fogják egymást derékon, hogy egyik kar felül, a másik alól essék.

A ruhákat fogni, valamint a lábbal gáncsot vetni tilos.

2. Győztes, ki ellenfelét úgy teríti a földre, hogy azt mindkét válla érinti.

3. Ha a verseny 3 percz alatt el nem dől, az igazlító azt néhány percze beszünteti. Ha másodszori birkózás után sincs határozott győzelem, a verseny eldöntetlen marad.

IX. Ökölvívás. Tét egy 1/2 ezüst frt. A győztes tiszteletdíjat nyer. Versenyezhetnek, a kik ezen versenyben első díjat még nem nyertek.

Minden versenyző külön-külön minden vetélytársával egy-egy perczig tartó három összeapásban vív meg. Az igazlító, ha eme mérkőzésekből a győzelmet egyik versenyzőnek sem vélne odaitélhetni, az illetők között döntő küzdelmet rendelhet el, úgyszintén ha kettőnél több versenyző jelentkezik, a versenybíróság a versenynek a nyilvános viadalt megelőző megkezdését rendelheti el, kijelölve a versenyzők sorából azokat, a kiknek küzdelme a nyilvános viadalon lesz megtartandó.

X. Súlydobás. Tét 1/2 ezüst forint A győztes bronz-érmét nyer. Versenyezhetnek, a kik e versenyben első díjat még nem nyertek.

Ezen verseny-propozíciók a „Herkules“ testgyakorlati közlönyben közzétételnek és kívánatra a Club titkárja által posta útján is megküldetnek.

Kelt Kolozsvárt, a Kolozsvári Athletikai Club versenybizottságának 1886 máj. 24-én tartott gyűléséből.

Dr. BAINTNER HUGÓ,

mint a versenybizottság elnöke.

A velocipéd sportja.

(Képekkel.)

Magyarországban a velocipédet még alig tíz éve ismerik s igazi divatja csak a legutolsó két-három évben támadt. Különböző maga a velocipéd mai alakjában nem valami régi találmány. Volt ugyan már a múlt században is a velocipédhez hasonló járó szerszám, de az igazi velocipéd csak e században született.

Ha arra a kérdésre, hogy tulajdonképen mi a velocipéd, lehető röviden akarnánk megfelelni, úgy akként definiálhatnók, hogy a velocipéd „lábbal hajtott kerék“ vagy lábbal hajtott kerekek; mert a velocipéd lehet egy, két, három, sőt négy kerekű. A legrendesebb használatnak örvend a két kerekű (bicycle), azután pedig a három kerekű (tricycle), míg a négy kerekű csak több ember számára való, az egy kerekű velocipéd pedig csak a velocipéd-művészek számára van alkotva.

A világ legelső velocipédje két kerekű volt: ezt Drais báró találta föl. S az első velocipédnek meglehetősen egyszerű szerkezete volt; két egymásután álló falkeréből állott, melyeknek összekötő rúdja fölött volt a nyereg a sportsman számára, ez azonban nem hajtotta lábával a kereket, mint a mai velocipédeknek szokás, hanem mindkét lába a földet érte s csak a lábaival lökdöste előre a gépet is, magát is. Hogy az ilyen szerszámmal milyen gyorsan lehetett járni, az elképzelhető; de

azért mégis sok éven át divatban volt az nemcsak Franciaországban, hanem Angliában is, sőt egyes javításokat is eszközöltek rajta koronként.

Angliában egy long-acrei kocsigyáros, bizonyos Johnson honosította meg ezt a szerszámot, mely „Dandy-horse“, „Hobby-horse“ és „Bone-shaker“ név alatt jött divatba. S e gépek még a mai század harminczas éveiben is szerepeltek Amerikában és Németországban is. A francia, angol, német és amerikai gyárosok és föltalálók sokat törték fejüket e gép tökéletesítésén, de csak 1862-ben sikerült egy Michaux nevű francia gyárosnak a kereket hajtó pedal alkalmazásával a mai velocipédet föltalálni. Az 1837-iki párisi világiállításon Michaux egy egészen fából készült velocipédet mutatott be s nem sokára az Ollivier testvérekkel egy velocipéd-gyárat állított fel, mely első volt e nemben a földtekén. 1869-ben azonban Michaux 200,000 frank kártérítést kapván az Ollivier testvérektől, kivált a czégtől; de kevés idő mulva egy konkurrens czéget állított föl, mire a régi czég porbe fogta s 100,000 frank birságot kellett fizetnie. Michaux, a világ első velocipéd-gyárosa így csakhamar teljesen tönkre ment s néhány év előtt Dicestreben a szegényházban halt meg. Állítják azonban sokan, hogy Michaux nem maga találta volna fel a velocipédet, hanem egy az ő gyárában alkalmazásban lévő Lallement nevű egyszerű munkás.

A velocipéd már most óriási mértékben és rendkívüli gyorsasággal tökéletesbedett; angol, francia, amerikai és német gyárosok és föltalálók egyre-másra kérték a patenset egy-egy újfajta velocipédre, vagy a velocipéd egy-egy részének újabb javítására s még most napjainkban is minden esztendő nagyon előre viszi a velocipédgyártást és szaporítja a különböző velocipéd-fajokat.

A kor jelszava minden tekintetben a gyorsaság, természetes tehát, hogy nagy divatba jött az egész földtekén az a szerszám, mely az ember járását oly rendkívül meggyorsítja s napjainkban nemcsak a művelt nyugati városok utcáiban látjuk hemzsegni a velocipédek, hanem még a távol keleten is meghonosították a velocipédet az angolok s Bombay utcáin is ott látjuk a legélénkebb forgalmú utcákon kocsik s járókelők között kifogástalan biztossággal kerekezni a bicyeleistát.

A velocipéd nagy népszerűségét gyorsaságán kívül annak is köszönheti, megtanulása igen kevés időbe s használása kevés testi erőbe kerül. Míg majdnem minden sport üzéséhez nagy testi erő kell, a velocipédet elhajthatja a leggyöngébb testalkotású ember is. Legnehezebb természetesen a kétkerekű velocipéd megülését elsajátítani, de ügyesebb ember egy hét alatt is elsajátíthatja. A tanuláshoz azonban mindig egy gyakorlottabb velocipédista segédkezése szükséges, mert mihelyt a kezdő ember fölül a bicyclere, ez rögtön oldalt dől s a gyakorlott velocipédező is nem álló helyből ül föl a gépre, mint egy lóra szokás, hanem előbb kézzel tolvá, mozgásba hozza s azután hátulról egyszerre a nyeregbe ugrik. Ez az oka, hogy a versenyeknél minden egyes velocipédet hátulról egy ember fog, mert különben az indulás előtt leesnék valamennyi versenyző a paripájával együtt. A velocipédről leszállni sem lehet úgy, hogy előbb megállítjuk a gépet s aztán leszállunk, mint a lóhátról szokás; hanem lassított menet közben az egyik lábat a pedálról fölemeljük s a velocipéd gerinczén átemelvén a másik oldalra, hirtelen kiugrunk oldalt a nyeregből; de a kormányzó-rudat ekkor nem szabad eleresztenünk, mert különben a velocipéd a földre esik s igen könnyen sérülést szenvedhet.

A velocipéd hasznosságát legjobban belátták az angolok, kik nemcsak sportmulatságul, hanem rendes közlekedési eszközül is használják. A pap velocipéden jár távol eső fiók-egyházaiba prédikálni, az olesóbb külvárosokban lakó hivatalnokok s tanárok velocipéden járnak be a citybe hivatalaikba s számos angol utazik, nemcsak hazájában, hanem más országokban is hónapokon keresztül sokkal olesóbban és kellemesebben, mint a vasúton. Sőt a városokban teherszállításra is lehet használni a velocipédet és nem egy kereskedő-czég használja már Budapesten is rendes szállító eszközül a velocipédet kisebb megrendelések gyors hazaszállításánál, sőt erre egy külön alkalmas szerkezetű s kosárral ellátott három kerékű velocipédet is találtak már fel.

A velocipéd-versenyek legnagyobb részét a magas kétkerekű velocipéddel rendezik, még pedig e gépek között is nagy különbség van s a par excellence sportsmanek az úgynevezett race-gépeket, verseny-velocipédet használnak versenyekre.

Legnagyobb változatosság a három kerékű velocipédek között, melyeknek legrégibb faja az, melynél egy nagy kerék van elől, melyen a pedal van s hátul párhuzamosan halad.

Legnagyobb elterjedésnek örvend az olyan háromkerékű velocipéd (tricycle), melynél egy kis kerék van elől (ez a kormányzó kerék) s a hátul párhuzamosan haladó két kerék között ül a velocipédista; az ilyen fajta velocipédek között legtokéletesebb a „Victor Pett“.

A legújabb találmányu tricycek között van a „Central Gear Racer“, melynél két kis kerék halad egymás után (kormányzó s egyszersmind hajtó kerékek) s e kettővel párhuzamosan halad egy nagy kerék. A „Central Gear Racer“ főelőnye abban áll, hogy róla leesni jóformán teljes lehetetlenség.

A három kerékű velocipédek között számos van, melyek kizárólag nők számára készítvék, mert a külföld művelt hölgyei egyáltalán nem irtóznak az egészséges testedző sporttól.

Tekintettel azonban arra, hogy a három kerékű velocipéd hajtása különösen rossz úton a hölgyekre nézve terhes lehet, készítének oly velocipédeket, melyeken két ülés és két hajtó pedal van, úgy hogy egy férfi is felülhet a gépre s segíthet a hajtásban.

A két ülésű velocipédeknél azonban, hogy lebukás ellen nagyobb biztosíték nyujtassék, igen sokszor négy kereket használnak s az ilyen családí négykerékű velocipédek között legnagyobb elterjedésnek örvend az a faj, melynél két nagy kerék van középütt párhuzamosan s egy-egy kis kerék van elől és hátul, a két velocipédező aztán egymás mögött ül a négy kerék között.

Van ezeken kívül még a velocipédeknek számos faja, mert a nagy használatnak és keresletnek megfelelőleg folyton új és új szerkezetű gépeket találnak fel.

PARLAGHY KÁLMÁN.

A Balaton-egylet közgyűlése.

Balaton-Füred, szept. 20.

Balaton-egylet f. hó 12-én tartotta meg évi rendes közgyűlését Balaton-Füreden a gyógycsarnok férfi olvasó termében, Fenyvessy Ferencz orsz. képviselő helyettes elnök elnökle alatt.

A tagok kis számmal jelentek meg, holott a Balaton vidékét igen közelről érdeklő fontos tárgyak voltak megbeszélendők. Ott láttuk a mintegy 25 jelenlévő között: Vaszary Kolos pannonhalmi főapátot, Vadnay Andor képviselőt, Écsy Lászlót, Kovács Rezsőt, dr. Huray Istvánt, dr. Engel Gyulát, Svastits Gyulát s még néhány vidéki és helybeli urat.

A gyűlés első tárgyát az Ádám egyleti pénztárnok lemondása következtében megüresült pénztárnoki tisztség betöltése képezte, melyre ideiglenesen Kállay Gyula választott meg. Az alapszabályokon szükségesnek mutatkozó módosítások kidolgozásával Sziklay János titkár biztatót meg.

Az ezután felolvasott terjedelmes titkári jelentés beszámol az egylet évi működéséről. Ebből megtudjuk, hogy az egylet tevékenysége csakis kirándulások rendezésében nyilvánult s így csupán a kirándulási szakosztály fejtett ki elismerésre méltó tevékenységet, a többi szakosztályok azonban nem sok életjelt adtak magukról.

Az első kirándulás kegyeletes ünnepélylyel volt összekötve. Ez alkalommal koszorúzták meg ugyanis Kisfaludy ércszobrát B.-Füreden s jelölték meg emléktáblával lakóházát Badacsonyan. A második kirándulás az irók és művészek részvétele mellett rendeztetett B.-Füredre és Keszthelyre, mely alkalommal mindkét helyen sikeres hangversenyek tartottak. Tihanyba és Badacsonyba több ízben rendezett kisebbszerű kirándulást Kovács Rezső vezetése mellett.

Az éljenzéssel fogadott titkári jelentést, elnöknek azon szomorú jelentése követte, hogy az egylet érdemes alelnöke gróf Nádasdy Ferencz visszavonhatatlanul lemondott alelnöki tisztségéről. Sajnálattal vette tudomásul a közgyűlés e lemondást s az elnöki hely betöltését a novemberben Budapesten tartandó rendkívüli közgyűlésre tűzvé ki, áttért Sziklay Jánosnak egy a Balaton hosszában és szélében személy és teher szállításra szolgáló gőzhajó építése tárgyában benyújtott indítványára.

Sziklay János részvénytársulat alakításával, vagy pedig akként véli létesíthetőnek a tervet, ha vállalkozóra biztatnék s a parti birtokosság részéről bioznyos biztosíték nyujtatnék, holdankint 1—2 krajczár. Az indítvány bővebb kifejtését üzleti szempontból Nagy Pál vette át, ki, mint a Rév-Fülöp és Boglár között néhány évvel ezelőtt fennállott gőzhajó-vállalat részvényese s utóbb igazgatója, ezen vállalatnál szerzett tapasztalatai alapján előadja s kész a számadásokkal is kimutatni, hogy vállalatuk nem a forgalom hiánya miatt bukott meg, mert évenként 10 ezer frt bevétel mellett némhogy veszteségük, hanem szép tiszta jövedelmük volt. A likvidáció Günsberger és társai műve volt, kik a hajó vállalat által érdekeik veszélyeztetését látván, összevásárolták a részvényeket s hamis úton vitték keresztül a likvidációt.

Hozzászóltak még e tárgyhöz: Vadnay Andor,

ki ezen közgyűlést, melyben az érdekeltség oly kis számmal van képviselve, ily fontos ügyben, nem tartja a határozathozatalra illetékesnek.

Vadnay Bélának biztos tudomása van Szarvassy Sándor úr útján arról, hogy van vállalkozó, ki késznek nyilatkozott egy, vagy szükség esetén két hajót is állítani a Balatonra s már 1887 márcziusban át is adni a forgalomnak, ha az egylet gondoskodik a kikötők szépítéséről. Ennélfogva indítványozza, hogy küldjön ki az egylet egy bizottságot, melynek feladata lenne: érintkezésbe lépni Szarvassy Sándor úrral és a vállalkozóval; a 3 balatonparti megyével segély és támogatás kieszközlése végett; a most közlekedő vállalatok tulajdonosaival kiegyezkedés, vagy vállalataik összeolvasztása iránt; a déli vaspályával az iránt, hogy vállalja magára a déli parton lévő kikötők alkalmassá tételét, u. m.: síófokit, szántódit és boglárít, a szentgyörgyi állomásnál pedig készítesse egy új kikötőt.

Sziklay János felszólalása után, ki a bizottság kiküldése és az érdekelt megyéknek s minden befolyásos faktornak bevonása s az ajánlat beható s részletes megvitatása mellett szól, határozatot, hogy az egylet teljhatalommal felruházott bizottságot küld ki s erkölcsi támogatásával is elősegíti a vállalat létrejöttét.

Bizottsági tagokul kiküldetnek, illetőleg felkéretnek: Vaszary Kolos pannonhalmi főpát elnökle alatt: Vadnay Andor, Nedeczky Jenő, Bogyai István, Skulics Gyula, Csígyó Pál, Écsy László, Szarvassy Sándor, Fenyvessy Ferencz, Széchenyi Imre, Svastics Gyula, Koller Ferencz, Pap Sándor, dr. Lipp Vilmos, Ambrus keszthelyi apát, Paál Dénes, Keöd József, Kerkapoly Károly, Rapaich Richard, br. Puttyeáni Géza, Fakk Gedő és Sziklay János.

Következett Sziklay Jánosnak, a kárpát-egyleti muzeumhoz hasonlóan, Keszthelyen létesítendő balaton-egyleti muzeumra vonatkozó indítványa. Az egylet a muzeum felállítását szükségesnek tartja s az ez iránt szükséges teendők elintézésével, u. m.: Keszthelyen egy muzeumi bizottság alakításával s bizottsági tagok megnyerésével Sziklay Jánost bizta meg.

Tihanyban egy telek megszerzése végett kiküldetnek: dr. Hurai István, Kállay Gyula, Chepely Károly, Jalsovics Aladár és Molnár János.

A súlyos betegségben fekvő gróf Eszterházy László elnökhöz részvétirat küldése határozatott.

Ezután még elfogadtatott Szekrényessy Kálmán azon indítványa, hogy: utasítsa az egylet a sport szakosztályt, hogy jövőre augusztus végén rendezzen hajó-versenyeket, a fürdő élet élénkítése szempontjából, és Vadnay Béla azon indítványa, hogy az új gőzhajó ügyében Keszthelyen tartassék meg a közgyűlés.

VESZPRÉMI K.

Versenygyaloglás Kolozsvártól Deésig.

(Hivatalos.)

A Kolozsvári Athletikai Club versenygyaloglását Kolozsvártól Deésig 1886 október 10-én a következő feltételek mellett tartja meg.

Távolság 59 kilométer. — Indulási pont: a főtéri oszlop. Célpont: Deésen a „megyeház épület” kapuja.

A verseny napja 1886 október 10-e (vasárnap). Indulás reggel 7 órakor. Tét egy ezüst forint.

Díjak: Az első beérkező, ha öten indulnak, aranyérmeket, a második ezüstérmeket kap. Minden versenyző, a ki 9 órán belül ér a célhoz, bronz-éremmel díjaztatik.

A club bajnoka $\frac{1}{2}$ órával később indittatik (handicap).

Három versenyzővel a verseny megtartatik.

A versenyre a Kolozsvári Athletikai Club tagjai jelentkezhetnek.

A versenyzők polgári ruhát viselhetnek. A kitűzött távolságot az országúton tartoznak bejárni. — Botot, melynek hossza egy métert meg nem halad, vinni szabad. Futni tilos.

Indulás előtt a versenyzők kézárással fogadják a verseny szabályok megtartását.

A jelentkezések október 4-én déli 12 óráig a club titkára Kuszko Istvánhoz (naponta déli 12 óráig híd-utca 15 sz. a. és esténként a Lövházban) írásban, lezárt borítékban adandók be. — A jelentkezésnek tartalmaznia kell a jelentkező vezeték- és keresztnevének, valamint lakásának megjelölését. A tét a nevezéshez csatolandó. A borítékban megjegyzendő, hogy az „versenygyaloglásra való jelentkezés”-t tartalmaz.

A befizetett tételek összege a „Kolozsvári Athletikai Club” versenyalapját illeti. A tételek csak abban az esetben fizettetnek vissza, ha a verseny valamely közbejött akadály miatt meg nem tartatnék.

Kelt Kolozsvárt, a „Kolozsvári Athletikai Club” versenybizottságának 1886 szept. 15-én tartott üléséből.

Dr. BAINYER HUGO,
biz. elnök.

Torna óra-rend.

(Tornakártyák.)

A zárjelek közé tett számok azon oldalt jelölik meg, a melyen a Porzsolt Lajos „Tornázás kézikönyvében” az illető gyakorlat bővebb leírása megtalálható.

9-ik tornaóra.

6—1 évesek: Mindannyian egy sorba nagyság szerint sorakozz (osztály elkülönítés nélkül $\frac{1}{2}$ körben, ha kicsi a tér). Minden 2-ik lépjen hátra a jobbról álló szomszédja mögé, a sor jobb szárnyánál kezd. Az így keletkezett két sorban jobbra zárkozni karfűzéshez. Első sor 6 lépést előre indulj, karfűzés el, hátra arc, karfűzés föl. Egy nagy körhöz, a sorok végeinél befelé, sorközépen kissé hátra, indulj, karfűzés el (81. 82.). Három beosztás körül. Minden 2 számú egy lépést hátra lépj, 1 és 3 számú a kezeket összefűzve a mellre föl és jobb lábbal kilépve állás, a 2-ek amazok karjaiba fogódzva guggolás le, fekvéssel függéshez a lábakkal előre lépkedni, váltogatott lábemelés (vagy tédrántás mellfelé), bal kezd — rajta — — elég, állásba vissza fel; helyet cserél 1-es a 2-essel, ugyanazon gyakorlat; helyesere 1-es a 3-assal és ugyanazon gyakorlat; helyre (107.). Középen álló 2-es jobbra balra vállfogással kis lépést hátra lépj, 1-es kéz-fogás a 3-sal, 2-es jobb térdel amazok kezeire térdelni — fel, ugrás le; ugyanaz bal térdel; ugyanaz páros térdel; ugyanaz helyeseréssel (106.). A középen lévő amazoknak kezeire fel ül vállfogással, 1-es helyben tipegve lassan egészen körül fordulni, 3-as pedig az 1-es körül kanyarodni indulj; ugyanaz helyeseréssel. Középen levő a földre téve a kezeit, azokon előre lépkedni mellső fekvéssel támaszba testnyújtásig. 1 és 3 leguggolva megfogják két kézzel a fekvő támaszkodónak lábait és fel-emelik belső vállakra, ismét leguggolva földre helyezik; helyeseréssel visszaalakulni az első sorfelfállításához, mind karfűzés föl, kivéve a kör azon két ellenpontján, a hol a sorok végei összefűződtek volt, jobb- és balról hátra, a félkörök közepén kissé előre lépkedve két külön sorhoz

indulj, egy irányba fordulni ez a sor balra, amaz jobbra át, mindkét sor oldalt utánlépésekkel egymás mellé zárkozni indulj, csapat — menet indulj, egy sorba szakadozz. Magas támfához úgynevezett egy karfájú korlát, vagy ha nincs ilyen, akkor az alacsony nyújtóhoz hosszában áll a sor, egyidőben többen tornáznak méternyi távolban (alacsony nyújtóknál 2): támfába fogódzva felugrás, a levegőben lábterpesztés és földre ugrás mielőtt a középtest a támfát érintené; ugyanaz lábkeresztezéssel; ugyanaz lábvetéssel oldalt; ugyanaz térd és törzsemeléssel. A támfára keresztbe (hasra) fekvéshez felugrás kartámaszkodással, vissza le állásba; ugyanazon fekvéssel támaszkodásban láblógázás bal előre, jobb hátra, váltva; páros láb zárva lógáz támfá alatt előre és hátra; lábterpesztés oldalt és bokázás váltva; lábkeresztezés jobb elől, azután bal; fekvő támaszból felegyenesedni test és a karok nyújtásáig; földről felugrás nyújtott testtel támaszba, ott gyengén lógázni a lábakat és hátra lendítéssel leugrás; fekvő támaszból a támfá alatt előre földre kivetni a hajlított lábakat egyidőben a testtörzsszel is leereszkedni dőlt állás al függésbe; ugyanaz egyenesen támaszkodásból kis láblendítéssel; a hason fekvéssel támaszban bal (jobb) kézzel a fogást felhagyni; mindkét kézzel elbocsájtva a támfát, lebegő fekvés azon, vissza fogni alsó fogással, felegyenesedni és láblendítéssel leugrás (163.).

14—18 évesek: Az előző korúak számára irttak némi részben több erőt és ügyességet igénylően alkalmazandók például a nagy körben a középső egyén ugrással jöjjön a fekvő függésbe és abban a lábemelgetés helyett inkább változtatva egyik karját bocsássa le a fogódzástól; a kezekre térdeléseket megelőzőleg a vállakon támaszba ugorják a középen levő; kezekre ülésbe azok átugrásával jutni, az ültőt nem helyben, hanem nagy körben járva hordoztatni. A magas támfán egyenesen támaszkodásban végeztessenek az irt lábgyakorlatok, ne ráfekvéssel; az alsó fogással támaszból végül állásba lefordulást is lehet gyakoroltatni hajlított testtel. Ha pedig van kárpás gerenda (hosszú fa ló vagy támgerenda), akkor ez helyettesítse itt a támfát. A hány pár kápa, annyi tornázzék egyidőben, helyből, vezérszókra: kápakat fogva felszökdelés pillanatnyi lebegő támaszokba, lábgyakorlatok mint a támfánál; egyenes testtartással támaszba ugrás, hátra lendítéssel leugrás támaszban jobb (bal) térdelés a kápak közé, lábcseré ütemben; páros láb-bal térdelés, abból le állásba; állásból felugrás ülésbe kápak közé jobb czombra, balra törzsfordítással, fogás-csere, oldal ülés, hátsó támaszkodás, láblendítéssel leugrás vissza a deszkára; támaszból térdelésbe, guggoló állásba és túl leugrás; neki szaladással ráugrás a deszkára kis guggolásba, kápakat is megragadva; irammal felugrás deszkára páros lábba, onnét támaszba, abból le; irammal ülésbe mint fentebb. Az átugrások most még mint koraiak, mellőzendők. Szép testhordozásra főfigyelem. 2-ik szerre sem idő sem szükség ez órában nincs a társas ösztögyakorlatok végett.

10-ik tornaóra.

A 6—18 évesek: Ez órában $\frac{1}{2}$ ora szentelendő a katonai móddal alább jelzett rendgyakorlatokra, a másik $\frac{1}{2}$ órában pedig összájátékokkal kell villanyozólag hatni a gyermeki kedélyre és testre; amott ismételve oktatni, emitt a szabad érzetnek jó kedvnek kis útát nyitni. Rövidség okáért itt csak a kiviteli vezérszók adatnak és a játékok nevei, zárjelben a megfelelő hivatkozással Porzsolt Lajos könyvére. Sorakozz! (kis térben több sorba, e sorok mint külön osztályok önállóan végzik mozdulataikat, meneteknél is csak csatlakoznak de össze

nem olvadnak). Vigyázz — pihenj. — Sor jobbra nézz — vigyázz. Balra (jobbra) át, jobbra (balra arc; fél balra (jobbra), egyenest; hátra arc, előre arc (63. 64.). Igazodás jobbra (balra), szárnyegyének indulj — állj, jobbra (balra) igazodj (66. 67.), vigyázz. A középtől jobbra és balra egy lépésre nyitódj — zárkozz (68.). Jobbra át, sor menet indulj, válts lépést (71.), 3 lépésnyire nyitódj, rövid lépés, zárkozz, teljes lépés, gyors lépés, lépés, balra (jobbra) visszakozz (73.). Jobbra (balra) kanyarodni indulj, sor állj; jobbra át, balra előre fejlődni fél balra, indulj; jobbra át; sor menet indulj, balra előre fejlődni fél bal; sor állj, pihenj. Játékok: Kendőrablás (126.). Papucs szöktetés (129.) két vagy három külön csoportban.

Különfélek.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 firt) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk. Elmaradt példányok reclamatiója a szerkesztőséghez (Lipót-utca 50.) intézendő.

Az első magyar athleta nők a rég mult időkben is az egri nők voltak s úgy látszik most napjainkban is ők lesznek. A most alakuló „Egri Athleta Club“ ugyanis az alapszabálytervezetét akként készítette, hogy tagjai sorába nők is fölvehetők. A baj csak az, hogy a tagoknak ki kell mutatniok, hogy a 18-ik tavasz már elröp-pent fejöket felett, — vajjon hány athleta nő fogja ezt bevallani?

A tornatanárok helyzetének javítása érdekében — melyért a „Herkules“ már megindulása óta küzd — a „magyarországi tornatanítók egylete“ nevében Hegedűs Sándor, a kiváló államférfiú mint az egylet elnöke emlékiratot intézett a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez. Az emlékirat tartalma a következőt ötlemben összegezhető: 1. A képezde és középiskolai tornatanító, a törvények által megszabott egyéb képezdei és középiskolai tanári állásokkal egybekapcsolt javadalmazás és előnyök élvezetében részesüljön. 2. Az óraszám maximuma és pedig legfeljebb 18—20, az előtornász órák beleszámításával, meghatározottassék. 3. Képezdek és középiskoláknál képesítésének és alkalmazásának megfelelő címet viselhesen. 4. A már működő tornatanárok évei a nyugdíj és korpótléknál beszámíttassanak és az ezentúl szervezendő s betöltendő tornatanári állásokra csak minden tekintetben általános míveltség és szakképzettséggel bíró tanerők alkalmaztassanak. És végre 5. az óratöbbletek után járó díjak vagy csak óradíjak, más tantárgyakhoz hasonlóan s minden intézetnél egyformán szabassanak meg. — Megvagyunk róla győződve, hogy a közoktatásügyi miniszter figyelemben fogja részesíteni az emlékiratot, de a tornatanárok egyáltalán nem sok reményt fűzhetnek legalább egyelőre anyagi helyzetük javításához, midőn az államköltségvetést minden oldalról oly sok teher nyomja s különösen a közoktatásügyi tárca szükséges és nélkülözhetetlen kiadásai fölülmulják a rendelkezésre álló fedezetet.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sábos petitöréért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Lipót-utca
50. szám.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ES CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁSI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KENÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, A »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYÓRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ES VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNA- ES VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNA-EGYLET«, A »PRÍVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-ÚJBELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁLGÓ-TARJÁNI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMECZI AKADEMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNA-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEDEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEDEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEDEDI TORNA-EGYLET«, A »SZÉKELY-UDVARHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S A TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Az előtornázásról.

A tornaegyletek egyik legfontosabb tisztje az előtornász; dacára ennek ezen tisztség általában nem méltányoltatik eléggé, sem a tornászok, sem az előtornászok részéről.

Sok esetben az előtornász maga sincs kötelességeinek teljes tudatában és a tornászok gyakran csak olyan embert látnak benne, a ki egyszerűen csak egy kicsit jobban tornászik mint ők. Nagyon gyakran előtornászokul csak a leggyakorlottabb tornászok szemeltetnek ki, tekintet nélkül arra, hogy van-e rendszerük, vagy nincs, képes-e a csapatoknak megfelelő gyakorlatokat mutatni, vagy nem, előforduló esetben nehezebb gyakorlatoknál a tornászokat baleset ellen megóvhatja-e, ha véletlenül egyik-másik kisiklik, vagy megbotol — vagy mindezeket nem tudja.

Az előtornásznak sokféle kötelességei vannak. A művezetővel együtt — mint mondani szokás — az egyetlen lelke. Legfőbb kötelessége maga az előtornázás. Minden csapat élén egy előtornász áll, ki a tornázókkal okszerűen el tud bánni, részükre tehetségöknek megfelelő gyakorlatokat választ, ezeket fejleszti, a könnyebbről — csapata előmenetele szerint — lassanként nehezebb gyakorlatra megy át, az egyes tornajátékoknál kerüli az egyformaságot és a gyakorlatokat érdekesítővé tudja tenni, mert akkor azután a tornászok kedvvel és örömmel fogják a tornacsarnokot látogatni és előmeneteleket tenni.

Hogy épen a legjobb tornászok egyszersmind a legjobb előtornászok, az néha megeshetik, de még sem

mindig és sokszor tapasztaltam, hogy a legjobb tornászok, mint előtornászok kifogytak a mutatandó gyakorlatokból. A könnyű gyakorlatokat sem tudták, mert már azokat elfelejtették, fokozatos, rendszeres tanításról pedig fogalmuk sem volt.

Födolog az előtornásznál, hogy valamely torna-szeren egy bizonyos alap-gyakorlatot tanuljon be és ebből kiindulva aztán egy másik hasonlóhoz térjen át.

Ennek az a haszna van, hogy először is a tornázó az alapgyakorlatokat alaposan eltanulja, és másodszor az előtornász sem fog a gyakorlatok tekintetében zavarba jöhetni, mert míg az utolsó tornázó is elvégezte a gyakorlatot, addig kigondolhat egy új alakzatot. Az előtornásznak így könnyűvé tétetik az előtornázás, a tornázók pedig mindig kíváncsiak lesznek, hogy legalább az alapgyakorlatokat megtanulhassák.

Nemesak a szertornázást, hanem a széptornázást is minél érdekesebbé kellene tenni. Az pedig nem helyes, ha az előtornász a magas ugrásnál a zsinórt mindig magasabbra emeli, míg aztán a legjobb ugró sem ugorhat rajta át, vagy, hogy ha valaki megérinti ugrás közben, hogy annak le kelljen lépni, vagy pedig a súlyemelésnél valamely súlyt csak ennyi-meg ennyiszor lehessen emelni.

A magas- és távugrásnál, mielőtt az zsinór nagyon magasra emeltetnék, különféle ugrásmódok gyakorol-tathatnának, például átugrás fordulatokkal, térd vagy sarkemeléssel, a sarkok vagy hüvelykujjak megérintése ugrás közben, akadályugrás, ugrás terhekkal, ablak-, felugrás stb. stb.

Igy aztán a tornázás minden tornaszeren és minden tornázóra nézve nagy érdeklődéssel bír, hacsak az elő-

tornász kissé gondolkodik és a dologgal némileg törődik. Mert nagyon is sokszor ellanyhul a tornázók buzgalma jó előtornászok hiányában, kik a tornázás iránti érdeklődést, a csapattagok buzgalmát felköltetni tudnak.

Dr. WAGNER GUSZTÁV.

Szabadtéri játszótársaság.

Olvasóink emlékezni fognak rá, hogy a budapesti reform. főiskolában Baráth Ferencz tanár a növendékek között egy „szabadtéri játszótársaságot” létesített. A rendkívül üdvös intézmény részletes leírását is közöltük annak idején.

Ez a társaság a nevezett tanintézetben még most is fennáll s mult iskolai évi működéséről érdekesnek tartjuk megemlékezni, midőn is a Vámosy Mihály jeles igazgató által nagy gonddal összeállított évi jelentésből közöljük az ide való részletet. Vajha sok iskola követné a jó példát!

„Hogy az ifjúságnak olykor-olykor egy kis szabad mozgást is engedjünk, a folytonos ülésben meglankadt erejüket egy kissé felelevenítsük, a szabadban gyakran rendeztetett játék, s gyakran tettek a szabad időben, a környéken nagyobb kirándulásokat.

Igy igyekeztünk testi mozgással ellensúlyozni a tanulás munkája által nagyon is igénybe vett szellemi erőket.

Rég feledésbe ment, vagy a tanulók előtt itt Budapesten teljesen ösmertlen, de a vidéken igen is ösmert, s a gyermekek és ifjak által igen szellemesen gyakorolt játékokat játszanak, mely ügyes fortély kitalálására vezeté az ifjakat egyszersmind pedig testöket edzé.

Ez a „Szabadtéri játszótársaság” tagjai által gyakoroltatott, melyben a felsőbb osztályok növendékei számosan vettek részt.

A szabadtéri játszótársaság eme gyakorlatai mellett a „Nemzeti tornaintézetben” Maurer János tanár úr vezetése mellett, a tornázás is a legnagyobb szorgalommal gyakoroltatott.

Minden osztály hetenként két órán át gyakorolta magát és pedig mint a vizsgálatok mutatták, szép sikerrel.

A tornavizsgálatok a következő rendben tartattak meg. A VIII. osztályé az érettségi vizsga miatt május 8-án volt, a többi osztályoké június 5-én ejtetett meg, és pedig az I. és II. osztályé d. e. 10—11-ig; a III. és IV. osztályé d. u. 5—6-ig; az V., VI. és VII. osztályé 6—7-ig.

Versenyzések most is voltak.

Az I. és II. osztály a mászásban versenyzett. Győztesek lettek az I. osztályból Horpátszki Ignác; a II. osztályból Keresztesi Gyula.

A III. és IV. osztály növendékei az akadályokkal egybekötött futásban versenyeztek. Győztesek lettek a III. osztályból Csankó János, a IV. osztályból Király Jenő.

Az V., VI. és VII. osztály növendékei a magas ugrásban versenyeztek. Győztesek lettek a VI. osztálybeli növendékek közül Mészáros Dénes, ki 1'55 m. magas ugrást tett és Földvári Bertalan, ki 1'40 m. ugrott.

A VIII. osztály május 8-án tartott vizsgája alkalmával távol ugrásban és kődobálásban versenyzett s

mindkettőben Horánszki Gyula lön a győztes. A 30 fontos golyót 6'00 m. dobta, és 4'15 m. távolságra ugrott.

A győztesek a nemzeti torna-intézet igazgatóságától egy-egy babér-koszorút kaptak, mely nemzeti szalaggal volt díszítve.

A vizsgákat mindenkor igen nagy számú érdeklét fél és szülék látogatták, s becses megjelenésökkel egész ünneppé tették azt a pár órát, melyben a vizsga lefolyt.

Fertői vitorlás versenyek.

Sopron, október 4.

A mitől annyira tartottunk, ugyancsak be is következett, a Fertő vize annyira leszállt, hogy mélyebb járatú yachtjainkra nézve a versenyen való megjelenés egyenesen lehetetlenné vált.

A tegnapi halasztott rusti versenyen tehát minden győzelemre való remény nélkül jelent meg két kisebb csónakunk, melyek csak az esetben jöhettek volna komoly versenyfelekként számításba, ha csekély vitorlaszerelésüket tekintve, erős szélben futhattak volna meg a pályát, a midőn ellenfeleink is kénytelenek leendtek volna rendkívül magas s roppant terjedelmű vitorláikat nélkülözni. Csakhogy mindebből semmi sem lett. Fél tíz órától kezdve egész délutáni 1 óráig a legteljesebb szélesendben, rekkenő melegben vesztégt a megjelent hat vitorlás a start vonalban és pedig névszerint „Seemöve”, „Nirvana”, „Vanessa”, „Julia”, „Rudolf”, és „Orion”. Az első a „Wiener Ruder und Segelclub”, a többi pedig „Juliát” és „Rudolfot” kivéve az „Union Yacht-Club” lobogóit viselte.

Egy óra után gyenge szellő mutatkozván, csupán annyi mégis, hogy a lobogók is alig mozoghattak, az indítás általános türelmetlenség között megtörtént.

A bizottság határozata szerint, ha a verseny e napon megtartható nem lenne, úgy ez másnap lett volna megejtendő, csakhogy az összes hajók legénysége kijelenté, hogy e napon a megjelenésben akadályozva lenne a miért is inkább azt óhajtanák, hogy a verseny tavaszig halasztassék el.

Alig történt meg az indítás, már ismét beállott a kétségbeejtő szélesend, miért is a mi csónakjaink legénységei pár órai vesztéglés után a versenyt végleg feladták s nagynehezen horgonyzó helyeikre távoznak, annál is inkább, mert előre látható volt, hogy a harmadiknak érkező vitorlás a záridőig vagyis d. u. 5 óra 3 perczig a célzt elérni nem fogja.

És valóban az elsőnek érkező könnyű „Nirvana” alig 10 perczel fél hat előtt, „Orion” 5 óra 27 p.-kor, „Seemöve” meg épen háromnegyed 6 óra után haladták meg a birói hajót, „Vanessa” mint utolsó jóval 6 óra után ért be.

A bizottság méltányossági szempontokból s hogy a versenyt oly hosszú időre el ne legyen kénytelen polni, a serlegdíjat „Nirvaná”-nak ítélte oda.

Ez évben nemcsak Amerikában, hanem bár hasonlíthatatlanul csekélyebb jelentőséggel, nálunk is a kontra-board ülte meg győzedelmét a mély typus és álomgerincz felett, bár a harcot legalább mi végleg eldöntöttnek nem tekinthetjük, mert sem egyik, sem másik versenynapon nem a széllel s hullámmal, hanem azok hiányával küzdöttünk csupán.

KISS ÖDÖN.

A fiatalság testi neveléséről.

Abból az alkalomból, hogy dr. Fodor József az egyetemi fiatalság testi senyvedéséről beszédet tartott az egyetemi megnyitó ünnepélyen, a „Pesti Hírlap“ vezércikkét közölt egyik legutóbbi számában, melyből érdekesnek tartjuk a következőket átvenni.

A tud. egyetemen Fodor József tanár beszélt a fiatalság testi neveléséről. Fodor tanár csak az egyetemi ifjúsághoz szólott ugyan, de az, a mit mondott, egész közoktatásügyünket közelről érintette.

Tanrendszerünkben a modern nevelés egyik legjelentékenyebb ága: a test erőinek művelése még ma is csak megtört szerepet játszik. A „lovagias nemzet“ fiatalsága el van árasztva könyvekkel, túl van terhelve tudományokkal s testi kifejlesztése a mellékesen üzött tornától eltekintve, fölötte el van hanyagolva. Maga a túlhalmozott órarend sem engedi meg, hogy a 10—20 éves ifjú az iskolai padokon való görnyesztés után testi ügyességének és erejének fokozására időt szentelhesen. Az iskolai hatóságok sorra készítették ugyan a „legjobb példmintákat“, de ezzel azután vége is van annak, a mit a test érdekében tesznek. A ki nem akar tornázni, könnyen szabadul tőle s ezen az egyetlen árva tornászáron kívül az iskolák mellett egyáltalán nem üznek, nem szeretnek, sőt nem is türnek másféle test-edző foglalkozásokat vagy játékokat.

Tanítói és tanári karunk eddigelé szintén nem érzi azon ősrégi tétel igazságát, hogy a testi nevelés egyenrangú a szellemi neveléssel. „Mens sana in corpore sano“. Nálunk nem buzdíják az ifjúságot edző, szabályos multságokra s még kevésbé akad a tanárok között, a ki ilyeneket rendezzen.

Az angol tanulók játszanak criquetet, üznek többféle sportot, tartanak erőversenyeket, sőt boxolnak is, kellő elővigyázattal.

A francia ifjúság testi nevelésének Gambetta adta meg a lökést. Ott még most is követik és fejlesztik azon nagy paedagogiai elvet, melyet az egykori diktátor a német háború után hirdetett a nemzetnek. Nem akarom, — mondá St.-Quentin-ban, — hogy az ifjúság csak olvasni és gondolkodni tudjon; azt akarom, hogy cselekedjék s ha kell, verekedni is tudjon. A köztársaság kormánya iskolai zászlóaljkat alakított. A serdülő fiatalság megtanulja a fölötte testképzői katonai mozdulatokat s a lőfegyverrel már is jól tud bánni. Mi több Boulanger hadügyminiszter csak imént javasolta, hogy a katonasorba kerülő fiatal ember, ha kimutatja, hogy valamelyik iskolai zászlóaljban szolgált, három év helyett csak két-ötig szolgáljon a hadseregben.

Pedig mi is háborúra készülő nemzet vagyunk. Nálunk is mindenkinek viselnie kell a lőfegyvert, főképen a népfölkelési törvény óta. S mégis, tanultunk-e mi valamit akár az angoloktól, akár a francziáktól, akár a poroszoktól? Tud-e a mi fiatalságunk löni, gyalogolni, kitartani, vagy mint Gamtedta mondta: cselekedni és verekedni?

Fodor tanár mindenestre oktatásügyünk legnagyobb sebére tapintott rá. Ő ugyan igen szép tanácsokkal látta el a felnőtt egyetemi fiatalságot, de becsülni való buzdítságainak nem lesz addig igazi sikere, míg a felnőtt fiatalság az elemi és középiskolából magával nem hozza a test kiművelése s a vele járó edző játékok iránt való meleg szeretetet. S ezt ma nem hozza magával. Szabad idejét vendéglőben és kávéházban tölti s nem ismeri a szabad levegő igazi becsét.

Közoktatási kormányunk megtámaszkodhatnék a

derék tanár fejtegetésében s megkezdhetné a közoktatás reformját — az anyagiakban is. Nemzetünkben egyébként is nagy hajlandóság van a testképző foglalkozásokra; csak az a csodálatos, hogy a sok „neveléskedés“ közben éppen ezt az egyet nem bírták eddig észrevenni.

A fiú- és leány-tornázás közti különbségről.

„A fiú- és leány-tornázás között levő különbségről“ értekezik F. A. fővárosi tanítónő a „Néptanoda“ 26-ik számában. A cikk velejét a következőkben ismertetjük:

Szakértő egyén vezetése mellett a tornázást a hatodik-hetedik életév beálltával mindkét nemű gyermek bátran megkezdheti; de ebben a korban nem igen végezethetünk velök egyebet, mint az életből s a játéktéren ellesett apró, könnyű mozgásokat. Ezeket iparkodunk rendszerbe foglalni s a gyermekekkel csinosan, gondosan végrehajtatni.

Ez első tornázási korszakban, mely körülbelül a nyolczadik évig terjed, lényeges különbséget a lányok és fiúk tornázása között nem teszünk, mert ilyenkor a test fejlődése mind a két nemnél még egyenlő fokúnak mondható.

Az eltérés inkább csak a gyakorlatok kivitelében mutatkozik, a mennyiben a fiúktól gyorsabb, határozottabb, erélyesebb mozgásokat, a leányoktól kellemes és szelid taglejtéseket kívánunk, különös tekintettel lévén már ebben a korban is arra, hogy az illemet és nőességet meg ne sértsük.

A különbségtevés szükségessége csak akkor áll be, midőn a komolyabb irányú tornázást kezdjük meg, mi már majdnem abba a korba esik, mikor a természet maga jelöli meg az irányt, a melyben haladnunk kell. A rendes szabágyakorlatokat tekintve a két nem tornázása között csak abban teszünk különbséget, hogy a járást és szaladást a lányok lassubb ütemben és kevesebb ideig végézik mint a fiúk, még pedig az előbbiektől szép testtartással egybekötött könnyed továbbhaladást, az utóbiaktól erélyesebb és határozottabb mozgást kívánunk.

Az ugrási gyakorlatok közül, melyek magukban véve igen célszerűek és hasznosak, a mély és erőltetett ugrást a leányoknál kisebb mérvben vesszük elő, valamint a mély guggolást, bukfenctet, czigánykereket, melyek a fiúknál gyakrabban fordulnak elő, teljesen mellőzzük, mert ezen gyakorlatok által az illemet és finom érzést sértenők. A gyakorlatoknál a nehezebb súlyzókat szintén nem alkalmazzuk.

Valamint már a fiúknál a száraz, egyoldalú katonatornázási rendszer mellőzendő, annál kevésbé volna természetes és okszerű az a leányoknál érvényesíteni. A leányoknál az úgynevezett műgyakorlatra fektetünk nagyobb súlyt, csak a balletszerűségtől kell óvakodnunk, mert ez által azok tornázási becsükből sokat veszítenének.

Áttérve a szeryakorlatokra, azoknak kerete a lányok tornáztatásánál a fiúkéhoz képest nagyban szűkül.

Mert míg pl. a nagyobb fiúknál a nyújtó, korlát, bak és a ló a rendes tornázási eszközök közé tartoznak, addig ezek a leányok testgyakorlási körén majdnem egészen kívül esnek. A korlátot pl. csak kivételesen és a legkönnyebb gyakorlatokra használjuk, az ugró magasságú nyújtón pl. csak olyan gyakorlatokat végeznek, melyek a vízszintes lábtón szintén kivihetők. A mászás, mely a fiúknál nélkülözhetetlen gyakorlat, szintén elmarad. A komolyabb versenyzés, mely a fiúk tornázásának egyik éltető eleme, a lányoknál teljesen elhagyandó.

F. A.,
fővárosi tanítónő.

Testgyakorló ünnepély a vízen.

(Képpel.)

Csak a múlt héten mutatta meg az egyik bécsi csónakázó-egylet, a „Donauhort“ hogy mily kedélyes sportmultságot lehet rendezni a vízen, ha van hozzá sportsman és a sportsmanekben kedély.

Nálunk nem tudom, mi hiányzik: a sportsman, vagy a sportsmanekben a kedély; de annyi bizonyos, hogy dicsőségünkre épen nem válik, hogy igazi vízi sport-ünnepélyt rendezni meg sem kíséreltük.

Hazai sport és testgyakorló egyleteinket buzdítandó, a „Herkules“ évről-évre érdekes leírásokat és képeket közül a külföldön rendezett testgyakorló ünnepélyekről; legyen szabad most nekem is bemutatni egy testgyakorlati vízi-multságot sikerült képből, melyhez kevés kommentár szükséges.

Lipcsében a halászok minden év augusztus közepén egy a várostól nem messze levő kis tavon multságot rendeznek, melynek főrészt az úgy nevezett „Fischerstechen“ halászviadal képezi.

Ez a testgyakorlat ugyanaz, mint a mit a „Herkules“ „Lándzsaharcz a vízen“ czímmel már képből bemutatott.

A halászok ünnepélyét rendező bizottsággal közelebb egyestültek a lipcsei sportsmanek s egy népies vízi ünnepélyt rendeztek: ennek képét közöljük itt.

Az ünnepély főrészt itt is a lándzsaharcz képezte, mely a régi egyiptomiaktól kezdve mostanig majdnem minden nemzetnél meghonosult, csak is Magyarországon ismeretlen, pedig kitűnő testgyakorlat, mely nagy ügyességet igényel a küzdőktől s nagy multságot szerez a nézőknek.

De a lándzsaharczon kívül sok érdekes piéct gondolt még ki a német kedélyesség. A bohócok egész serege élénkítette a vizet, kik mindenféle pajkos és élces rögtönzésekkel mulattatták a publikumot. A vízen keresztül huzott kötélén ficzánkoló hal megfogásában versenyző ifjak is sok derültséget okoztak. S a mi fő, szép jövedelem jutott az egész ünnepélyből a lipcsei sportegyletnek. — Kívánjuk, hogy a jó példa vonzzon!

MÁRKUS MIHÁLY.

A régi rómaiak nyilvános játékaikról.

Irta: VARJU JÁNOS.

(Folytatás.)

— De nézd csak, minő tolongás és láрма van a forum*) felé! Jó lenne a tömeggel tartanunk és megtudnunk, mi történik ott?

— Ha jól látom, az alsó néposztály tolong ott leginkább. Bizonyosan az áldozati ajándékok osztatnak ki a nép között, azaz lustralia van.

— De hiszen ezen kiosztásnak már az ünnepély kezdetén kellett volna történnie. Mi lehet oka tehát e nagy csoportosulásoknak?

Ugy látszik nem más, mint az a körülmény, hogy tegnap oly nagy számmal jelentkeztek az adományokért hogy egy nap nem volt elégséges a kiosztásra. Különben ott van a Palatinusra vezető lépcső, nincs a nyári embertől ellepve, menjünk oda. Onnét kényelmesebben beláthatjuk a tért.

— Ah, látom már, mi történik ott, állj csak ide mellém! A rex sacrificulus**) háza előtt ég az áldozatoltár. Áldozati állatok testrészei égettetnek el s a nép fejénként megkapja illetékét. Fáklyát, ként és földszurkot osztanak ki köztük hogy a kivilágítást otthon is eszközölhessék s az éjjeli menetekben fáklyával vehessenek részt. Ha jól értem a kikiáltó quaestor szavát, búzát, árpát és zabot osztanak ki a nép élelmére.

— Valóban ropant nép hullámzik ott Úgyszólván több most Rómában az idegen, mint a városbeli.

— De már sötétedni kezd. Az áldozó papok jelt adnak a népnek fáklyáik meggyújtására. Nézd mint rohannak az oltár lángjához! Boldog ki annál gyújthatja meg világító szövetnekét. Fáklyásmenet lesz. Épen a mi czélpontunk irányában halad a menet, tartunk velük, sok mindenfélét láthatunk, míg a színházhoz érünk.

„Föl a Capitoliumra, áldomásra!***) — hangzik százezer ajakról e kiáltás. Elnyomja egyesek még oly

*) Forum Romanum, egy középületekkel körülvett köztér, hol a római nép nyilvános összejöveteleit tartotta s a nevezetesebb szónokok beszédeit hallgatta.

**) Rex sacrificulus, áldozatbemutató királyi főpap. A királyság eltörlése után támadt hivatal. Mindazon áldozatokat teljesíté melyeket azelőtt a király. Jogi hatásköre semmi sem volt. Augustus e hivatalt mint régi hagyományt, alkotmánytiszteltetből meghagyta egy ideig.

***) Áldomás, lectisternium, az istenek képeinek párnára helyezésében s különféle ételekkel való megkínálásában állott.

hangos kiabálását is. A menet csakugyan fölfelé tart. Útközben tisztos római nők csatlakoznak a menethez. Juno és Ilithyia képszoibrait bíbor párnákon viszik fehér ruhás és koszorús hajadonok, hogy Junónak, a római családok védasszonyának is megvigyék sz. áldozatadójukat. De a ma éjjeli ünnepély kivált a földalatti isteneknek szól. Papi testületek viszik vállaikon az istenek képszoibrait: Párkákét, Tellusét és a capitolumi istenekét is. Harsogó trombiták kábító zaja, matronák és hajadonok háláéneke, ezer meg ezer fáklya szeszélyesen lobogó lángtengere a sötét tömeg fölött szokatlan ünnepélyes érzéssel töltik el a fenséges dolgok iránt fogékony szívét.

A menet lassan jut föl a várba. Végre megállapodik. A Capitoliumon minden kő lángokat lövellni látszik. Sárga, bíbor és zöld színű lángok csapnak föl a sötétes égboltozat felé, majd a Palatinuson is kigyulnak a tüzek és a császári lak fölött rózsaszín fényt öntenek el. Gyönyörű látvány a szemnek a két szomszéd halom szinte nappali fényárban!

Mintegy varázsütésre egyszerre gyulnak föl Róma minden részében az égő szurok- és fáklyalángok. Merre a szem tekint, mindenütt fénytengerben úszó épületeket lát.

Nem csoda, ha Quintus lovagot elragadtatásában így halljuk fölkiáltani: „Ó, hallhatatlan istenek! Hála nektek hogy megérhettem e napot és megláthattam Róma fényét e százados ünnepélyen. Késő vénségemben is lesz miről beszélni utódaimnak. Nyugodtan költözöm az alvilágba is azzal a tudattal, hogy láttam, a mit csak egyszer is életében nem minden halandó láthat: Rómát a százados ünnepélyen!”

Ha nem is ily tulzó lelkesültséggel, de nagyfokú örömmel élvezi a nép is e szokatlanul pompás látványt. S habár a collegiumok papjai az istenek képszoibrait és az áldozati tárgyakat már rég elhelyezték is buzgó imák és dalok között a templomokban: tömeg jó része a templomok körül, a bástyákon és a magasabb helyekre vezető lépcsőkön csoportosul, ezen helyekről élvezendő a kivilágítás minden nagyszerűségét.

* * *

Mi pedig kövessük immár ismerőseinket, kik félre eső utcákon gyors léptekkel igyekeznek Pompejus *scin-háza* (theatrum) felé.

Kr. sz. e. 55-ben épült ezen első színháza Rómának nem tesz oly megillető benyomást, mint a Circus Maximus; jóval kisebb is ennél. De az épület arányossága, oszlopos csarnokainak csinos elrendezése, a meny nyíben a kivilágítás ingadozó, árnyékvető fényénél ki-vehető, jól hatnak a szemre.

Belépünk. Félkör alakú épületben találjuk magunkat, melynek mintegy átmérőjét egy emeltebb, függöny által elkülönített hely, a színpad képezi.

Feljáró lépcsőkkel összekötött nagy félkörívek (praeciniones) a nézőtér emeletekre osztják. A sugarak irányában szétágazó lépcsősorok pedig az egyes szakaszokat (cunei) alkotják, melyek ékalakokra különítik el a padosorokat (subsellia). Ily beosztás mellett akár negyvenezer ember is tolakodás nélkül eljuthat kijelölt helyéhez.

A színpad előtt van egy félkör alakú tér, az orchestra, melynek kerületét a tanácsbeliek számára föntartott első padosor képezi. Az orchestrából kétoldalt följáró lépcsők vezetnek a színpadra a zenészek vagy a tánczosok számára.

(Folyt. köv.)

Torna óra-rend.

(Tornakártyák.)

A zárjelek közé tett számok azon oldalt jelölik meg, a melyen a Porzsolt Lajos „Tornázás kézikönyvében“ az illető gyakorlat bővebb leírása feltalálható.

II. tornaóra.

6—10 évesek: Hármassorokba jobbra kikanyarodni; 1-es számúak botért indulj, helyre, mindannyian balra arcz, jobbról minden 2-ik hármassor 6 lépést előre menet indulj; 3-as az 1-essel szemközt, botot az 1 és 3-as a végénél fogva a jobb (bal) vállra emelni és erősen tartani, a középen álló 2-es oldal álláshoz jobbra balra át, botközepét felső fogással fogás, mély guggolás le, páros lábvetés előre fekvő függéshez és vissza; 1-es helyet cserél a 2-sel, ugyanaz; 3-as helyet cserél az 1-sel, ugyanaz; helyre (110.). Középen álló a botra fektetve a karokat, hónaljokban függés térdemeléssel; helycserek. Középen álló a nyújtott testtel fekvéssel függésben elbocsájtja bal (jobb) kézzel a botot és ismét vissza fel fog; ugyanaz alsó fogással. 1 és 3-as a bot végét a jobb alkarba fűzni, bal kézzel fogni, a csipő fölött testhez szorítva tartani, középen levő 2-es a botra fekvéssel rá támaszkodni, lábakat a földről felemelni, karok és test nyújtásáig ki egyenesedni támaszba, lábrendítéssel hátra leugrás; középen levő a botra feltérdelni, abból felállni, leülni és előre leszállani, mialatt a kezek jobbra balra fogódnak a szélről állókba; középen álló a boton ülésből hátra leereszti testét a térdeken csüngésig, mi alatt a kezekkel is le fog a botra a vállakról (a szélről állók segítkeznek némileg neki), most a lábakat a kezek közül kihuzva állás. 1 és 3-as egymás mellett oldalt állva, botot hátul a derekra szorítani karkücsöléssel, középen álló a botra támaszba ugrás fel és le többször. Ugrás egy számoly használatával; helyből a deszkáról a számolyra felugrás páros (egy) lábon állásba, onnét túlra le; deszkán lépő állásból feldobbantani bal (jobb) lábbal roham lépéssel és mindjárt túloldalra leugrás páros lábra; 3 futólépéssel felugrás a deszkára bal, a számolyra jobb lábbal és át; iram több nagy lépéssel és egy lábbal dobtatva át; gyenge iram után felugrás páros lábra és állva maradni; ugyanaz egy lábon állásba; a deszkát a számolytól fokozatosan távolabbra helyezni és neki futással rá és róla leugrás, azonban 1 méternél távolabbra ne, sem pedig fordulatok ne végeztesse meg az ugrás közben (153. 154.). Rézsut állított létrán: a külső részén fellépkedni utánlépésekkel, egyidőben a kezek is feljebb fogódnak a kapocsfákon egyenoldalulag jobb kéz jobb láb, bal kéz bal láb; ugyanaz de háttal fordulva a létrának; fellépkedni túllépésekkel és túlfogásokkal ellentétesen bal kéz és jobb láb egyidőben, vissza, le épen úgy; egyik fiú fellépked a létra középtájáig, egy másik utána egy fokkal alább fog amannak lábai alatt, a 3-ik pedig lent a legalsó fokon áll, lábak zárva egy fokon, kezek két fokkal feljebb szintén egy fokon, most guggolással hátra dőlni és vezérszókra bal (jobb) kéz feladja a fogást és ismét vissza fog, aztán a bal (jobb) láb vétetik le a fokról pillanatra bebujtatva két fok közé; mindhárman bebujtatják lábaikat két fok közé és azon fokra ráülnek, a melyiken állottak volt, hátra leereszkednek hanyattfekvéssel térdcsüngésbe, mi alatt a kezek a kapocsfákon fogódnak, vissza felhuzódní és emelkedni ülésbe, felállani ugyanazon fokra és lelépkedni (181. 182.).

10—18 évesek: Ugyancsak hármanként társas gyakorlatok egy-egy bottal, de nehezebb más gyakorla-

tok is, ugymint guggolásból felvetni a lábakat, a fogódzó kezek között áthuzni és térdben rászorítás után lecsüngés fejjel, utóbb a kezekkel is a földfelé, ott kezeket a földre tenni, a bot alatt előre tovább támaszkodni, míg a lábak önként ki nem kulcsolódnak, és földre nem ejtettek guggoláshoz; botra fekvéssel támaszkodásba felugrás, ott fogás csere alsó fogáshoz. Összehuzott testtel lefordulás előre állásba; nyújtott testtel támaszkodásba felugrás és a tartó egyének helyben lépkednek ütemben. Ugrás két számolylyal: Helyből páros lábbal ráugrás a lépés távolban levő számolyra, arról a másikra, onnét földre; páros lábbal a számoly elé földre, onnét fel, ismét földre, fel a 2-ikra; neki szaladással egy láb érinti a deszkát és az első számolyt, páros lábra ugrás a 2-ikra; szaladással átlépkedni a számolyokat előre vetett térd és lábakkal; a két számoly szorosán egymás mellett, deszka egy méterre, szaladás, deszkán és számolyokon is egy láb dobbant; ugyanaz de a 2-ik számolyt érintés nélkül átugrani; a számolyok is egy méter távol egymástól, futó lépés előre lábvetésekkel; ugyanaz hátra lábvesztésekkel; a deszka és 2 számoly görbe vonalba állítva, fél körbe, vagy czik-czakba és úgy szökdelni végig rajtok, előbb a bal láb kezd a deszkán, a következő futásnál a jobb, a közök távolsága $1\frac{1}{2}$ méternél ne legyen több most még. Rézsút állított létrán fel lépkedni mint előző csoportbelieknél, a vissza lejövet nagy és mélyen lelépésekkel és lefogásokkal; a guggolással hátra dőlésnél a lábak és kezek között ne legyen még egy fok; a hanyattfekvéssel térdcsüngésnél a kezek fogást feladva oldalt kitartassanak; végül nagy lépésekkel és magasra fogásokkal lépkedni fel, ott mellettről aláfogni és aláfordulni függésbe a létra belső oldalára, ott lelépkedni és fogni.

12. tornaóra.

6—18 évesek: Mindkét sorban 4-es sorokba kikanyarodni sornytással (83.), balra arc; páros karlendítés előre vállmagasságig, feszítés oldalt, ismét előre, le; lendítés oldalt, tapsoláshoz előre, oldalt és le; kezeket lökéshez mellre és egyidőben jobbra terpeszkedő állásba, törzshajlítás előre karlökéssel lefelé, törzsnyuítás kezeket mellre, visszalépni jobb lábbal és kezeket le — számlálás szerint —; ugyanaz csak balra lépve és hátra hajolva fölfelé karlökéssel; terpeszállásba és vissza szögállásba szökdelni páros karlendítéssel oldalt fel és le; balra (jobbra) törzshajlítás, jobb (bal) kar lendítés fejfölé és vissza; balra hajlás jobb kar és jobb láb emeléssel és vissza aztán ellenkező oldalra; mély guggolás és páros karemelés előre; karokat fejfölé föl; karlendítés fölülről le, egyidőben hátra lépni a bal (jobb) lábbal és törzshajlítás előre, ezután felegyenesedni, visszalépni és karok fejfölé (97—99.). **Lengőkötél ugrás:** a kötél egyik végét a tornatanár fogja és az oldalról befutó tornász arca előtt fölülről lecsapódó körívben forgatja illetve lengeti a kötelet; befutni a kötél után alája és a túl oldalra át; tülről visszafutni középre és az ellenkezően lengő kötélén átugorni és kifutni; ugyanaz páronként egymásután; beállni kettesével középre, ott helyben szökdelni a körben lengő kötél fölött többször; befutni, megállni pillanatra, egy felugrás és vissza kifutni; beugrani, még egy ugrás, a következő kötéllecsapódáskor aztán vissza kifutni. **Vízszintes állított létra:** oly magasan, hogy kis felugrással mind egyik függésbe juthasson rajta, 4—5 tornázik egy-egy létrán egyidőben: a létra alatt haránt állás függésbe ugrás a kapocsfákat ragadva meg; függésbe egy fokra felső fogással; függésbe és ott pár másodperczig maradván lábgyakorlatok ugymind lábterpesztés oldalt vagy hosz-

szában és zárás, lábkeresztelés lábcserékkel, láblógázás egyikkel előre míg a másikkal hátra, lábterpesztés és keresztelés váltogatva, térdemelés váltva, páros térdrán-tás fel és nyújtás le; oldal állás a létra alatt, két fokot ragadni meg felugorva orsó tartással, ugyanaz de né egymás mellett, hanem távolabbi fokokat fogni, azon függésben láb és test lógázás illetve kis lendülés előre és hátra, a hátra lendüléskor legrás.

Különfélék.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 frt) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk.

Elmaradt példányok reclamatiója a szerkesztőséghez (Lipót-utca 50.) intézendő.

Kengyelfutó: a magyar nép ezzel a jó hangzású névvel tiszteli meg azokat a professzionatus sportsmaneket, a kik a nép mulattatására és a saját megélhetésükre pénzért fogadásból futnak bizonyos kitűzött pályákon s e foglalkozásukkal városról-városra és faluról-falura vándorolnak. Magyar ember sohasem vagy csak igen ritka esetben adta magát erre a mesterségre, de a külföldi kengyelfutók épen nem voltak ezelőtt ritkák az országban. Később aztán megfogyott a számuk s most már csak itt-ott tűnedezik föl egy-egy. Most Temesvárt bukkant föl egy e héten: Dibbls Adolf a neve s állítólag bécsi gyerek. A temesvári gyárkúlvárosi főtéren produkálta magát, egy óra alatt negyvenszer futván azt körül.

Vízi ünnepély. A bécsi „Donaubort“ csónak-egylet rendkívül érdekes vízi mulatságot rendezett a múlt héten, melyről valóban példát vehetnének a magyar csónak-egyletek is. Az ünnepély elejét komoly versenyek képezték, volt egy „kettes“ verseny, melyben Luzotto és Müller nyertek, aztán egy senior-négyes, melyben Gubik, Gebauer, Fröhlich és Müller csapatja ért elsőnek, az egyes versenyben Kundrat nyert, a junior-négyesben pedig Gubik, Gerelli, Zoder, Gebauer és Scheriau. Ezután következett a kanoé-verseny akadályokkal, mely rendkívül mulattatta a közönséget; végül pedig a „Kongo-Czirkusz“ társasága lépett föl, a vízen parodizálva a szárazföldi czirkuszokat. A mutatványok rendkívül kedélyesek s mulattatók voltak, de e mellett a legnehezebbek is nagy ügyességgel vitettek ki.

A budapesti korcsolyázó-egylet e héten már életjelt adott magáról, a mi mindenesetre a tél közeledését jelenti. A tagokhoz ugyanis a következő levelet intézte a választmány: Ezennel van szerencsénk tudomására hozni, miszerint az egylet jól felfogott érdekében elhatároztuk, hogy: a tagsági jegy már az ez idei évadtól kezdve csak az illető tag fényképének beszolgáltatása mellett fog kiadatni. Felkérjük ennél fogva miszerint vizitkártya alakú fényképét a jegy váltása alkalmával az egylet városi irodájában (IV. Szervita-tér 1. sz. 1. em.) átadni szíveskedjék. — Tisztelettel A budapesti korcsolyázó-egylet választmánya.

Egészségtelen tornaterem. A kolozsvári tornavívoda hiányos egészségügyi berendezéséről a következőket olvassuk a „Kolozsvári Közlöny“-ben: A tornavívodában, mely arra való, hogy testünk edzése és erősítése által egészségünket fentartsuk, hiányzanak olyan szükséges kellékek, melyeknek hiánya az intézetet látogatók egészségét határozottan veszélyezteti. Minden torna intézetben okvetlenül szükséges az, hogy padlózata kettős legyen, ezáltal a lehető legkisebbre van redukálva a por, melyet a tornászok szaladás, ugrás közben felvernek, és mely nagyon természetesen árt a tüdőnek. A tornavívoda termeiben nincsen kettős padlózat és a deszkák hasadékaikain keresztül nagy mennyiségű por hatol fel a tornászok és vívók tüdejének romlására. Sáros időben az utcáról behurczolt sár szaporítja a por „állományát“, mert az előcsarnokban nincsen még egy lábtörő sem. A nagy tornateremnek, melyben néhány száz tanuló tornázik naponta, nincsen ventilációja, nincsen ellátva bármilyen néven nevezhető szellőztető készülékkel. Másik régen érzett hiány, mely már nem egy tornászt és vívót tett beteggá, az, hogy télen át nincsen fűtött öltöző és vetkező helyiség sem a vívódában, sem a tornateremben. A vívás vagy tornázás közben felhevült, megizzadt növendékek kénytelenek fűtetlen, hideg szobában kieserélni torna vagy vívó ruhájukat utcái öltönyükkel. Végül pedig szükséges volna a tornateremben levő karzatot rendeltetési céljára használni, t. i. arra, hogy a tornászt íránt érdeklődők, vagy a szülők onnan nézhessék a tornagyakorlatokat. A karzat jelenleg egy lovtár. Mindezen hiányokon, melyeknek káros volta különösen télen érezhető, feltétlenül segíteni és pedig gyorsan segíteni szükséges.

A magyar atletikai club igazgató választmánya, szept 29-én tartott ülésében, a vívás és ökölvívás tanítására Halász Zsigmond jóhírű fővárosi vívómestert, a torna művezetőjéül pedig Zsingor Mihály tornatanárt, újból szerződtette. A rendszeres gyakorlatok a főváros által átengedett Lónyay-utcái népiskola tágas tantermében okt. 2-ikán kezdetek meg, és pedig hétfőn és pénteken ökölvívás, kedden és csütörtökön torna, szerdán és szombaton vívásban nyernek a tagok rendszeres oktatást, este 7—9 óráig. — Tekintve, hogy ez évben a gyakorlatok csak okt. elején vehették kezdetüket, a club által okt. 17-re kitűzött őszi viadal nevezési zárnappja okt. 3-ikáról okt. 10-ig (esti 8 óráig) hosszabbított meg. Két elvi határozat is hozott; egyik, hogy jövőre a club versenyein egyesületi jelvényükkel megjelenő összes fővárosi és magyarországi sport-egyesületek tagjai, a gyepre 50%-os mérséklettel azaz 1 frtjával válthatnak jegyet; — másik az, hogy elvi tekintetből a club versenyein totalisateur működni nem fog. — A club titkári állásáról leköszönt dr. Dáni Vilmos bajnok helyére, Jamniczky Sándor vál. tag lón megválasztva. — Az okt. 17-iki versenyre katonai zenekar szerződtetése rendeltetett el.

A kolozsvár-deési versenygyaloglást 17-ére halasztotta a kolozsvári atletikai club versenybizottsága. Okot az elhalasztásra az adott, hogy a tüzőltő-egylet díszünnepélyét, közbejött akadályok miatt szintén okt. 10-ére halasztotta. A club tagjai között eddig számosan vannak az önk. tüzőltőség kötelékében, s ezek mindkét ünnepélyen óhajtanak részt venni. A verseny íránt nagy előkészületek tétetnek Kolozsváron is, Deésen is. Deésen fogadó bizottság alakult, mely a tagok elszállásolásáról gondoskodik. Ezenkívül az atleták tiszteletére az „Angol“ vendéglőben táncmulatságot is rendeznek. A clubból két csoport vonul ki Deésre. Az egyik csoport

gyalog küzd a babérokért, a másik vasuton vonul ki és a deési új sétaterre menve, különböző atletikai gyakorlatokat fog rögtönözni déli 12—2 óra között. E gyakorlatok viadalszereün 1/2 ang. mértföld síkverseny, távol és magas ugrás, súlydobás, súlyemelés és birkozásból fognak állani. Este a táncestély tartama alatt a táncsterem melletti színpadon, szünetek közben nápolyi kettős törvívás, törvívás assaut, tírer au mur, kardvívás, tornaképek és boxolás fog az atleták által bemutatni. A Deésen a verseny tartama alatt szereplő versenybírószágba a következő urak kéretnek fel a club által: versenybírósgági elnökke: br. Bánffy Dezső; igazlátóvá: Tatrossy Ferenc; versenybírákká: Bokros Andor, Fenyő Lajos, Godina Lajos, Incze Kálmán, Markovics Antal Markus János, Pécsi Lajos, Péterffy Zsigmond, Pfeiffer János, Placintár Ödön, Schweitzer Sándor, Szabó Endre, Szarvady Adolf, Tüzes Karácsony és Veér György. Kolozsvárról csatlakoznak a bíróságához Baintner Hugó dr. a club al-elnöke, Hirschler Ödön, Nagy Mór dr. és Varró László választm. tagok. Bíróságági jegyző Buday János. A versenyzőket kísérő bizottságba dr. Sziny János orvos és Kuskó István club tagok választattak be.

A nemzeti torna-egyesületnek a tanács megengette, hogy a nagymező-utcái polgári iskola tornatermét fióktornaegylete számára díjtalanul használhassa, a világitási költségek fedezésére azonban az egyesület 50 frtot tartozik fizetni.

Velocipéd-verseny Bécsben. A „Wiener Rennverein für Radfahrspport“ mult hó 19-én tartotta meg őszi nagy versenyét szép közönség előtt. A megnyitó versenyben (3000 méter) Lehder E. (Berlin) nyert. (5 p. 57 mp.) alatt, második lett Gericke A. (Bécs); a juniorok versenyében (2000 méter) első Spiegel K. (Bécs) 3 p. 49 1/2 mp. alatt, második Spitz J. (Bécs); a Gauverband-versenyben (5000 méter) első Gericke (10 p. 9 mp.), második Brauner F. (Bécs); a bécsi bicycle-bajnoki versenyben (2000 méter) első Millanich R. (4 p. 22 mp.), második Gericke; a bécsi hölgyek díjának versenyében (1 ang. mrtf.) első Brauner (3 p. 3 3/5 mp.), második Spiegel; a bécsi tricycle-bajnoki versenyben (2000 méter) első Sild (4 p. 2 2/5 mp.), második Paulick; a 10 kilométeres versenyben első Millanich (19 p. 25 1/5 mp.), második Lehder; a tandem-gépek versenyében (3000 méter) Sild és Spiegel értek elsőnek (5 p. 51 2/5 mp.), másodiknak Porth és Satzinger; végül a 4000 méteres handicapban első Gericke, második Spitzig.

A német csónak-egyletek közül az idén legtöbb győzelmet aratott a versenyeken a frankfurti „Germania“ 13 győzelmet, ezután a „Berliner Ruder-Verein“ 12-t, a „Mannheimer Ruder-Club“ 8-at, a „Berliner Ruder-Club“ és a „Stettiner Ruder-Club Triten“ hetet-hetet.

Úszó-versenyt tartottak Sundstrom amerikai s Robinson angol úszók. A távolság egy angol mérföld volt folyó vízben s e távot Sundstrom 14 perc s 19 mp. alatt úszta be és elsőnek ért, míg ellenfele 50 méterrel mögötte maradt.

Ugrás magasból. Csak közelebb köztük, hogy Brodie István a new-york-brocklyni nagy hídról az East-Riverbe ugrott fogadásból. Most ugyanezt tette Lawrence Donnovan ismert amerikai úszó és buvár. Donnovan a híd azon részéről ugrott le, mely 28 lábbal magasabb mint az a hely, honnan Brodie ugrott, de azért Donnovannak sem történt semmi baja s vigan jött ki a vízből. 500 dollárt nyert ugrásával. Ő a harmadik athleta, ki e hídról leugrott; az első Oldum volt, ki bele is halt az ugrásba.

Csónak-versenyek Francziországban. A mult héten folyt le Franciaországban két érdekes csónak-verseny, az egyik a Szajna, a másik pedig a Marne bajnokságáért, az előbbit Hauer a „Rowing-Club“ tagja s az utóbbit Templier a „Soc. Nautique Barse-Saine“ tagja nyerte meg. A közönség favoritja mindkét versenynél Lein a „Cercle de l'Aviron“ tagja volt, ki azonban csak a harmadik és negyedik helyen ért a célhoz.

Mentő-társulat Temesvárott. Neumann György temesvári tekintélyes polgár mozgalmat indított meg egy korszerű, humanus egylet alapítása érdekében. Ez egylet egy önkéntes mentő-társulat lenne, melynek mintájául a bécsi hason társulat szolgált. Magyarországon tudunkkal nincs még ilyen egylet, s így Temesvár volna az első város, mely ilyet bírna. Az önkéntes mentő-társulat kizárólag az emberéletek megmentését tűzte ki céljául, s pedig csónakok, mentő kötelek stb. beszerzése és a Bega veszélyeztetettebb pontjain való elhelyeztetése; továbbá a kocsik által elgázolt szerencsétlenek ápolása a véletlen és a vasuti balesetek alkalmával szerencsétlenül jártak segélyezése stb. által. Azonkívül járványok alkalmával közegészségi segédeszközöket bocsát a hatóság rendelkezésére, háború esetén edzett és iskolázott tagjaival hathatósan közreműködik a sebesültek és betegek gyógykezelésében, sőt a csatatéren is működik megfelelő osztályával. A társulat alapszabályai már elkészültek, a közgyűlés által lényegtelen módosítással elfogadtattak és a belügyminiszterhez megerősítés végett fölterjesztettek, honnan azon megjegyzéssel jöttek vissza, hogy az önkéntes mentő-társulat tegye magát érintkezésbe a magyar országos vörös-kereszt egylet központi igazgatóságával, s az általa netán fölvetni kívánt pontokat vegye föl az alapszabályokba. Ennek folytán az ideigl. elnöknek megválasztott Neumann György úr érintkezésbe lépett a nevezett igazgatósággal, honnan a kívánt pontozatok meleg elismerő sorok kíséretében érkeztek le. E pontokhoz képest az alapszabályok módosítva és ismét beterjesztve lettek. Mihelyt az alapszabályok leérkeznek, a társulat azonnal megkezdí áldásos működését.

A „Herkules“ előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő áron:

A „Herkules“ 1884-iki egész évfolyama bekötve	6	frt
„ „ 1885-iki „ „ „	8	„
„ „ 1886-iki félévi folyama	4	„

Herkules-naptár.

- Október 17. A „Kolozsvári Athlétikai Club“ versenygyaloglása Kolozsvártól Deésig.
 „ 17. A Magyar Athlétikai Club őszi viadala Budap.

Szerkesztői üzenetek.

Julius (Budapest). Az „Őszi kirándulás“ ügyesen van megírva. Legközelebb közöljük. — K. I. (Budapest). „Sohasem“. — Sohasem közlünk zöld poémákat. — Dr. W. L. Szivesen látjuk közleményeit máskor is. — Vén tornász. Egy kis türelmet kérünk, a legközelebbi számok egyikében közöljük.

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

(Budapest, váczi-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES“

testgyakorlati képes hetilapra.

Negyedévre 2 frt.

A „Herkules“ testgyakorlati közlöny az egyetlen magyar képes hetilap, mely a testgyakorlatok és testedző sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulattató cikkeket és képeket közöl a tornázás, atletika, csónakázás, úszás, velocipédezés, vívás, korcsolyázás, vitorlázás, kerékkorcsolyázás, ökölvívás, gyalogolás, birkózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sport-

versenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s kimerítő tudósításokat közöl a testgyakorló- és sport-egyletek működéséről.

Negyvennyolcz egyletnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézteinek.

Tartalom: Az előtornázásról. Dr. Wagner Gusztávtól. — Szabadtéri játzó-társaság. — Fertői vitorlás versenyek. Kiss Ödöntől — A fiatalság testi neveléséről. — A fiú- és leány-tornázás közti különbségről. F. A.-tól. — Testgyakorló ünnepély a vízen. Márkus Mihálytól. — A régi rómaiak nyilvános játékaikról. (Folytatás.) Varju Jánostól. — Torna óra-rend. — Különlék.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre 4 frt.
Égész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sábos petsorsorért 25 kr.

HERKULES**TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY**

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁNKIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Lipót-utca
50. szám.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmertetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ÉS CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁSI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, A »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI ÉVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNA-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-UJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SALGÓ-TARJÁNI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMECZI AKADÉMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNA-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNA-EGYLET«, A »SZÉKELY-UDVARHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉRESPEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S A TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET»

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A katonaság és ifjúságunk.

Mikor a politikai világban nagy viharok dühnek, melyekben a polgári és katonaelem kél harcra egymással s nem elégszik meg a szóval, hanem még kardra is appellál és vér folyik — nem a hazáért, sőt talán nem is a becsületért, hanem viszálykodásból; — akkor mi előállunk szerény szakközlöny és irunk a katonaságról és ifjúságról: — mit jelentsen ez? — kérdezi talán valaki.

Semmi veszedelmeset! — ez rá a felelet. Nem akarunk belekeveredni a politikai harcba, az nem a mi világunk; de van a két fogalom: ifjúság és katonaság között olyan viszony is, mely a „szerény szaklapot“ is közelről érdeklí s melyről diskurálni épen nem felesleges most, a mikor ifjúságunknak egy igen jelentékeny része beáll a katonasághoz, hogy kifogástalan „halbrex“-ekkel szolgálja a hazát.

Fiatalságunk életének legfontosabb szakában, mielőtt testi fejlődése, szellemi kiképzése és karakterének alakulása épen a csúcspontot elérte, akkor kerül a katonamérték alá.

Kétségtelen tehát, hogy rendkívül fontos a testi fejlődés szempontjából is az a korszak, melyet az ifjú a katonamondurban tölt, legyen az az idő akár egy év, akár három.

A természetes és mesterséges testgyakorlatoknak oly nagy tömegét űzi egy katona, a fegyverfogások, menetgyakorlatok, hadgyakorlatok stb. annyira igénybe veszik testét, hogy — elmondhatni — ifjúságunk életében nincs oly korszak, melyben testi kiképzése annyit

nyerne vagy ügyetlen vezetés mellett annyit veszítene, mint a katonasági évek alatt.

A műveltebb osztály fiai valóságos felsőbb oktatásban részesülnek a katonaságnál szellemi tekintetben is s az a nyers testi erő, melyet hazulról hoztak, kitűnő idomításban részesül s az elsajátított ügyesség hozzájárulásával sokat veszít durvaságából.

A művelt osztálynak pedig azon elkényeztetett fiai, kik a testedzés áldásaiban sohasem részesültek, valósággal újjá teremtve kerülnek ki az önkéntesi év „abrichtoló“ hatása alól.

Egy esetben azonban a katonaság veszedelmes hatással lehet az ifjak testi fejlődésére: ha ugyanis az ifjak korábban semmiféle testgyakorlatot sem űztek, sőt a kávéházak és korezmák levegője elgyengítette idegeiket és így túlságos gyenge testtel kerülnek a katonasághoz, akkor ennek sok és folytonosan fokozott testgyakorlati ártalmára lehetnek az ifjaknak.

De ez esetleges bajon nem lehet másképp segíteni, mint hogy ifjainkat kellőképen elő kell készítenünk testileg is a katonaság terheinek elviselésére s erre más mód nincs, mint hogy a gyermekeket a rendszeres testgyakorlatokkal edzzük, s hogy az iskolákban a tornamesterek az eddig is fennállott törvényes utasítás szerint lelkiismeretesen tanítsák a katonai gyakorlatokat!

Hogy azonban ezek az iskolai „katonai gyakorlatok“ tulajdonképen mikből álljanak, hogy miként üzesenek, hogy az igazi katonai gyakorlatokból melyek veendőek át, hogy mily eszközök használtassanak stb. stb. — mind e kérdésekre sem a közoktatási törvények, sem

a miniszteri tantervek és utasítások semmiféle fölvilágosítást sem adnak!

Addig tehát, míg közoktatási miniszteriumunk ki fogja adni erre nézve is az irányadó utasítást, melyre okvetlenül és minél előbb szükség van, — addig tornatanáraink nem tehetnek egyebet, mint hogy előveszik a honvédség számára kiadott utasításokat s aztán előveszik saját katonáskodásuk emlékeit s ezeknek segítségével összetákolnak maguknak valami rendszerfélét, a mely szerint az ifjak oktattassanak.

Sőt használhatnak a tornaórákon katonai beosztást is, megalakítván francia minta után az iskolai zászlóaljokat vagy századokat és szakaszokat, mert nagyon jó, ha az ifjak a katonai szellemet — a mely alatt mi a fegyelmet és rendtartást értjük — minél előbb, már az iskolában megszokják.

Hogy az ifjúsági zászlóaljak el ne fájuljanak — mint Franciaországban, s hogy a katonásdi játék túl ne menjen a határon — a mely aggodalomnak Kerekes Endre tanár úr is kifejezést adott nem rég a „Herkules“-ban — azon szigorú fegyellemmel könnyen lehet segíteni.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Verseny eredmények.

A „Szabadkai Torna-Egylet“ versenyek győztesei 1880-tól 1883-ig.

Összeállította: Vermes Lajos, egyleti titkár.

1880. év aug. hó 26-án tartott versenyben:

Scossa Zoltán, versenybirkozásban első lett.

Vermes Nándor, távugrásban 5 m. 55 cm. ugrással első lett.

Vermes Nándor, távdobásban 17.5 klgr. súlylyal 5 m. 22 cm. első.

1881. év július 17-én tartott versenyekben győztesek:

Kóssa Miklós, a ki 200 méteres futó-versenyben első lett.

Kóssa Miklós, ökölvívásban első.

Racsomány János, súlydobásban első 17.5 klgrmmal 5 m. 40 cm.

Vermes Nándor, 7 klm. gyaloglásban 42 perc alatt első.

Vermes Nándor, 250 méteres gátversenyben 29 mpben első.

Vermes Nándor, kardvívásban első lett.

1882. év.

Arnold Róbert, korlátornázásban első lett.

Bély Mihály, vigaszverseny (futás) 250 m., 49 mp. alatt első.

Dobák Béla, növendékek síkversenyében 220 méterre, 49 mp. első.

Ifj. Donagyó János, ökölvívásban első.

Milassin Andor, gátzás 500 m., 12 p. 5 mp. alatt első.

Mindszenti György, műgyakorlatok és tornázásban első lett.

Móser György, nyújtóornázásban első lett.

Racsomány János, súlydobásban 17.5 klgrmmal, 6 m. 24 cm. első.

Racsomány János, birkozásban első lett.

Vermes Lajos, bajnoki kardvívásban első.

Vermes Lajos, rúd- és magas ugrásban 3 m. 15 cm. ugrással első.

Dr. Vessa György, bajnoki célversenyben 15 klm., 64 p. 11 mp. első.

Wenczel Lajos, bajnoki akadályverseny 1000 m., 3 p. 36 mp. alatt első.

Wéber Frigyes, bajnoki távúzásban 3 klm., 1 óra 8 p. alatt első.

1884. év. aug. 3-án tartott versenyben:

Abrasics Antal, gyaloglásban 3000 m., 16 p. 50 mp. alatt első.

Balogh Dezső, bajnoki célversenyben 15 klm., 54 p. alatt első.

Csernovics Agenor, bajnoki kardvívásban első.

Filippovich Emil, vasparipázásban első, 15 klm., 44 p. 1 mp. alatt.

Filippovich Emil, akadályúzásban 509 m., 11 p. 45 mp. alatt első.

Follinus Árpád, vigaszversenyben (100 méteres), 11 mp. alatt első.

Móser György, viadori tornaversenyekben első lett.

Rohonczy Lőrincz, növendékek síkversenyében 200 m., 44 mp. alatt első.

Sztojanovics Lyubomir, súlydobásban 17.5 klgr., 5 m. 70 cm. első.

Vermes Nándor, bajnoki távúzásban 3000 m., 76 p. 46 mp. alatt első.

Vermes Nándor, viadori ugróversenyben első lett.
Wenczel Lajos, a bajnoki akadályversenyben 1000 m., 3 p. 15 mp. alatt első.

1885. év aug. 2-án tartott versenyben:

Balogh Dezső, bajnoki célversenyben 15 klm., 55 p. 42 mp. alatt első.

Szigethi Benedek Sándor, növendékek síkversenyében első lett.

Fellegi Antal, bajnoki kardvívásban első.

Iványi Mihály, a vigaszversenyben 101 m. 22 cm. távolságot mint első 12 mp. alatt futott be.

Iványi Mihály, gyorsfutásban 94 m. 50 metert 12 mp. alatt első.

Kövy Béla, a nemzetközi síkversenyben 1056 m., 4 p. 26 mp. alatt járta be.

Kükemezey Árpád, a viadori versenyornázásban 710 erőponttal első lett.

Móser György a szabadornázásban első lett.

Rohonczy Aladár, az akadályúzásban 500 m. távot, 9 p. 19 mp. alatt úszta meg.

Schwanda Gusztáv, a bajnoki távúzásban 3000 méter távolságot, 1 óra 23 mp. alatt úszott meg.

Wenczel Lajos, bajnoki akadály (futó) versenyben 680 m. 70 cm., 2 p. 8 mp. alatt futotta be.

Wenczel Lajos, a bajnoki döntő futamban 211 m. 37 cm., 28 mp. alatt futotta be; és a „Szabadkai Torna-Egylet“ versenybizottsága „Bajnok“-nak ismerte el.

Nagybudafai Vermes Nándor, viador, súlydobásban 17½ klgr. kögolyóval 2 méter távolságból 3 m. távolságot átdobott.

Nagybudafai Vermes Nándor, a viadori ugróversenyekben 1043 erőponttal győzött; (távugrás 5 m. 6 cm., magasugrás 1 m. 85 cm., rúdugrás 2 m. 90 cm.)

Nagybudafai Vermes Lajos, az ökölvívásban első lett.

Vuits István, az akadály vasparipa- (bicycle) versenyben 15 klm. távolságot 50 p. 11 mp. mint első tette meg.

Vuits István, a vasparipa- (bicycle) versenyben 900 m. távot, 2 p. 13 mp. alatt mint első futotta be.

Vuits István, a vasparipa- (bicycle) lassuversenyben első lett.

Vuits István, a vasparipán előadott műgyakorlatokban első lett.

1886. év aug. 1-én tartott versenyekben:

Balogh Dezső, a bajnoki célversenyben a 15 klm. távolságot 59 p. 35 mp. alatt futotta be.

Bokor Pál, a viadori korlát és nyújtó versenyekben 578 erőponttal első lett.

Feilegi Antal, a bajnoki kardvívásban első lett.

Kaszás István, a vasparipa- (bicycle) versenyben 3218 m. távot 10 p. 33 mp. alatt tiport be.

Krausz Mihály, a nemzetközi síkversenyben 1609 méter távot 6 p. 5 mp. alatt futott be.

Matkovics Miklós, a korongvetésben 11·5 m. távoból 3 m. 20 cm. magasságot vetett keresztül.

Schwanda Gusztáv, a bajnoki távúszásban 3000 méter távot 1 óra 32 p. és 25 mp. alatt úszta meg.

Szagmeiszter Gyula, az 1 klm. vigaszversenyt mint első futotta be.

Vécsey Samu, a nemzetközi gyorsúszásban 100 m. távot, 1 p. 53 mp. alatt mint első úszta meg.

Vojta Antal, a növendékek síkversenyben 91·3 m. távolságban első lett.

A régi rómaiak nyilvános játékaikról.

Irta: VARJU JÁNOS.

(Vége.)

Első körütekintésre nagy és vidám közönséget látunk magunk előtt. A tanácsbeliek és előkelő patriciusok közül igen sok ismerős arcot találunk, kik még reggel a circus izgalmaiban gyönyörködtek s most, mintha pihenni jöttek volna ide, kényelmesen elvetik magukat selyempárnás helyeiken.

Fölfelé mindig alsóbbrangú nézők foglalnak helyet, kiválólag nők, kik minden sorban a túlnyomó számot képezik. *)

Ismerőseinket a senatorok háta mögött körülbelül a negyedik sorban látjuk helyet foglalni. Utánuk még hasonló rangúaktól elfoglalt tíz sor következik.

Gajus élénk beszélgetésbe eredt szomszédjával s tőle tudakozódik a már előadott játékokról. Míg a függőnyt leeresztik **) és valami látni valónk akad, figyeljünk mi is oda. Megtudunk egyetmást, a mi érdekelhet bennünket.

— Már reggeltől tart itt az előadás, barátom. Kisebb-nagyobb szünetek voltak azóta többször. Magam is a circusból jövék ide, miután Incitatus győzelmének tapsoltam s a tételeket behúztam. Azóta itt vagyok. Mondhatom, elég jól mulattam a látottakon, kivéve azt a reggeli unalmas tragoediát, melynek — szeren-

esémre — épen a végére értem ide. *) Lucretia szomorú története keltett részvétet a kis számú nézőkben s azon jelenetkor, midőn Brutus a véres gyilkokra esküszik bosszút a király és erőszakos rokonai ellen, a gyengébb érzelű nők hangosan zokogni kezdettek. Semmi kedvem e silány érzélgősséget tovább elbeszélni, áttérek az „Atellanára“. E Campaniából eredett bohózat, mondhatom, jól megtöltötte a nézőtér. Ma különösen sikerült jeleneteik voltak bohóczainknak. Óriási kaczagás jutalmazta ötleteiket. Az öreg, zsörtölődő Pappus a nagyevő Buccóval békétlenkedett; Dossenus bölcsnek pedig minden philosophiája kudarcot vallott az oktondi Maceus otrombaságával szemben. Egy vígjátékot is végignéztem, gondolom Plautus „Hetvenkedő“-jét (Miles gloriosus). Soha még oly kacagató élcezel és igazsággal nem láttam e darabot előadva, mint ma! Stephanio színész remekelt e darabban. Volt taps és virágosó. Stephanio nevétől visszhangzottak e falak. A többi színész is kitett magáért; mert vagy négyen játszottak e darabban. Alarcaikat egytől-egyig jól választották és nagy kacagást keltettek velők.

— Pylades híres táncjátéka (pantomimus) következik; lehullott már a függöny, figyeljete oda! — halljuk Quintus szavát.

Az orchestrában elhelyezett fuvolások és zenekar rázendítik a könnyed táncdallamot. Minden szem a sűrű erdőséget ábrázoló színpadra tekint, minden fül a lágy zenére hallgat. Pásztorsíp, czimbalom, czitera és lantütemek fölváltva zengnek, majd együttesen szólalnak meg a trombitákkal.

„Bacchus istent Naxosból Itáliába akarják hurcolni a tyrrheni hajósok és ott rabszolgául eladni. Bacchus engedi magát a hajóra vitetni!“ — így kezd énekelni a kar.

Ekkor az erdő sűrűjéből Bacchus bíboröltönyében szép ifjú lép elő, maga a művész, Pylades, fején borostyánfűzérrel, jobbában szőlőfürtöt, baljában arany serleget tartva olyan mozdulatokat tesz, mintha karjait az őt megragadó emberek kezéből ki akarná szabadítani. Majd előre bukkan, majd meg hátra hanyatlik, s végre fejét bús megadással lehajtva, megáll, mintha a hajóra hurcolták volna már. Mindezt némajátékban, taglejtésekkel **) érzékíti a művész.

A zene melabús, fájdalmas kifejezést nyer, helyenkint föl-fölvisít egy pásztorsíp, majd meg egy lant rezgő hurja pattog közbe, mint esendes zokogás.

„A tenger hullámai idestova hányják a hajót; zengi tovább a kar, Pylades ezt ingadozással, derekának könyved előre hátra hajlítgatásával fejezi ki.

„Majd rögtön megáll a hajó!“ — harsogja az éneklők kara. A művész e megállapodást előre bukó mozdullal érzékíti.

„Szőlő és borostyán hajt ki a hajón, a bilinesek le hullanak az isten karjairól! — így éneklő folytatólag a kar. Olyan jelentősen mutat most a fején lévő borostyánkoszorúra s a jobb kezében tartott szőlőfürtre Pylades, hogy a közönség riadó tapsokkal jutalmazza taglejtését.

Vége Bacchus oroszlánvá változását és az e miatt

*) A római hozzászokván a circus és amphitheatrum izgalmaikhoz, a nemesebb eszközökkel hatni kívánó szomorújáték üres érzélgősségnek tetszett előtte. Ez volt a műveltek nézete is.

**) Innét a pantomimus elnevezés, azaz minden tagnak jártatása. Általánosan kedveltékké e mutatványok Augustus idejében lettek, midőn Pylades és Bathyllus hírneves táncjátékosok versengéseik útján megismertették azokkal a római közönséggel.

*) Az Augustustól kiadott „Lex Julia“ című törvény ugyanazon szabályok szerint intézkedik a színházi helyekre nézve, a mint azt a circusból láttuk.

**) A rómaiak előadás elején leeresztették s végén felhúzták a függőnyt.

beállott réműletet ábrázolja a művész a zene harsogó hangjai között utánozván az oroszán ordítását s taglejtésekkel mutatván a tengerbe ugráló rablók réműlt menekülését.

Tapsvihar és mennydörgésszerű tetszészaj üdvözli a művészt pártja részéről, míg versenytársának, Bathyllusnak pártja erősen pisszeg és fityül. követelvén Bathyllus fölléptetését is.

Komoly fordulatot vesz a rémítő zajongás és a fölállított színházi cohors, vagyis ezer főnyi őrség alig bírja megfékezni a lázongó elemeket a tettegességtől. Végre is azzal csillapul le némileg a zaj, hogy Bathylus fölléptetését is megígéri a közönségnek.

Bathyllus egy más természetű táncjátékot ad elő, melyben érzécsiklandozó és mullattató durva tréfák is szerepelnek. Ezeket a józanabb gondolkodásúak és a tisztességesebb elemek, kik verekedéstől tartanak, nem óhajtván végignézni, idejekorán eltávoznak. A távozók közt vannak lovagjaink is.

* * *

A színházat, melyben minden valószínűség szerint több szépet és jót már nem igen, de annál több tisztiztségtelent és gonoszat látnánk a fékevesztett tömegnek könnyen bekövetkezhető verekedése alatt, jobb lesz, ha mi is mennél előbb elhagyjuk. Legalább így nem leszünk kénytelenek kemény ítéletet mondani arról a népről, melynek nagyságát bámulni tanultuk és nyilvános játékainak végigszemlélésénél pedig azon tapasztalást merítettük, hogy az ó-világnak leghatalmasabb, de egyszerűs mind legfényesebb városa is a halhatatlan istenek kedveltje, az örök Róma volt.

Egy mestervágás.

(Juh-vágás.)

— Képekkel. —

A jó vívók mulatságaiul szolgáló úgynevezett m e s t e r v á g á s o k közül csak nem rég volt szerencsém egyet bemutatni, az üvegpoharakra fektetett bot ketté vágását; most ismét bemutatok egyet, a j u h - v á g á s t.

A juh-vágás nem kevesebb ügyességet igényel, mint a botvágás, de annyi különbség van a kettő között, hogy a juh-vágás egy kissé költségesebb, szükségeltetvén hozzá egy valóságos — habár kiszendvedett — birka, ha csak ilyen döglött mediumot nem sikerül valamelyik mészárosától kikölesönnözn.

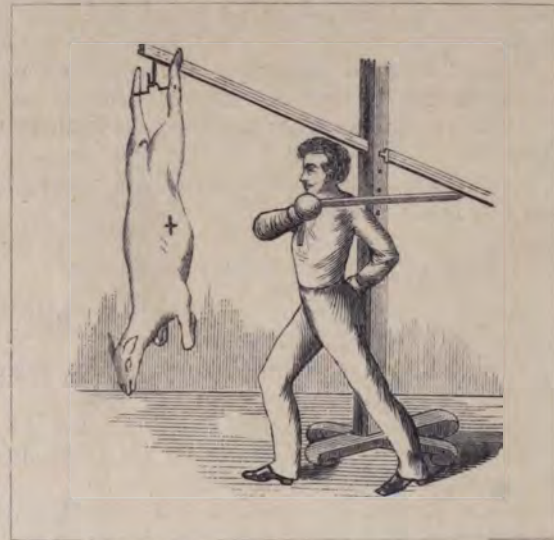
A birkát hátsó lábainál fogva fejjel lefelé felfüggesztjük egy közép magasságú helyre, aképen, hogy az állat mellkasa körülbelül egy vonalban álljon a vívó mellkasával.

A vívónak akként kell a felfüggesztett állatt mellett helyet foglalnia, hogy jobb kézfelől essék a juh s így a vívó egy vízszintes irányban tartott „felső-belső“ vágással derékban ketté vághatja a juhot.

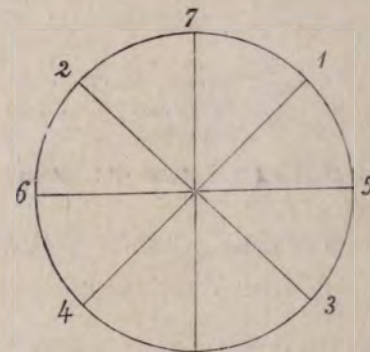
E mestervágáshoz nem a rendes vívókardot előnyös használni, hanem jól kiélesített hosszú vadászkést, hosszú bárdot, vagy széles pengéjű egyenes kardot.

Vigyázni kell arra is, hogy a kardnak ne hegyével hanem majdnem közepével vágjunk a juh testére, nehogy felsüljünk a produkezióval.

Hogy mily irányú vágást kell alkalmazni e mestervágásnál s általában minden mestervágásnál, ennek

könyebb illusztrálására szolgál az ide mellékelt úgynevezett „Diagram“, a régidőktől fogva divatos kardvágások schemája.

A juh-vágásnál e diagram szerint a 6-os számú vágást kell alkalmazni, de teljes erővel.

HUSZÁR ISTVÁN.

Athleták viadala Kolozsvárott.

(A Kolozsvári Athletikai Club IV. viadala.)

Kolozsvár, okt. 3.

A lövőház kertjében folyt le negyedik viadala a kolozsvári atletikai clubnak. A versenyekben résztvevők számát tekintve, e viadal semmi esetre sem emelkedett a többiek fölé. A testgyakorlatok zászlójához visszalépésükkel épen azok lettek hűtelenek, kikben úgy a club, valamint a közönség legtöbb komolyságot tételezett fel arra, hogy mint úttörők a küzdterén való fellépésükkel megmutassák az ifjúságnak azt az irányt, melyen haladva, többet nyernek csillogó érmeknél, szétmállandó emléktárgyaknál.

Sport szempontból azonban méltó helyet foglal e viadal a többiek mellett. A versenyzők férfiasan állták meg helyüket s gyakorlott erővel küzdöttek.

A viadalt szép számú közönség nézte végig s az idő kedvezett a viadalnak.

Az elnöki emelvény asztala körül láttuk Albach Géza, dr. Felméri Lajos, Girsík János, Gyarmathy Miklós, Kővári Mihály és dr. Nagy Mór versenybírákat, dr. Baintner Hugó igazlátót, mint a viadal elsőfokú bíráját,

dr. Lévy József bírósági jegyzőt, dr. Rózsahegy Aladár idő-, Lucán Aladár és Puhala József termérket, dr. Engel Gábor, dr. Mihály László, dr. Szini János és dr. Turcsa János orvosokat s Albert Károly indítót.

A versenyek az I. számú síkversenynyel vették kezdetüket. A 91.4 méter távolságot Kolosváry János 12 1/2 mpercz alatt futotta be.

A bajnoki távolugrás eredménye messze maradt el a kitűzött 570 cm. bajnoki mértéktől. Mindamelllett az 525 cm. legjobb eredményt felmutató Donogány Zakariás ugrására meg kell jegyeznünk, hogy ez a legjobb eredmény a club eddigi viadalain bemutatott ugrások között.

A III. számú 100 yard síkverseny tiszteletdíját 11 1/2 mp. alatt tett futásával Kolosváry János vitte el, bár Balogh Vendel, ki a laza talajon a cél előtt alig egy méterrel elcsuszott, komoly és a korábbi versenyeken kipróbált vetélytárs volt.

A súlydobásnál Albert Károlytól láttuk a legszebb dobást. A 16 fontos golyónak 8.85 méter távolságra való eldobásáért fog bronz-érmét tűzni a mellére.

A 1/2 ang. mfd. távolságú síkversenyen a club bajnoka, Borbély György a 10 m. handicap dacára könnyen győzött. Ezüst-érmert nyert.

A birkozásban Donogány Zakariás és Kolosváry János hiába törekedtek egymást leteríteni. Kétszeri mérkőzés után be kellett érniök azzal a meggyőződéssel, hogy erjük egyenlő.

A gátverseny egyik legszebb pontja volt a viadalnak. A 201 m. hosszú pályán felállított 95 cm. magas gátakon könnyűséggel és csinosan szöktek át a versenyzők.

Elsőnek Balogh Vendel ért célhoz, ki számos győzelmi tárgyaihoz egy ezüst-érmert is vívott ki ez alkalommal. A tért 29 m. percz alatt futotta meg, a mi minden eddigi viadal eredményeinél kedvezőbb.

Az ökölvívás a nevezők visszalépése miatt elmaradt.

Élénk volt a növendékek versenye. A református és unitárius főiskolák növendékei vetélkedtek a szép díjért. E díj a Herkules-könyvtár több kötetéből állott díszkötésben. A könyv fehér bőr tábláján arany nyomással K. A. C. „Ép testben ép lélek“ versenydíj s római betűkkel az évszám s a verseny napja volt izlésesen nyomtatva. Tizenhét athleta-jelölt állott ki érte a porondra.

Két csapatban versenyeztek. Az első csoportnak Mendel Márk, a másodiknak Topán József volt a győztese. A döntő küzdelemben Topán József ref. tanuló vívta ki a díjat, a 274.2 m. távolságot 50 mp. alatt futotta be.

A vigasz-versenyre az első díjat nem nyertek közül senki sem jelentkezett.

Szünetek közben Albert Károly és L. Benke Ferenc csinos törvívásában gyönyörködött a közönség. A gerelyhajítás is, mely kellő számú nevezők hiánya miatt a versenysorozatból kimaradt, versenyen kívül be lett mutatva. Mintegy hatan mutatták be különböző dobásokkal e szép testgyakorlatot. Legtöbb sikerült dobása L. Benke Ferenc és báró Kemény Árpádnak aratott tapsot. Kanel Jenőtől a karjain huzamos ideig való megállásával láttunk izomerőre mutató testgyakorlatot.

A viadal befejeztével Albach Géza polgármester, mint versenybíró tartott az ifjúsághoz szép beszédet. Hangsúlyozta a testgyakorlatok üzésének fontosságát, mint olyat, melyre nemcsak egyéni, de nemzeti szempontból is kiválóan szükség van. A győzőknek a tiszteletdíjakat buzdító beszéd kíséretében nyújtotta át. A

viadal, mely 3 órától 5 1/2 óráig megszakitás nélkül folyt, ezzel véget ért.

A közönség, mely L. Benke Ferenc ügyes rendezése folytán kényelmesen volt elhelyezve s a viadalt figyelemmel kísérte s jól mulatott.

Nem hallgatjuk el azonban ez alkalommal azt, a mi az atletikai viadalokban való nagyobb részvételle s egyáltalán az Athl. Club működésére szibbasztólag hat. Ez a megfelelő versenypálya hiánya.

Igazán nem tudjuk megmagyarázni, hogy Kolosvár, mely középpontja a művelődésnek az erdélyi részeken, testgyakorlatok céljára alkalmas versenytér berendezéséről hogyan feledkezhetik meg akkor, midőn díszkertekre, melynek útjain óvatosan kell kanyarodni, nehogy fűvet tapossunk, ezereket áldoz. Vajjon a díszfák és növények virulása többet ér-e városunk ifjúságának testi erősödésénél és egészségének virulásánál? Vagy tán annyira mostoha gyermeke az ifjúság a városnak, hogy nem szükséges lelkiismeretet csinálni abból, ha satnyán, bicsakló lábakkal viszi rogyó derekát a férfikor küzdelmeibe, több évi kávéházi sinlődés után?

Vagy talán az Athletikai Club építhet magának ilyen idővel? Igen, a — holdban. Az atletikai clubbot jelen szervezetében a szerencse különös gondviselése tartja fenn.

Egy kedvezőtlen idő miatt anyagilag roszul sikerülhet viadala elsepri azt a kevés tőkét, mit a club, a talán két százra tehető tagjától befolyó évi pár forint tagsági díjból gonddal összekuporgat. S ha ez elszellengett, a club kénytelen lesz bevonnai a testgyakorlatok zászlóját. Meg kell ezt előzni, urak! Ne csak eredmények bemutatását várjuk az Athletikai Clubtól, hanem tegyünk a testgyakorlatok előmozdítása érdekében, a mit lehet s a mi szükséges. Valamennyien tudjuk, hogy nem üres időtöltő úri komédia a testgyakorlatok üzése, hanem életkérdés, a nemzet ifjúsága testi erősödésének fontos kérdése. Gondolkozzunk felette és tegyünk érdekében, a mit tehetünk, a mig nem késő.

SZEMLÉLŐ.

Fiume sportélete.

(„Concordia-egylet“. A magyarok Fiume sportjának élén. Fiumei torna-egylet. A fiumei velocipédezők.)

Mai nap alig képzelhető hazánkban intelligens város, melyben a sportnak egy vagy több nemét ne gyakorolnák. Valódi társadalmi szükségletévé vált az intelligensebb férfiosztálynak és különösen ott, hol vasutak, pézintézetek, nagyobb gyárak léteznek, melyek hivatalnokai közt rendesen túlnyomó a képzett elem. — a sport fényes virágzásnak örvend.

Igy van ez Fiumeban is! Azelőtt 3—4 évvel alakt Fiumeban a „Concordia“ sport-egylet, melynek igen szép feladata lett volna: művelni a sport minden nemét, mert itt a koresolyázáson kívül minden sport üzhető; u. i. a város a tengeröböl mellett fekszik, tehát csónakázás, vitorlázás és úszásnak valódi gócpontja lehetne; a környékbeli utak mind igen jó karban vannak tartva és vadregényes vidékeken kigyóznak végig, tehát a gyalog- és velocipéd-sport művelésére igen alkalmas volna; a téli idény pedig rendesen komor, esős napokból áll, melyeken a máskülönben igen nagy mértékben kifejlődött corso-életet természetesen nélkülözni kell és így

egy club, melybe nem pipálás és kártyázás, hanem üdülés kedvéért járna el az ember, nagyon szükséges.

A fentemlített egyesület mindezt tapintatosan megfontolva, egyszerre akarta tagjai előtt megnyitni a sportot; és ez volt hátránya! Fel kellett oszlatni, mert működő tagok nem igen voltak, a tagdíjak befizetése nem ment a szokott precizitással, stb. Pedig ez az egyesület 560 forintot tett le a város hatóságánál oly kikötéssel, ha 3 éven belül rokon egyesület alakul rendezett igazgatással, úgy ez az illető egyesület alapítókéjét képezendi.

És az új egyesület, néhány lelkes fiúmei magyarrá férfiú vállvetett munkásságának gyümölcseképpen megalkult, — — — de a pénznek csakis kamatjait kapják!! Hony soit, qui maly pense! . . .

A „Fiumei Torna-Egyesület“ a rendszeres tornán kívül csakis a vívást vette fel programjába; de minthogy elegendőnek bizonyult hetenkint kétszer vívni és kétszer tornászni, — a fennmaradó két napon a „kuglizás“ gyűjti össze a tagokat. Az egyesület másfél év óta áll fenn és már is 97 tagot számít, kik oly lelkiismerettel fizetik esekély tagdíjakat, hogy az egyesület buzgó pénztárosa már a múlt hetekben az első 100 forintot tehette a takarékpénztárba; — fiatal egyesületnél nagy kezdetbeli kiadásokkal ez sokat akar mondani 50 kr. havi díj mellett.

Az egyesület élén Nyirák Lajos számtanácsos áll, ki az alelnökkel Nicora Vincze úrral egyetemben végzi az elnökség teendőit. Az egyesület titkára Feszty L., pénztárnoka Szabó S. tanár, ellenőr Evinger Antal, művezető Mozog István, kinek gyöngékedése alatt Berecz Gyula igazgató tanítja a tornát, míg a vívást igen jelesen Garinberti Henrik vezeti.

Az egyesület tiszteletbeli tagjai Fiume kormányzója és dr. Erdődi Béla tanfelügyelő, ki az első impulzust adta az egyesületnek a csónakázás felkarolására: oda ajándékozván saját körülbelül 150 forint értékű erős csónakját, melyet valószínűleg vitorlára is fognak felszerelni. Minthogy pedig az egyesületben jövőre valószínűleg atletikai gyakorlatokkal is foglalkoznak, ezeket a Magyar Athl. Club ismert tagja: Bánó Gy. úr vezetheti szakszerűen. Télen havonként egy jour fix is fog tartatni.

Szóljak valamit a fiúmei velocipedistákról is? Kár lesz; mert nagy számmal léteznek ugyan, de az utakat és utcákat magukénak tekintik és gyors hajtással molestálják a járó-kelőket és így elidegenítik a nagy közönséget az amúgy még most sem honosított „karikázás“ sportjától.

Sőt — mondják — vannak, kik este corso idején végig mennek az igen nagy számmal egybegyűlt díszes közönség közt is! Ez a szabályozatlanság mutatja, mennyire kellene velociped-szabályzat is, mert különben rendőri tilalom lesz az ilyen extravaganciák vége. Különben úgy hírlik, miszerint a torna-egyesület fog gépet venni és így a velociped-sportot is saját szakszerű védelme alá fogadja.

Kivánjuk, hogy minél előbb teljesüljön!

Fiume, 1886 október 8-án. SCHWANDA GUSZTÁV,
bajnokjelölt.

Torna óra-rend.

(Tornakártyák.)

A zárjelek közé tett számok azon oldalt jelölik meg, a melyen a Porzsolt Lajos „Tornázás kézikönyvében“ az illető gyakorlat bővebb leírása megtalálható.

13. tornaóra.

A 6—18 évesek: Ellenvonulással nyolczas sorok képzése (74. 80.): oldalsorból fent kanyarodnak egyik balra, másik jobbra, hátra vonulnak, ott befelé kanyarodva párosan jönnek vissza fel, ekkor páronként ellenvonulás és a háttérből négyesével vonulnak ismét fel, most négyenként ellenvonulás és nyolczas sorokba kanyarodva jönni fel; visszaalakulás szintén ellenvonulással: a nyolczas sorok közepén a karfűzés le, egyik négyes sor balra, másik jobbra kifelé kanyarodva huzódik hátra, ott négyesével egymás mögé kanyarodnak és jönnek fel, ezután párosával ellenvonulás és kettős sorokkal jönni fel, végül egyenként ellenvonulás és mint egy sor huzódnak fel. Ismételni épenúgy a 8-as sorokba alakítást, azután oldalt vállfogással fél távolra balra nyitódni induj, karokat le, előre fedezz, balra arcz, karokat oldalt fel, kéz érintésig egész távolságra jobbra csatlakozni balra engedni, karokat le, előre fedezz; beosztás, 1-es számú 8-as sor, 2-es számú 8-as sor, 1—2 — —; guggolás karlendítéssel, előre, nyújtás lelendítéssel, azután terpeszkedő állásba ugrás oldalt karlendítéssel, visszaugrás szögállásba lelendítéssel, 4 ütemben, mind egyformán egy párszor, azután ugyanezen gyakorlat de a 2-es számú sorok a terpesz állással kezdjék. Egyes számúak balra át, 2-ek jobbra át: Mind guggolás földre támasztva a tenyereket, visszaugrás guggoláshoz, állás fel; ugyanez, de a 2-es sorok a fekvéssel támaszból visszaugrással kezdjék mi alatt az 1-esek állásból le; karokat fejfőle nyujtsd: törzs és páros karlendítés le és nyújtás ismét fel, az előbbeni móddal; kezeket lökéshez a mell elé föl: 4 lépés helyben, azután rohamlépés karlökéssel előre bal és jobb felváltva, utána ismét helyben lépkedés és így tovább párszor; ugyanaz de a 2-ös számú sorok a rohamlépést karlökéssel kezdik (97—99.). Roham deszka, a tornázók mellmagasságánál feljebb ne emeltessék: egyenként felszaladni apró lépésekkel, fent visszafordulni és lefutni; fel futni 3 lépéssel és fent szögállásba fordulat, le 2 lépéssel; bal lábbal feldobbantani és feljebb ugrani páros lábra, fordulat után egy dobantással vissza leugrás; két dobantás után fordulattal ugrani fel szögállásba, páros lábbal aprókat szökdelve le; alulról háttal felfelé szökdelni zárt lábakkal, vissza lefutni; bal vállal fordulni a deszka aljához és a jobb lábon szökdelni fel, ott páros lábra állásból oldalt leugrás; bal lábon szökdelni fel; neki futással bal láb dobant fel és rézsut jobbra előre leugrás páros lábra; szaladással felugrás páros lábra és egy lépés után oldalt le; deszka közepén páros lábon szökdelés lassanként lejjebb érve, arcczal előre, aztán visszafelé fordulva; felszökdelés közepén, repülés közben lábterpesztés és zárás. K ö t é l e n m á s z á s most csak egy-két fogással engedhető magasabban a testhosszúságnál, leginkább csak függésben lábgyakorlatok és dőlt állással vagy fekvéssel függések végeztetendők, és a mászásnak alapfogásai, lábkulcsolásokkal térdemelés karhajlítás.

14. tornaóra.

A 6—18 évesek. Egy arczsorban minden 2-es számú a jobbról álló egyes számú háta mögé lépj, mindkét sorban oldallépésekkel jobbra zárkozni indulj; balra féltávolra (egy karhossz) sort nyitni indulj, egysorba besorakozni 2-ek balra előre lépj; ugyanaz rövid mene-

tek alatt (79.). Ezután ugyanazon gyakorlat katonai vezérlés szerint végeztetendő: egy sorba sorakozz; szakaszba! — Nyitódj egy sorba! — Sor menet indulj! Szakaszba! Rövid lépés! Nyitódj egy sorba! Sor állj! (honv. gyak. szab. I. 69., 76., 77.) Jobbra át, menet nagy fél vagy egész körhöz indulj, állj, pihenj; kötél körzés vízszintes körben a tornázók lábai alá: első csapat kis körhöz (10—20.) középre indulj, a körnek barázdával vagy krétával megjelölt kerületén körül menet indulj, — felugrálni, midőn a kötél a lábak elé jő; ugyanaz, de a kötél a menettel egy irányban forgattasék; másik csapat középre indulj, ugyanazon gyakorlat; első csapat középre: körül szaladni és szökdelni a szemben köröző kötél fölött; csapat cserék; körül szaladni, a kötél hátulról csapódjék a lábak fölé: körben állásban szökdelni, minden felugráskor fél fordulat a levegőben (kiseb- bek $\frac{1}{4}$); négykézlábon állásból szökdelni fel, nagyobbak számára (144.). Függőlegesen állított létrán (186. 185.) fellépkedni utána lépésekkel mialatt a kezek a kapocsfákon fogódnak fel egyidőben és egyenoldalúlag a lábakkal; fellépkedni túllépésekkel és a kezek is a fokon túlfogásokkal; egy tornász a létra innen eső lapján, egy másik a tulsó felén vesznek szemközt állást egy-egy külön fokon, kezeikkel még 3 fokkal feljebb fogódnak: most vezérlés szerint leguggolnak és felegyenesednek, kezekkel fokként lefognak a lábak fölé és ismét fel a fejföle; állni egy fokon, fogódnai föllebb a mell elé eső fokon, hátra dőlni karok és lábak nyújtásáig, elbocsátani a létrát egyik kézzel, visszafogni, lenyújtani szabadon egyik lábat, lelépkedni; állásban bal kézzel fogás el, balra $\frac{1}{4}$ fordulattal oldalt dőlni, vissza; fejföle magasan fogódnai, állásban megtordulni háttal a létra felé és vissza; középtájon beülni két fok közé egy fokra, a fölötte levő fokra fogva leereszteni a testet a térdcsuklókon ülésig, ekkor váltogatott kézzel a fogást felhagyni és hátra dőlni és visszafogni, felállni ugyanazon fokra, lelépkedni míg a kezek feljebb fognak, hogy pillanatnyi függésben legyenek végül. Játék 10 percig, csupán kedélyvidámítól, két csoportban: „Fazék törés” (123.) és a „Pista hol vagy?” (118.).

Különfélek.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 frt) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk.

Elmaradt példányok reklamatiója a szerkesztőséghez (Lipót-utca 50.) intézendő.

Szokolay Kornél jeles sportíró és lapunk munkatársa kedden kardpárbajt vívott Sztrakay vívótermében Barabás Alberttel, a „Pesti Hirlap” munkatársával. Több összemelés volt, melyek alatt Barabás egy-két karcon kívül karjára egy sebet kapott, melyet be kellett az orvosnak varrni. Szokolay karjára egy félhüvelyknyi karczolatot kapott, melyre tapaszt sem tettek. A párbajra Barabásnak egy sértő nyilatkozata szolgáltatott alkalmat, a melyért Barabás a párbaj után — dicséretreméltó lovagiassággal — külön is bocsánatot kért.

Schwanda Gusztáv gépészmérnök, jeles úszóbajnokjelölt és lapunk lelkes munkatársa a polai tengerészetenél mint önkéntes tesz eleget hadkötelezettségének.

Lapunk más helyén közölt érdekes soraiból látszik, hogy sem a sportról, sem olvasóinkról nem feledkezett meg. Schwanda ígérését birjuk, hogy mind a tengerészek sportszerű életéről, mind Olaszország sportjáról többszörösen tudósítja lapunkat.

A nemzeti tornaegylet igazgató-választmányának f. hó 11-én tartott ülésében hozott határozata folytán az egyleti tagok részére berendezett nagymező-utcai polgári iskola tornahelyiségében a torna-órák f. é. okt. hó 14-től kezdve, kedden, esütörtök és szombati napokon esti 7 és 8 óra közt fognak megtartatni. Beiratási díj 3 forint, havi díj 1 frt. Beiratások az egyleti helységben (ősz-utca 26. sz.) vagy a nagymező-utcai iskola helyiségében eszközöltetnek. Az egylet tagjai akár az ősz-utcai, akár a nagymező-utcai helységben gyakorolhatják a tornázást.

Van vívóterem! Fellegi Antal szabadkai bajnokjelölt egy Vermes Lajos által beküldött hírünkre vonatkozólag előbbi számunkban tett megjegyzését most a következő levéllel pótolja:

Legutóbbi soraimban Vermes Lajos urat egy olyan hír közzétételéért kárhoztattam, melynek valódiságáról csak később győződtem meg. Igazam volt ugyan annyiban, hogy kétségbe vontam Benedek Gyula vívótermét, de viszont Vermes úrnak is igaza volt, mert Benedek csakugyan rendszeres oktatást végez, de nem a saját, hanem egy most alakult vívó-club termeiben, hol naponta 10—12 pár nyer oktatást jeles vívómesterünk részéről, ki teljes odaadással működik, csak hogy tanítványait e nemes sport titkaiba minél mélyebben bevezesse.

FELLEGI ANTAL,
bajnokjelölt.

Sport élet Kolozsváron. Az okt. 1-vel a tornavívodában megnyílt tornaiskola igen népes. Régi vívók, kezdő kard- és törvívók Kóvári Mihály tanár vezetése mellett buzgón gyakorolják magukat. Mint pár év óta tapasztalhattuk, ez idén is nagyobb számú a törvívást tanulók száma, mint a kardvívóké. A fiaikat vívni taníttatni szándékozó szülőknek figyelmébe ajánljuk, hogy a 14—16 éves fiúk testi fejlődésére a könnyű s a testet s mozdulatokat kiválóan ügyesítő törvívás a legajánlatosabb. Az atletikai club esti gyakorló helyisége, a tornaterem sohasem volt oly látogatott mint most. Mióta megnyílt 30—40 athleta vív, ugrik, boxol és tornázik itt mindennap. A testgyakorlatokban való e nagyobb mérvű önkéntes részvétel az ifjúság nemes időtöltések iránt való hajlamairól tansúkkodik. Az atletikai club tagjai szombat délután Feleken át training ki-rándulást tettek Tur felé.

A „Herkules” előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő áron:

A „Herkules” 1884-iki egész évfolyama	bekötve	6 frt
„ „ 1885-iki „ „ „	„	8 „
„ „ 1886-iki félévi folyama	„	4 „

Herkules-naptár.

Október 17. A „Kolozsvári Athletikai Club” versenyyagloglása Kolozsvártól Deésig.

„ 17. A Magyar Athletikai Club őszi viadala Budap.

Tartalom: A katonaság és ifjúságunk. Porzsolt Kálmántól. — Verseny eredmények. — A régi rómaiak nyilvános játékaikról. (Vége.) Varju Jánostól. — Egy mestervágás. Huszár Istvántól. — Athleták viadala Kolozsvárott. Szemlélő. — Fiume sportélete. Schwanda Gusztávól. — Torna órarend. — Különfélek.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sabos petitsorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Lipót-utca
50. szám.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmmentlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ÉS CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ÁRADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁSI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, A »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNA-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RINASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-UJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁLGÓ-TARJÁNI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELNECZI AKADÉMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZARADKAI TORNA-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNA-EGYLET«, A »SZÉKELY-UDVARHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S A TENESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézteinek.

Tornatanításunk eredménytelensége.

Az illetékes körök régen meg vannak győződve már, hogy az iskolai tornázásra fordított csekély idővel sem áll arányban az elért eredmény. Tudjuk, hogy a testedzés az iskolában csak úgy szerepel mint a többi tantárgy és az iskola falain túl a legtöbb növendék örömmel gondol rá, hogy megszabadult tőle.

A tornázás egy negyed század óta behozatalától kezdve is idegen intézményként áll hazánkban, mert az iskolában nem barátkozott meg vele a gyermekkedély. Hisz ha másként volna a dolog, úgy Németország mintájára városaink mindenikében virágzó torna-egyleteknek kellene lenni. Ma már meglelt férfiak a hajdan tornázó iskolás gyerekek és ezeknek kellene az egyletek zömét alkotni. De mit találunk? Azt, hogy ritkaságképen van egyik fővárosi egyletben „öregek csapataja“ de ez is oly gyenge, hogy mint az üvegházi növény nem bírván meg a szabad, közös levegőt, külön órában tornázik.

No és ha merünk tornatanításunk eredménytelenségéről beszélni, el kell az okokat is mondanunk, melyek véleményünk szerint nem hamar és nem könnyen enyészethetők el. Nem könnyen azért, mert ez okok részben a most szereplő tornatanítóknak rejlenek, és nem hamar, mert egy ifjú nemzedék felnövése szükséges, hogy némi eredmény is elérhető legyen.

Az első ok, mely a tornázásnak hazánkban való nemcsak rohamos de csak örvendetes terjedését megátolta, azon merev átkölesönzés volt, melylyel a német tornát hazánkba behozták. Még csak megjárta volna, ha

csak a felnőttek tornáját majmoljuk, de az iskolás tornázás napjainkban még a mostani német iskolai tornázástól is elmaradt. Ennek oka az, hogy maguk a németek is szabadabbá, játékosabbá tették iskolai tornájukat már évek óta, míg nálunk maradt minden a régi.

Van ugyan miniszteri rendelet, mely a testgyakorló játékokat felkarolja a tornában, de nincs széles e hazában 10 olyan tornatanító sem, ki igyekezne e rendeletnek eleget tenni. Egyszerűen azért, mert nem tud játszani, mert tornatanítói képesítésénél tanárainak ajkáról nem is halla egy iskolai játékról sem.

Pedig éppen ezek a testedző játékok azok, melyek a magyar szellemnek éppen meg nem felelő német tornázást felfrissítik és nemzetiebbé teszik.

Egy igen különös tapasztalatot kell itt felemlítenünk, mely abban áll, hogy az iskolákban a gyermek és ifjú játékok, különösen a labdázás hanyatlása éppen a tornázás kötelezővé tételével kezdett megszűnni. Magyarátául e szomorú ténynek azt vehetjük, hogy a tanítók a tornázás katonai fegyelmével kiölték a játékedvet a fiúkban. Még igen sokan emlékezhetünk tanáraink figyelmeztetésére, mely a labdázást nem úri gyermekeknek való játéknak mondá.

Az volt tehát a baj, hogy a tornázás hívei nem vették tekintetbe a magyar szellemet és az ifjúság virágzó játékeit, hanem ezekkel mitsem törődve igyekeztek az idegen növényt az idegen talajba rendelettel beültetni. Sok idő kell, míg e tévedést a magyar testgyakorlati oktatás kiheveri.

Azért is megy most nehezen az iskolai tornázásnak felelevenítése, nemzetibbé tétele, mert a tornatermek

költséges berendezése mellett a játszóterek létesítésére anyagi erőnk is kevés; de meg experimentáczióknak tartván sokan az újabb intézkedéseket, azok létesítésére is kevés kedvet mutatnak.

Már pedig addig, míg minden iskola növendékei hetenként két délután (nem egy órára) nem mehetnek a játszótérre, addig ne is álmodjunk valódi testi neveléséről. A ki nyugodt lélekkel el tud tanítani 60 növendéket egy már más 60, vagy 120 növendék által megrontott levegőjű teremben, ki az egész éven exerciziroztatja gyermekeit a nélkül, hogy kedélyüknek megfelelő játzó módon erősítené, az nem lehet méltó a tanító névre. Úgyde igen, fáj a szívünk — mondják a tanítók — az ily testi gyötrődés láttára, de hát mit tegyünk? A 60 gyermek a szűk teremben épen nem játszhatik, mert a játéokra tér kell és ez nincs.

Van még egy más akadálya is a testgyakorlati játékok terjedésének. Ez az, hogy alig van könyvünk, mely az ily játékokat terjesztené. A labdajátékokra nézve már közkezen forog Porzsolt Lajos „Magyar labdajátékok kézikönyve“, és ugyancsak e szerző sok játékot sorol fel a jeles „Tornázás kézikönyve“-ben, de még mindezért szükséges volna az iskolai tornajátékok összeírása.

Ezzel és a fent említett bajok elhárításával, azt hisszük felderülend a magyar testgyakorlatok hajnala.

K. KISS KÁROLY.

„A nemzeti vívó club és akadémia“.

Kisbaári Kiss Ferencz, jeles sportsmanunktól vettük a következő sorokat:

„Nemzeti vívó club és akadémia“ cím alatt e tekintetben legilletékesebb körök tervezetet készítették elő oly egylet alakítására, melynek célja lenne: a vívás és pisztolylövés művészetét, s ezek által tagjainak testi erejét és ügyességét fejleszteni; a lovagiaság szellemének nemes irányban ébresztése által természetszerű gátat vetni a becsületbeli ügyek intézésében elharapózott visszaéléseknek; időnként nyilvános és házi mérkőzéseket (assaults) rendezni, és a versenyzők ösztönzésére tisztelet-díjakat felajánlani; végül a közoktatási ügyészség beleegyezésével magyar állam-érvényes vívómesteri okleveleket kiállítani. A mint ezekből látható, a kitűzött cél nemcsak nemes, de gyakorlati szükségnek is megfelelő, és szinte az a csodálni való, hogy az — a mi sajátlagos hazai viszonyaink között — már előbb nem létesült. Sportkörökben, melyekben ez új intézmény eszméje született, és terve már hónapok óta érlelődik, nem is kétkednek az iránt, hogy az egylet mielőbb létesül, és már folyó évi november hóban meg is kezdi működését a nemzeti lovarda helyiségeiben, melynek e célra átengedése az illető elnökség részéről meg is van ígérve. Hisz voltaképp ez egylet csak mintegy befejezése annak a kezdeménynek, mely a 40-es években az akkori főúri kör vezértagjai, gróf Széchenyi István s többek által „nemzeti vívó intézet“ cím alatt valósult meg és a mostani lovardai egyletben nyert folytatást. Csakhogy a mi akkor még úgy szólván elemi iskola volt, az most már itt „egyetemmé“ fejlődve, fog megvalósulni, magába foglal-

ván mindazon czélok gyakorlati elintézését, melyek a lovagias sport e nemével összefügnék. A club feladata lesz ugyanis nemcsak a vívás tanítása a növendékek iskolájában és a tagoknak folytonos gyakorlása a vívának művészi színvonalig fejlesztésében, de egyszermind vívómesterek képzése és kifogástalan hitelű oklevéllel való ellátása, valamint egy szakértelem és jellembeli minősültség szempontjából teljesen megbízható állandó becsület-bíróság működése folytán elejét venni a most e részben fenforgó visszasságoknak. Ahhoz értő szakkörökben ugyanis régóta szemet szúr azon körülmény, hogy jelenleg ország- és főváros-szerte csupán önkényesen vívómesteri címet használó egyének nyilvános iskolák élén állanak és a kik közt némelyek épen nem helyes rendszert alkalmaznak oktatásaikban, tapasztaltak előtt pedig köztudomású dolog, mily nehéz — sőt néha lehetetlen — az egyszer szokássá vált megrögzött hibáról az illetőt leszoktatni. Úgy a vívó club és a növendék-képző iskola, mint a vívómester-képző akadémia és a becsület- s fegyverbíróság alapszabályai a legapróbb részletekig kidolgozva, és azok a legközelebb tartandó alakuló közgyűlésen fel fognak olvastatni; s onnan a közgyűlés valószínű helybenhagyásával a magyar királyi közoktatási ügyészséghez az engedély iránti folyamodvánnyal fölterjesztetni. A főváros lovagias és sport-köreiben már huzamosb idő óta fölebredt az érdeklődés ezen, fővárosunk újabb díszét képezendő intézmény iránt és semmi kétség, hogy a közgyűlés, melynek határideje és helye legközelebb lapok útján közhírré lesz téve, az e tekintetben leghivatottabb elemek részvételével fog megtartatni.

Őszi kirándulás.

(A magas Szittnyán.)

Sokan panaszkodnak, hogy természet szépségeiben bővelkedő kiránduló-helyeink nem eléggé látogatottak. Na, ez legalább is nem mindenikre szól. Ússe csak valaki a Kárpát-egylet magas Szittnyán levő emlékkönyvét föl; abban a mindenünnen kirándulók egész tömegét találja. — Legszigalmasabb látogatók természetesen a környékből, illetőleg Selmezbánya környékéből kerülnek ki; s vannak a vidéken szenvedélyes kirándulók, nők is, kiknek neve (az ember örömmel üdvözli a kedves ismerőst) számtalanszor tarkítja e turista-almanachot.

De kezdjük chronologiai rendben, mert egy Szittnyamászást a maga teljességében akarok vázolni.

Három fiatal szép leány — — s hajnali félháromkor indulás! Ne ijedjen meg, kedves fővárosi olvasónó, hisz nem Kegyednek kellett ilyen pítymallat előtt fölkelni. Vagy talán még olvasva is álmosná teszi? Bizony éjjel kellett fölkelni, hisz pont 1/23-kor indultunk.

Noha hazafelé is hasonlóan tettük meg az utat, fáklyafénynél az erdőn át, mégis mekkora különbség a kettő között! Bármily keveset aludtunk is (mert az erősebb nem az az előtti napon is a kirándulás egészségére iddógált, zárjelben legyen mondva), egy kedves nap reményének izgalma, és a hölgyekről vett jó példa minden álmat gyökeresen kiűzött szemünkből, s vidám nevetéssel, tréfálással (bűnbak mindig akad...) haladtunk a lámpa és fáklyavívók után (a kikkel minden lovag iparkodott jó lábón állani, — persze a hölgye érdekében). A szelaknai sodronykötél-pálya, majd a kis tó mellett elhaladva, a regényes fenyvesbe jutottunk, mely — a hol köves nem volt — igen kellemes, ruganyos utat alkot

fenyőtörmelékével, mi a lábaeszkák (mondanom sem kell talán, hogy ezek alatt nem a mi lábainkat értem), ha még olyan turista-lábacskák is, jól esett. Az úton különben az idegen is etlalálta, mert a K. E. (tulajdonképpen: M. K. E. Sz. O.) igen praktikus és egyszerű mutatókkal jelzi az utat. *)

Igen romantikus pihenő a Graetzer-forrás, jéghideg és gyöngy-tiszta vizével, és hosszú faasztalával, melynek törzsét valóságos évkönyvvé tette a sok „emlékirat”, élén újból a rejtélyes M. K. E. Sz. O. öt betűvel. A Graetzer-forrás különben Graetzmacher tanárról van nevezve, őt azonban csakis ezen abbreviationalis nevének ismerik ott, az az a „vulgóján”, a vulgó pedig a bányászoknál nagy szó.

Kellő reggeli és szíverősítés után (bizony a „szív” erősségére szükség volt!) tovább hágtuk a mindig meredekebb utat, s a Tatárreuten (Tatárszka) át, temérdek lépcső után a Szittnyán voltunk, miközben a fáklyások értéke szemmel láthatóan csökkent, — hja a nap konkurrencziát csinált.

Ez óriási látókörből gyönyörű színekkel emelkedett ki a ragyogó nap, friss szép színekkel vonva be az előbb még mindenütt szürkülő láthatárt; benne az ódon, töredezett tornyocskát, mely kirándulásunk kezdőpontjáról, Szélaknáról, egy picziny pontocskának látszott. A kilátás korlátolt volt ugyan az emelkedő párázattól, s e tekintetben csakis a velünk volt távesőre kellett szorítkoznunk, mert a Kárpát-egylet nagy távcsövének csakis a — lábai álltak a közönség rendelkezésére. Minden esetre szép gondoskodás a kilátást élvezni akaró turistáknak!

A fiatalság kárpótolta azonban magát egy egy valamivel köznapiabb élvezettel: a kuglizással. A tekéző talaja hasonlított ugyan valami bokros érdemekben megöszült férfú eklepályájához (vagy a budai országúthoz). Azon fa gubaczféle eszközökről pedig, melyekkel a bábukat ledobtuk, vagy — uramfia mit beszélék! — melyekkel a bábukat ledobni iparkodtunk, minden ábrázoló geometriai és stereometriai ismereteink összeszedése mellett sem tudtunk kisütni vajjon a tömörtestek mely osztályához tartoznak? De nem azért voltunk „jókedvű fiatalság”, hogy pompásan ne játsztunk volna rajta.

Azután meg azt a pusztítást lett volna érdemes megnézni, a mit a Laczikonyha meg a gondos mama főzte szenvedett! Különben az ebéd is, mely egy regényes sziklafészekben — természetes konyha — főtt, megszenyítette volna bármelyik fényes budapesti restaurant főztjét. De meg az éttermünk is nagyobb szerű volt mint például a Ruscheré. S ha ilyenkor a gulyás meg turócsúsza chablonszerű is, de a mi étvágyunk — nem volt chablonszerű. S dicséretére mondván a Kárpát-egyletnek kitűnően gondoskodik róla, hogy a szomszjas vendégek igen jutányosan tehessek torkukat kolera-mentessé. (Már kérem, volt a vélemény, mindennél előbbrevaló az egészség!)

S a milyen fiatal jókedv s táncz a vén Szittnyán járt, hasonlóra a legöregebb . . . nem, a legöregebb embereket ne kérdezzük, ők úgy sem emlékeznek semmire se, de meg aztán a „hajh! másképp mulattunk mi régen” . . . hanem a Szittnya-kirándulások tanúja, az erdővéd-kocsáros is megszívta fejét, mondván: ilyen fiatal jókedv is régen volt itt! Persze tótul. (T. i. nem a fejét csóválta tótul, hanem ezt a megjegyzését tette tótul.)

Visszafelé a regényes fenyővodon megadta az egész-

*) K. E. = „Kárpát-egylet”. — M. K. E. Sz. O. = „Magyarországi Kárpát-egylet Szittnya-osztálya”.

nek azt a kellemet, mely e kirándulást oly teljessé tette. A nők — mi türes-tagadás — kicsit fáradtak voltak, s az a hálás mosoly, melyet a kedves terhet vivő „önfeláldozó” lovagok kaptak, mindjárt közelebb hozta őket, mi közben csak úgy zengett a danától a magas fenyves. Mert minden bányász nagy dalos. A bányász jó mulatós fiú:

„Mert hisz egy-két pohár bortúl
Ez a világ fél nem fordul,
Ha felfordul azt sem bánom,
Úgy sincs benne semmi károm!”

Nemcsak éneket, hallott az erdő érdekes párbeszédet is, az elő és utócsapat közt.

„Főtisztelendő úr, főtisztelendő úr!” „Mi az, Gyula?” „Az egészségére iszom!” (glug, glug). „Jaj, jaj (rémült arc: mert övé volt a bor), csak a fél egészségemre!”

Tehát épült az erdő az aznapi hangoktól. Épültünk volna mi is, de társnőinknek az az olvasztó tekintete!

Még most is betege, a turista

JULIUS.

Athleta viadal Budapesten.

A Magyar Athletikai Club ez idei őszi viadalát mult vasárnap 17-én tartotta meg. Öszinte sajnálattal konstatalhatjuk mind a nagy közönség, mind pedig a versenyzők részvétlenségét. A club intéző köreinek valóban nehéz feladat volt ily viszonyok mellett a versenyt megtartani. A versenyek általában középszerű eredményeket mutattak, csak egyetlen versenyző Bogdány Ferencz rekordjai számíthatók közép jóknak a külföldi eredményekkel összehasonlítva, míg nálunk már határozottan kitűnőeknek válnak be; úgy Balogh Dezső rekordja is jónak mondható. Versenybíró Dessesffy Arisztid alelnök. Időmérő Champion Koller K., térmérő Heves Nemtő, indító Halász Zsigmond volt. A verseny a következőképen folyt le: I. Távverseny. Futás köralakú irányban. Az a győztes, a ki 30 percz alatt legnagyobb utat hagy hátra. A négy nevezett közül csak kettő állt ki a síkra. Ezek közül győzött Balogh Dezső, ki 24 kört futott be, vagyis 7881.25 métert tett meg. E. Kovács Aladár a kitűzött idő alatt 22 kört vagyis 7195.8 métert hagyott hátra. Az első egyleti ezüst-érmét és tiszteletdíjat kapott. — II. Síkfutás. (Eszterházy-díj.) Síkfutás egyenes irányban, távolság 91.3 méter. Ez a verseny volt a legérdekesebb. A négy nevezett közül ketten mérkőztek egymással: Bogdány Ferencz és Sándor Ákos, az előbbi 11 mp. alatt tette meg ez utat, $\frac{2}{3}$ másodperczel előzte meg ellenfelét. Ez a verseny felülmulta az athleták idei versenyeknek eredményét. A győztes a club ezüst-érmén kívül megkapta az Eszterházy Mihály gróf által felajánlott tiszteletdíjat, egy gyönyörű dízszerleget. — III. Kerékpár-verseny. A feltétel ez volt: 3218 métert 7 percz alatt. Csak Gödl Károly versenyzett, de a tiszteletdíjat nem vitte el, mivel nem jött be a kellő időre, de e helyett megkapta a club ezüst-érmét. — IV. Bajnoki távolugrás. Négyen versenyeztek egymással. Legtávolabb ugrott Bogdány Ferencz (604 cm.), megtartotta másodsor is bajnokjelöltséget. Utána legjobb Hirch Sándor (578 cm.). Lejtényi László 564 cm.-nyi, Sándor Ákos 549 cm.-nyi távolságra ugrott. — V. Súlydobás magasba. Egy 12 kilogrammos súlyt kellett a magasba hajtani. Legmagasabbra birta Bogdány Ferencz, ki 392 cm.-nyire dobta, a második Lejtényi László volt, ki 384 cm.-nyire dobott. — VI. Magas ugrás. Legmagasabbra ugrott Bogdány Ferencz (166 cm.), ki ezért ezüst-érmét kapott. Ellenfele

Boez József volt, ki 140 cm-ig vitte. — VII. Nagy kerékpárverseny, melyben 14 percz alatt 6436 métert kellett befutni. Az egyetlen versenyző Gödl Károly, a kitűzött idő alatt csak 4815'4 métert futván be, csak a tisztelet-díjat kapta meg. — Az Akadály-verseny elmaradt. — VIII. A velociped-műverseny nem végződött eredménnyel, mert nem indultak hárman, hanem csak ketten. E versenynél az győzhetett, a ki legutoljára ért be. Az indulás után a két versenyző közül Gödl Károly leesett, Vuits István tehát győzött, de azért az érem nem adatott ki. — IX. A gátverseny. Táv. 320 méter 10 gáttal. A négy nevezett közül csak Sándor Ákos állt ki a síkra és 54 mp. alatt tette meg a pályát. Megkapta az egyleti ezüst-érmét. — X. Egyetemi polgárok versenye. Ezt buzditás végett rendezték az egyetemi ifjak számára, hogy felköltsék bennük a sport iránti érdeklődést. Első lett Lejtényi László és értékes szarvalakú szívarkészletet kapott. — XI. Vigaszverseny. Versenyezhetek mindazok, kik a mai nap folyamán első díjat nem nyertek. A távolság 200 méterben volt megállapítva. A három nevező közül Kovács Aladár 38 mp. alatt futván be a pályát, egy bronz dohánytartót kapott. A verseny végén Dessewffy Arisztid buzditó beszédet intézett az egyetemi polgársághoz, felszólítván őket, hogy tömegesen lépjenek be az atletikai klubba.

A legkönnyebb csónakok.

Közelebb „írásban és képen“ bemutatunk több csónaknemet, melyekhez most ismét hármat esatolunk e közös cím alatt: a legkönnyebb csónakok.

Mert tényleg az itt bemutatott csónakok bírnak az összes vízi járművek között a legkisebb súlylyal s ezért különös kedveltségnek örvendenek.

A könnyű csónakok közül Magyarországon legjobban ismerik a közönséges ontrigger skiffeket, melyek közül egy pár igen sikerült példány van budapesti csónakegyleteink birtokában is.

Az ontrigger skiffek közül is azonban csak a racehajókat lehet a könnyű járművek közé sorozni, mert ezek egyetlen vékony deszkából készülvén oly könnyűséggel bírnak, hogy a skiffista maga könnyen beemelheti a partról a vízbe a csónakot s könnyen ki is vonhatja.

A nálunk ismeretlenebb „könnyű csónakok“ egy része bőrből, másika pedig vízhatlan vászonból készült.

A bőrből készült csónakok között legpraktikusabb az a dióhéj alakú jármű, melyet itt bemutatunk olvasóinknak.

E „Fishing Boat“, — mert versenyekre és nagyobb kirándulásokra nem igen lehet használni s legalkalmasabb a halászatra — a csónak két végén egy csomóba összefutó fabordákkal bír, melyeket bőr- vagy vízhatlan vászonburok köt össze úgy, hogy az egész csónakot össze lehet csukni mint egy lampiont s így a legkényelmesebben lehet szállítani bárhova.

Ennél még könnyebb az „American Folding

Canvas Boat, mely vízhatlan vászonból készült, nem oly gömbölyű alakú mint a Fishing Boat, hanem hosszúkás (12 láb hosszú) s így nagyobb kirándulásra alkalmasabb.

BUVÁR.

A Niagara-sport Amerikában.

Közli: SCHWANDA GUSZTÁV.

Egy vakmerő tized csábít; ezt ezen újabb kísérletekből is láthatjuk, melyek ez időszertint egészen sportszerűen folytattnak Amerikában, t. i. a Niagara vízesések alatti Whirlpool örvényein átjutni és később magán a vízesésen is. Minthogy az öngyilkosság azon módja, magányosan átmenni kis hajóban az Océánon, már mindennapivá süllyedt le, északamerikai körökben divattá vált áthajózni azon örvényeken, melyeket Webb kapitány nem birt átúszni. Minthogy ez az út oly járműben teendő meg, mely minden nyaktörő fordulatot, minden esést, ütést, szóval minden mozgást előre, hátra, föl és lefelé kitartani kénytelen. — majdnem természetes, hogy az ehez szükséges jármű elkészítése nem a csónaképítők, hanem inkább a kádárok körébe vág. Eddig két alakot építettek: egy chippewá-i kádár csonka kúp alakot, míg

két utánzója és ugyanoda való polgárok, Hazlett és Potts, hátul levágtott torpedóalakot választottak. Sőt utóbbi jármű már gerinczre volt építve, kormány- és evezőlapátokkal is rendelkezett, míg Graham hordója kénytelen követni a vízár irányát. Ez a hordó erős, másfélhüvelyknyi tölggyadongákból van vasgyűrűkkel készítve és a világosságnak némi bebocsátására egy úgynevezett ökörszemmel bir (ez egy zöld üvegből öntött kerek leucse, melyhez hasonló, némely díszesebb fővárosi kapun is láthatni). A hordó hossza 84 ang. hüv. (212 cm.), legnagyobb vastagsága 33 hüv. (83 cm.) és a két feneké 17 és 26 hüv. (43 és 66 cm.) átmérőjű; csak 60 ang. fonttal (27 klg.) terhelhető meg, mely a 125 fontos (57 klg.) emberrel együtt elegendőnek bizonyult csöndes vízben a hordót egyensúlyban tartani. Az utazás előtt Graham 15 percre bezáratta magát a hordó a, hogy észlelhessen, vajjon a légmentesen elzárt hordóban, hogy lehet tartózkodni. A hordóban csakis függő ágy volt néhány oldal-fogantyúval, hogy ez által a falakhoz való ütésektől magát megóvhassa.

Hazlett és Potts szivaralakú járműve szintén másfélhüvelykes dongákból készült, 10 láb hosszú és elején meg van vasalva, legömbölyítve, míg hátul egyenesen van levágva és 2' átmérőjű. Egész hosszában gerinczre van építve. Hátul kinyílik egy 12" csavar, mely belülről forgattyúval hajtatik, továbbá egy vashuzalék segítségével igazítható kormánylapát; kívülről jövő ütések ellen mindkét szerkezet vasráccozattal van megvédve. Legnagyobb átmérője 3', a hajósoknak fentartott hely csakis 6' hosszú és egy vitorlavászonponnya segítségével két félre van elkülönítve. Az előrészt el van választva a hátsótól, úgy hogy ha az meg is sérül, a hajókamrába nem jön víz. A fedélzet közepén van egy kis torony, mely bejáról szolgál és a világosság bebocsátására 2 ökörszemmel bir, míg egy másfél hüvelykes vaseső friss levegő bebocsátására szolgál. Holt súlyként (ballast) 300 font homokot és a levegő lehűtésére néhány darab jeget vittek magukkal; hátul egy kis árboczfára megerősített az amerikai csillagzászló és ezzel az előkészületek meg voltak téve.

Vegyük már most közelebről szemügyre a kísérlet színhelyét. Az 52 klm. hosszú Niagara folyó a Felső-, Michigan-, Huron- és Erie-tavak vizeit veszi fel és az Ontario-tóba s így a nagy Lőrincz folyamba ömleszt; midőn kilép az Erie-tóból körülbelül 4000 láb széles, de csakhamar összeszorul felényire, megkerül először egy nagyobb, s közvetlenül utána egy kisebb szigetet (kecskesziget) és a folyó kezdetétől számítva 31 klm.-nyire mindjárt a kis sziget mögött lezuhan két óriási esésben, melynek egyike: a keleti vagy amerikai esés 1070' (322 m.) széles és 165' magas (50 m.) magas; míg a nyugoti vagy kanadai esés 1880' (585 m.) széles és 160' (48 m.) magas. Az esések alatt két függő híd van, az első közvetlenül az esések alatt csakis gyaloglók számára van építve; míg a 3 klm. lejjebb épített híd a teher és vasuti forgalmat közvetíti. Ez utóbbi hidat egy hazánkfia: Röbling építette, ki később a new-yorki csodahídat emelé; itt a Niagara már igen erősen van összeszorítva, mert az egész híd hossza csak 800' (míg lejjebb 4000' volt a szélessége). Ezen esések és összeszorulások által borzasztóan felbőszített víz hajmeresztő örvényének tetőpontját 5 klm. az esések alatt éri el, hol a délről északfelé folyó és ismét 1000' széles Niagara hirtelenül nyugotra fordul és itt a hajlásban képződik azon két veszélyes örvény: a Whirlpool, melynek vére teljes 7' magasabban áll mint parti víz. 5 klm. lejjebb már hajózhatóvá lesz és Queenstown alatt 10 klm. az Ontario-tóba ömlik. Az eséseknél az utasok átszállítására a „Maid of the Mist“ gőzös van

kirendelve, melyen az utasok alulról közelíthetik meg a vizesést.

Épen ez a gőzös vitte fel a bátor és vakmerő utasokat járművel együtt egészen a második rácsos hídig; a következő 2 klm.-nyire lefelé nem kísérte őket senki; csak körülbelül fél millió ember sovár tekintete. Graham hordója követte a víz áramlatát, míg Hazlett és Potts erősen dolgoztak a csavar és kormányánál, hogy a mig csak lehet hatalmukban tartásák a járművet. Graham július végén tette meg útját és összerázva-ütve elérkezett Queenstownba. Hazlett és Potts aug. 8-án indultak és d. u. 5 órakor igen ügyesen áthajóztak az első örvényen. A második örvény fejjel előre felfordította a hajót, de mikor ismét gerinczre állott, vígan lengett kis árboczában a csillagzászló, jelétül annak, hogy nincsen komoly baj. A partokon harsogó „éljen Columbia“ kiáltások fogadták a kis hajót, mely szépen előre törekedett, de az utolsó hajlás beledobta a járművet az első nagy örvénybe, melyben körülbelül 4 perczig maradt, de nemsokára kibonyolódott és a parti vizekbe került, úgy, hogy Potts a bejáró nyílást kinyitá és kidugva fejét körülnézett. Ismét „éljen Columbia“! Azt hitték, hogy már a legrosszabb helyen át mentek és később azt állították, hogy ott kiköthettek volna. Két percz múlva közeledtek a második nagy örvény felé és alig volt idejük becsukni a bejárót. Ezen át 16 perczig kellett menniök és borzasztóan összevissza üttettek, hajójuk többször sziklákhöz verődött és néhányszor teljesen víz alá merültek úgy, hogy a légesövön víz tódult be. Végre 5 óra 20 perczkor elérték a csöndes vizet és borzasztó lelkesedéssel fogadtattak a csónakflottilla által és 5 óra 30 p.-kor vagyis behajózásuk után egy órával elhagyhatták dióhéjukat és Queenstownban partra szálltak; semmi bajuk se volt, csak egy kicsit összeütve érezték magukat és hajójuk egészen ép maradt, még az árboc sem tört le a vígan repülő csillagzászlóval.

Graham ezt a sikert nem hagyja válasz nélkül és kihívta Hazlett és Potts kollegákat, hogy dobassák le magukat hajójukkal a 250' magas rácsos hídról és menjenek mégegyszer át az örvényeken. De a két kollega a kihívást ez idő szerint, feleségeik kérelmére, vissza utasították. Graham, az agglegény addig is folytatja kísérleteit és 2' dongákból készit hajót, melyet parafaburkolattal vesz körül. Először az egyik hídról ledobattja magát és az örvényeken nem megy át, „mert, azt mondja, ha az örvényekben maradnék örökre, nem tudná senki, vajjon az esés folytán haltam-e meg vagy az örvények tettek-e tönkre“. Mint látjuk ezek igen rendszeres kísérletek. Graham különben naponkint tuezatszámra kapja a szerelmes leveleket szívbeteg rajongó amerikai kisasszonyoktól, míg Hazlett és Potts ettől megvannak kímelve, mert feleséges emberek s feleségeik a kísérleteknél szintén jelen voltak és pedig Hazlett hét fiatalabb öcsce oltalmában! A Hazlett név tehát tovább is fön fog állani, még ha a seniornak valami „kisebb“ baja esnék, így pl. ha ott reked.

Hölgyek öröme.

— Nos hölgyeim, miképen töltötték a nyarat?

— Kitünően! — már előre cseng a fülemben a válasz.

Micsoda naiv dolog is, ilyesmit kérdezni! Kitünően, hiszen ez természetes. És nyomban jönnek a részletek: a nyaraló hely neve, a mulatságok lisztája, a toilette-ek mentül részletesebb leírása, a hódítások nomenklaturája. Ejnye, hát ez nyaralás volt? Hiszen az időtöltésnek itt

elsorolt programja úgy hasonlít a teleléshez, mint egyik tojás a másikhoz. Mintha bizony télen is nem mindig a multságokról, toilettekről és hódításokról csevegnének azok az eperpiros ajkak.

Félre is értették a kérdésemet. Nem a multságok után tudakoztam. Ki ne tudná, hogy ezeknek bővíben voltak! Drága egészségük érdekel engemet. Mit tettek annak érdekében? Erre kérnék feleletet.

Hallgatnak. Ahá! Mindjárt gondoltam. Eszökbe jut úgy-e, mi mindenféle jó tanácsokkal szolgáltam tavaly nyáron a „Fővárosi Lapok“ kedves olvasónőinek a hölgyek sportját illetőleg. De önök persze azt gondolták: a hölgyek sportja az öltözködés, a hódítás, a szerelem, a multság? Ehhez pedig mi jobban értünk, mint az a sportíró, kinek hosszú cikkét lenéző gunymosolyal átugrották. Csakhogy én nem tágitok ám, és ravaszul azt írom cikkem fölé: „Hölgyek öröme“. Mi lehetne ez egyéb, mint a szerelem, gondolják önök s belekapnak a horogba. És mintha igazuk is volna! Ki szeretne beteg, elcsenevészett asszonyt, ki még egy heves vallomást sem képes idegroham nélkül kiállani. A mikor tehát arra buzdítom, hogy edzzék meg magukat, tulajdonképp azt készítem elő, hogy szerethessék magukat.

Nos, nem találják elég fontosnak témámat?

— Menjen maga, tolakodó! De ezt nem haragosan, csak durczásan mondják. Mint mikor érzi az asszony, hogy meg van fogva. Ez boszantja, de nem mutatja haragját, — mert a tárgy, a mely szőnyegre került, kedvenc tárgya. Melyik nő ne hallaná szívesen, mikor a szerelemről beszélnek, s azért csoda volna, ha elcsitítanának, mihelyest megüti fülüket ez a bűvös szó: szerelem.

Én csak határtalan nagy szerelemről tartom érdekesnek beszélni. Nemde önök is? Na, természetes, — szerelemről, mely oly nagy, hogy még a hideg zuhanyt is kibírja. És így ennek a szerelemnek védelme alatt merem ajánlani önöknek hölgyeim, hogy minden nap reggel-este vegyenek hideg fürdőt, és erősen fruttiroztassák meg magukat. Berendezés: egy kád, hideg víz (15 fokos), egy fruttirozó keztyű (a szobalány hozhat minden boltból 30 krért), és a mi fő: egy kis elszántság. Ha mindez együtt van, akkor: allons! Valóságos gyönyörűség lesz látni — már a szobalánynak, azt a lubiczkolást, melyet önök végbe fognak vinni.

Borzong a hátuk és kétkedőleg rázzák fejüket. Kérem, ne tegyék; gondolják meg, hogy mit ér a szerelem, ha beteg az ember! A míg pedig egészségesek, a szerelem fölmelegíti a leghidegebb fürdő után is.

Tehát nincs veszély. Fogadják el, kérem.

Igen? akkor menjünk tovább. Ez a hideg fürdő az alapja minden testedzésnek, minden testgyakorlatnak és minden egészségnek.

Fürdés után következik egy kis szobatornázás, melylyel kigyengetik szép tagjaikat és olyan frissen ülnek a reggeliző asztalhoz, hogy a ki még nem volt szerelmes önökbe, az menten kipótolja mulasztását.

A theából, pirított vajás kenyérből és valami könnyű húsféléből összeállított reggeli pompásan izlik. Közben meg eszélhetjük a napirendet.

Olyan szép az ősz nálunk. Az ég derült, a nap gyönyörűen süt, a nélkül, hogy türetlen melegséget árasztana. Vének a szobában maradni. Délelőtt elvégezzük a dolgunkat, délután kimegyünk valamelyik barátnőnkhez, kinek nyaralója van és ott rendezünk egy szép — táncmultságot, kiáltanak önök közbe. Dehogy, felelem én — nem táncmultságot, hanem labdaparthiet. Lawn-tennist, vagy ha labda nem kell, croquetet, és egyéb efféle

testedző játékok. Ki fognak fáradni, önök attól tartanak. Bizonyára nem jobban, mintha egy éjszakát áttáncolnának a táncsterem gőzös, füledt levegőjében. Unatkozni fognak, azon aggódnak, de alaptalanul, — labda és croquet-közben épen úgy lehet pikáns történeteket mesélni, medisance-t gyakorolni és szerelmet vallani, mint valamely négyes vagy Strauss legjobb dreischrittes keringőjének taktusai mellett. És, ha az, a kire már régóta vágyó pillantással tekintenek, látni fogja testedző játékok közben, mily fáradhatlanok, mily fürgék, mily ügyesek és kecsesek, — bizonyára belészeret önökbe és akkor — persze csakis akkor, ilyenek az asszonyok, tudom jól, — áldani fogják az angolokat, kik kitalálták a sportjátékokat. Angolországban már régóta áldják ezt az okos találmányt, mert — higgyék el hölgyeim, — ott abban a ködösnek és unalmasnak elhíresztelt országban a legtöbb kedves frigy, a legtöbb házasság a sportmezőn veri gyökerét.

— De hol a barátnő, a kinek villája és kertje van? — kérdik bizonyára sokan, abban a hiszemben, hogy most már találtak jó ürügyet a testedző szórakozás elkerülésére. Pedig készen áll a felelet: ott a Zugliget, a Svábhegy, a Városmajor, a Városliget, Orezkykert, mind alkalmas hely nagy sétákra, labdázásra, sőt még egy kis rögtönzött versenyfutásra is, a vállalkozó és jókedvű urak és hölgyek számára. Vidéki városokban meg épen ki jönne zavarba, mikor arról van szó, hogy a játékokból sportot és a sportból játékot csináljunk.

Csak a fáradságtól ne riadjanak vissza, hölgyeim! Eleintén kissé megviseli kecses tagjaikat a szokatlan mozgás; de ezen tegyék túl magukat. Gondolják meg mindazt az áldást, melyet leányokra, asszonyokra és anyákra hozhat a vasegészség, az edzett test s a vele járó bátor szív és erős lélek, s ha ezt őszintén, elfogulatlanul átgondolják, akkor megértik azt is, miért mondom, hogy a sport és testedzés a hölgyek öröme.

SZOKOLAY KORNÉL. *)

Torna óra-rend.

(Tornakártyák.)

A zárjelek közé tett számok azon oldalt jelölik meg, a melyen a Porzolt Lajos „Tornázás kézikönyvében“ az illető gyakorlat bővebb leírása feltalálható.

15. tornaóra.

Az egész tornaóra lehetőleg szabadban játékokkal és tréfás versenyekkel töltendő el; két-három csapatra osztandók a növendékek, mindegyikhez egy játékrendező és egy segéd (vezér, alvezér) jelöltetik, kik már az előző külön előtornász órában elsajátították a felveendő játékot és játszátási módot; mindegyik csapat két játékot választ a következő ajánlottakból: tolvajfogó (118.), medve játék (123.), fához fogósdí (125.) és a labdajátékok közül a kerek rota, duplex vagy falra feldobálós játékok egyike (l. külön labdakönyvet). Az óra kezdetén és a közepén rendezzen a tornatanító pár tréfás összeresenyt, például: törökülésből vagy karra támasztva fekvésből indítani versenyfutásba, az első céljelnél egyszer körül fordulni és tovább futni a 2-ik célig, ott a földről felkarolni a kitett papircsomókból és gyorsan visszafutni a kiinduló ponthoz, hol ezalatt a jelszalag kihúzatik;

*) A jeles sportírónak e kedves cikkét a Vadnai Károly által kitűnően szerkesztett „Fővárosi Lapok“-ból vettük át a szerző engedélyével. Szerk.

vagy más könnyű tréfás működtetés (141.). Ezután ismét csapatonként külön játszások (134—141.). A játékóra végén sorakoztatás és 5—10 percnyi katonai meneteltetés többszörös megállítatás és indítással oldalsorban.

16. tornaóra.

6—14 évesek: Egy nagy kör képzés (82.), vállfogással körben igazodni, váltogatott lábvetés előre és vissza; törzshajlítás előre és nyújtás: törzshajlítás előre és ezzel egyidőben bal láb emelés hátra, nyújtás, ugyanaz jobb láb emeléssel; bal láb lógás előre és hátra (90.); karnyújtás le, karokat a mell elé hajlítani, körzés mindkét kézzel, egyik a másik körül, hasonlóan a gombolyításhoz (95.); oldalt vállfogás föl; jobbra oldalt lépésekkel körben menet, állj balra ugyanaz szökdeléssel bokázva indulj (103.), állj, körben igazodj, karokat le, oldalt kézfogás; páros karlendítés előre, fel, előre le; ugyanaz egyszerre fel, épügy le és alant hátra; kézfogás el, kezeket lökéshez mell elé föl, bal lábbal rohamlépés egyidőben a bal karral is lökés előre, visszalépni és kart hajlítani, ugyanaz jobb láb és karral, kezeket le; mindannyian jobbra át, terpeszkedő állásba ugrás (101) egyidőben karokkal oldalt lendítés, vissza szögállásba ugrás, karok le, többször ütemben; jobb lábbal oldalt rohamlépés egyidőben jobb karlendítés oldalról fejfőle és vissza, aztán bal láb és karral; a kör központja felé balra arcz, vissza alakulás egy sorba (82). A l a c s o n y n y u j t ó h o z egyidőben ketten állnak ki, két nyújtóhoz négyen, az első két illetőleg négy tornász egyszerre előtornászó, a kik végezvén a tanító által vezérelt gyakorlatot, ott maradnak továbbra is, hogy segítsenek a többieknek gyakorlataiknál vagy legalább biztosítsák az esések ellen: a rúd alatt guggolva állani, felfogni rá felső fogással, földről rugással felvetni a lábakat a rúd elé és vissza leejteni; felvetni a térdeket a kezek közé a rúd érintéseig és vissza; az előtornász segít, lassan emelve az illető bal lábát, ez pedig utána emeli a jobb lábát és befűzi a kezek közé, ott térdben rászorítja a rúdra, a felső test és szabadon lebegő bal láb vízszintes kinyújtása után visszahuzni a jobb lábát és leereszkedni guggolás állással függésbe; a fent irt móddal most a bal lábát emelni fel a rúd alá de a fogódzó kézen kívül szoritani térdben a rúdra, aztán a másik lábát is áthúzni a kezek között és a rúdra kulcsolni, vissza mint fent; páros lábát egyszerre húzni át a kezek között és rúdra szoritva tartani míg a kezek felváltva a térdek közé be fognak és ismét vissza, leszállás visszaereszkedéssel (171.); felvetni jobbról a jobb lábát aztán balról a balt is a kézen kívül a rúdra, felváltva egy kézzel a fogást feladni és ismét visszafogni, vissza egyszerre bocsátani le a terpesztett lábakat; lábak a kezek között térdfüggésben, így páros karhajlítás és nyújtás, aztán egy kézzel elbocsátani a rúdat és ismét felfogni, vissza egyszerre huzni és eresztetni le a lábakat; egyenes állásból felugrás a rúdra keresztbe tekvéshez fogódzással, ezután felvetni a rúdra a jobb lábát, azt a térdben rá szoritani és a felső testtel hátra leereszkedni fekvéssel függésbe a bal hónaljba (171. oldal 48. ábra); felugrás fekvéssel támaszkodásba, abból feltolni karokkal a testet egyenes tartásig, aztán átfeszíteni a rúd fölött a jobb lábát, üléshez a jobb czombra, jobb kézzel azon túlrá fogni, kar és törzshajlítással hátra leereszkedni, jobb lábát visszahuzva állás. U g r á s rendes szaladással, egy lábbal el és páros lábbal leugrással, cél most se legyen még a minél nagyobb ugrás, hanem a szép testhordozás és szabályos kivitel, elébb magasat, utóbb távot és magasat együtt, fokozatosan, változtatni ha fele a csapatnak már leveri a pálczát. (151—153.)

Különfélék.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 frt) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk. Elmaradt példányok reclamatioja a szerkesztőséghez (Lipót-utca 50.) intézendő.

„Nem illik“! és „Megárt“! Két magyar könyv jelent meg nem rég, melyek egyikének címe: „Nem illik“, ebben jó tanácsok vannak arra nézve, hogy mit nem illik cselekednünk, a másikban, a „Megárt“-ban pedig az van elmondva, hogy mi válik karunkra. Ennek a két könyvnek a beszerzését tisztelettel ajánljuk a „Magyar Athletikai Club“ tisztviselői számára, illetőleg egy tisztviselője számára, ki a club legutóbbi versenyére elfelejtette a „Herkules“ számára megküldeni a sajtó megillető tiszteletjegyet. A „Herkules“ szerkesztőségének minden tagja egyszerre alapító tagja az athletikai clubnak, s mint ilyenek a versenyekre mindig szabad és ingyen bemenettel bírnak; felszólalásunk mögött tehát senki sem láthat kicsinyes takarékosági szempontokat; de fel kell szólalnunk, mert Magyarországon még mindig igen sok testület és egyén van, kik elég parlágiasak elfelejtkezni oly udvariasságokról, melyekkel a sajtó irányában tartoznak, de a melyekért sőt a melyek nélkül is ők megkövetelik a sajtó előzékenységét. A „M. A. C.“ hivatalos közlönyiségét a „Herkules“ visszaautasította a lap függetlenségének megóvása érdekében, de azért mindig igazságosan sőt rokonszenvesen irt minden működéséről; mindenesetre jó lesz tehát abból a két könyvből megtanulni először azt, hogy egy tisztességes lapnak tiszteletjegyet nem küldeni nem illik, másodsor pedig azt, hogy ellenséges viszonyt provokálni a sajtó részéről mindig — megárt!

Egy kitünő uszó halála. Csönka Ferencz tolnai lakos a leghíresebb uszó volt egész Tolnamegyében. Fiatalabb korában mint tengerész híres bravourjaival tűnt ki. Tolnán is produkálta ügyességét, egyszer a többek között egy ezüst forintot a Duna fenekéről hozott ki. Sokat lehetne az ő híres tetteiről följegyezni: viharban, szép időben, az idő bármely szakában. És mégis a vízben halt meg. Múlt kedden este halászni ment s reggelre az alig egy öles vízben halva találták. A víz volt eleme. A víz lett halála.

A korcsolyacsarnok és a lóvasút. A következő sorok közlésére kértünk föl: T. szerkesztő úr! A lóvasút városligeti szárnya vagy 400 lépésnyire végződik a korcsolyacsarnok előtt. A fővárosi közönségnek, mely nem csupán fényűzésből, de főleg egészsége fejlesztése kedvéért jár a jégre, igen nagy terhére van ez a fonák végződés: fagyban csuszós, olvadáskor hóvizet úton kénytelen a vasutól a csarnokhoz törtetni, kényelmének rovására s egészségének nyilvánvaló veszedelmére. Kérjük a társaságot, készíttesse el haladék nélkül azt a rövid pályadarabot. E munkával igen nagy hálára köteleznék a fővárosi közönséget s e mellett a társaság talán kárát sem vallaná. Ha a lóvasút-társulat fukarkodnék, úgy talán

hatóságunk emelhetné föl nyomatékos szavát, a közönség egészsége érdekében. Budapest, 1886 okt. 10. Dr. F.

Franciaország sculler bajnokságáért e hó 3-án folyt le a küzdelem Argenteuillben, Lein az ex-champion 1876—1883-ig ez évben ismét megszerezte a címet, bár óriási küzdelemmel, s egy méter előnnyel, második D'Hauttefeuille, harmadik Haueur a Szajna bajnoka; kivel úgy látszik jövő évre Leinek erős küzdelme lesz.

Scullerek négyes csónakban. A legközelebb lefolyt s lapunkban is említett sculler nemzetközi versenyek pályázói összeálltak s négyes crewban küzdöttek egymással, egyik csapatban ült I. Teemer, Wallace, Ross, G. Bubear, D. Godwin és I. Trappit; a másikkban G. W. Lee, W. East, I. Tarryer, G. I. Perkins és G. Dumbrill.

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

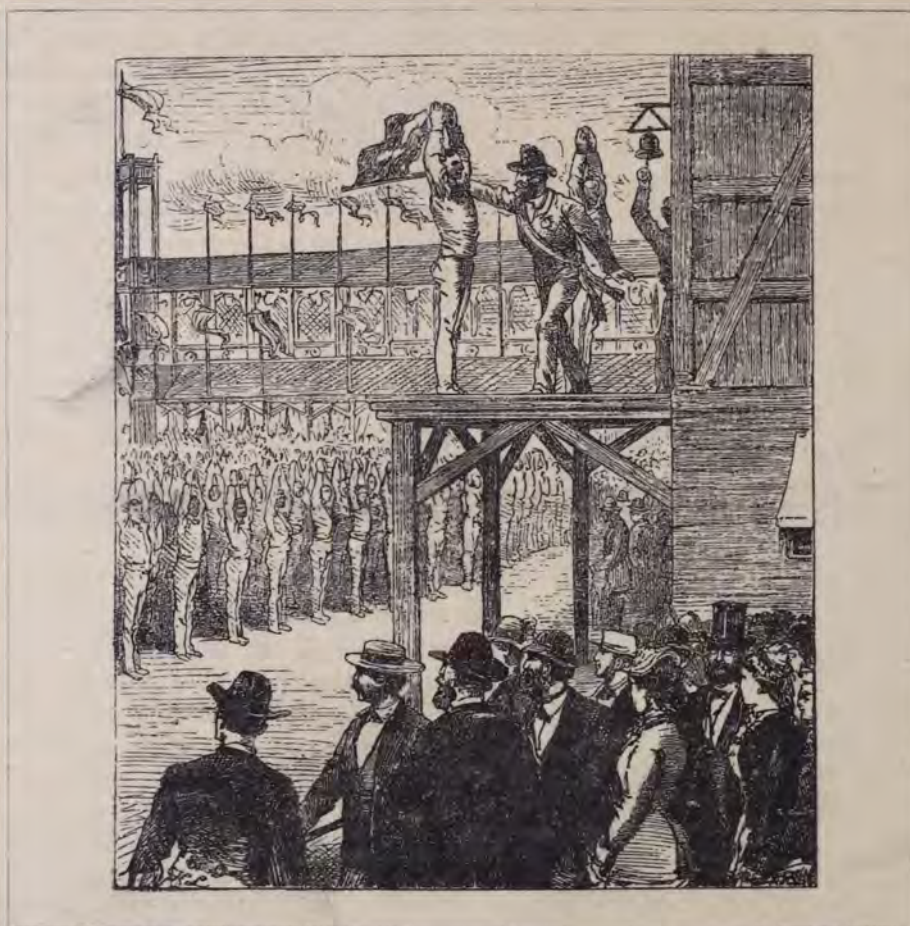
(Budapest, váczi-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES“

testgyakorlati képes hetilapra.

Negyedévre 2 frt.

A „Herkules“ testgyakorlati közlöny az egyetlen magyar képes hetilap, mely a testgyakorlatok és testedző sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulattató cikkeket és képeket közöl a tornázás, athletika, csónakázás, úszás, velocipédezés, vívás, korcsolyázás, vitorlázás, kerékkorcsolyázás, ökölvívás, gyaloglás, bir-

Váltakozó erélyvel hol egyik, hol a másik vezetett; ritka szép végküzdelem után körülbelül két láb különbséggel Godwin hajója érkezett be elsőnek, az óriási néző közönség zajos üdvözlése közt.

Ötven angol mértföld (circa 80½ kilométer) távolságra volt Richmondban egy igen érdekes gyalogló verseny. Tíz amateur állt ki, Anglia legjobb erői; győzött igen szépen M. Intosh, az ötven mértföldet 8 óra 52 p. 25 mp.-nyi idő alatt járva be.

A „Herkules“ előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő árakon:

A „Herkules“	1884-iki egész évfolyama	bekötve	6 frt
„	„	1885-iki	8 „
„	„	1886-iki félévi folyama	4 „

kózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sportversenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s kimerítő tudósításokat közöl a testgyakorló- és sport-egyletek működéséről.

Negyvennyolcz egyletnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézetének.

Tartalom: Tornatanításunk eredménytelensége. K. Kiss Károlytól. — „A nemzeti vívó club és akademia. — Őszi kirándulás. Julinstól. — Athleta viadal Budapesten. — A legkönnyebb csónakok. Buvártól. — A Niagara-sport Amerikában. — Schwanda Gusztávtól. — Hölgyek öröme. Szokolay Kornéltól. — Torna óra-rend. — Különfélék.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sábos petitsorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmmentlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ÉS CSÓNAK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁSI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, A »FERTŐI CSÓNAKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNAKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLÓZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLÓZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNAKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNAK-EGYLET«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNA-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-UJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁLGÓ-TARJANI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SÉLMECZI AKADÉMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNA-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNAKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNA-EGYLET«, A »SZÉKELY-UDVÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S A TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Okleveles vívómester.

Több ízben szóba került már szakkörökben az a kérdés, hogy a vívómesterek is, mint a tornamesterek, ezentúl oklevéllel láttatnának el, de a kérdés mindeddig eldöntetlen maradt, mert megoldása legelőször is mindjárt abba az akadályba ütközött, hogy — ki adja a vívómesteri okleveleket?

Vívómestereknek oklevéllel ellátása nem új dolog, sőt a régi vívómesterek majdnem valamennyiének volt oklevele, csak hogy ez oklevél-osztogatás meglehetősen primitív rendszer szerint történt s így magának az oklevélnek sem volt valami különös jelentősége.

Körülbelül a mesteremberek ismert methodusa szerint osztogatták eddig a vívómestereknek a diplomákat.

A vívómester-jelölt ugyanis beállt egy vívómesterhez „inas“-nak, vagy mondjuk „segéd“-nek s miután itt bizonyos időt kitöltött tanulással és tanítással, akkor a „főnöke“ adott neki egy vívómesteri oklevelet, melyet aztán az illető újdonsült vívómester — ha ambíciózusabb volt — még más vívómesterrel is aláíratott, miután ettől is tanult s ennél is tanított volna.

Ilyen oklevele van Keresztessy Józsefnek is, a legjobbj magyar vívómesternek.

Ezen a kezdetleges helyzeten segítő Kisbáryi Kiss Ferencz, a magyar vívók egyik legjelesebbje tervezetet készített egy vívómestereket képző akademiának a „nemzeti vívó-club“ kebelében leendő fölállítására.

A tervezet, melyet lapunk más helyén ismertetünk, nagy szakavatottsággal készült s ha keresztülvitele sikerülni fog, csak jelentéktelenebb módosításokat kell rajta

ejteni; — de bármily üdvös, bármily hézagpótló legyen is ez új intézmény, egy megjegyzést nem fojthatunk el, mert álláspontunkból folyik az.

A vívás is a testgyakorlati oktatás egyik kiegészítő része, a testgyakorlati oktatásnak államosítását pedig régóta sürgetjük; ha tehát a tornamesterek képzése államosítandó s a privát egyesületektől elveendő a tornamesterek képesítési joga, — nagyon természetesnek tűnik föl, hogy a vívómesterek képesítése is föntartandó az állami tornatanárképző intézetnek. S mindenesetre szomorúan jellemző anyagi helyzetünkre nézve, hogy az oktatás államosításának minél szigorúbb keresztülhajtása helyett, a józan centralizáció helyett decentralizálunk s a helyett, hogy létesítenénk egy állami intézetet, melyben tornamester, vívómester s úszómester az állam direkt felügyelete alatt a kormány által készített rendszeres paedagogiai terv szerint tanítatnék s láttatnék el állami érvényű oklevelekkel, — e helyett szanaszét osztott állami szubvenzió mellett három-négy privát egyesületben oktattatnak minden tantervi utasítás és direkt kormányfelügyelet nélkül az állami érvényű oklevéllel ellátott tornatanárok és vívómesterek!

PORZSOLT KÁLMÁN.

A tornatanítás a miskolci ref. főgymnasiunban.

(Az 1887/s. tanévben.)

E becses lapok egyik legközelebbi számában, amelyeknek elismerésreméltó érdemei vannak abban a tekintetben, hogy szép hazánk intelligens közönsége naponként több-több gyönyörét és örömet találja a testet edző, lelket fölfrísítő sportok minden figyelemreméltó fájának

kellő gyakorlásában és a melyek épen e téren szerzett érdemeik és kifejtett működésüknél fogva a nagyméltóságú vallásügyi, illetőleg közoktatásügyi miniszterium által a tanintézetek igazgatóságainak rendeleti úton, mint tartalmas és igazán szakszerű közlöny melegen ajánlottak: a tisztelt szerkesztőség azon csakis helyeslehető nyilatkozatot teszi, hogy becses lapjának egy erre kijelölt helyén tömör rövidséggel ismertetni fogja a hozzá beküldött tanévi értesítők nyomán a tornatanítás ügyének állását az 1885—6-ik tanévre vonatkozólag.

E kijelentés folytán azt hiszem, a tisztelt szerkesztőség helyeslésével találkozom akkor, midőn a fent megnevezett főgymnasiumunknak e téren kifejtett működéséről e helyen tárgyilagossággal megemlékezem és ezáltal mintegy szerény példát ohajtok szolgáltatni arra nézve, miként kívánám én az ilyenmű kimutatásokat az egyes intézetek igazgatóságai által elkészíttetni, hogy azokból ily módon minden szives érdeklődő alaposan meggyőződhessek a felől, hogy e fontos ügy — a tornatanítás ügye — milyen figyelemben részesül az egyes tanintézetek részéről és hogy egyáltalán tulajdonítatik-e annak oly mérvű fontosság, mint a minőt ezen, kicsiny nemzetünk főmaradására és ősi erényeinek (melyeknek száma különben is már jól megapadt!) biztosítására a legnagyobb mértékben befolyó ügy kétségtelenül megérdemel.

Az értesítő különben e fontos tárgyról távolról sem szól oly kimerítően, mint kívánatos lenne, a mennyiben röviden annak a konstatálására szorítkozik, hogy egyfelől a testgyakorláshoz szükséges eszközök teljes számban megvannak és külön, e célra rendelt helyen őriztetnek; a mi mindenesetre dicséretre méltó dolog; másfelől, hogy a testgyakorlatból a vizsgák mind a nyolcz osztályban az egyes osztályvizsgák bevégezése után tartattak meg a vizsgáló küldöttségek és szülék jelenlétében. A növendékek úgy a katonai gyakorlatokban, mint a szabad tornázásban igen szép eredményt mutattak fel, melyért az iskolai előljáróság a tornatanárnak elismerését ki is fejezte és a növendékeket a nélkülözhetlen test-edzésre továbbra is buzdította.

Az egyes osztálybeli tanulók — a magántanulóktól eltekintve — következőleg osztályoztattak:

Osztály	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Fölment.	Összesen	Megjegyzés.
I.	4	32	13	2	7	58	—
II.	3	26	8	—	6	43	—
III.	5	11	9	3	7	35	—
IV.	11	20	—	—	3	34	—
V.	1	23	12	2	3	41	—
VI.	3	11	9	5	5	33	—
VII.	2	21	9	—	21	53	Sok a fölmentett
VIII.	3	19	4	—	19	45	" "
	32	163	64	12	71	342	

A mint e táblázatból látható: 342 növendék közül a tornaszatból jeles osztályzatot nyert 32 növendék, tehát 7%; jót 163, tehát 47%; elégségest 64, tehát 18%; elégtelent 12, tehát 3% és végül testgyakorlat tanulása alól különféle okokból kifolyólag orvosi bizonyítvány alapján fölmentetett 71 tanuló, tehát 23%, azaz minden száz tanuló közül 23 volt olyan, ki testének fejlesztését teljesen a véletlenre bízta, az e célra rendelkezésére álló

órákat, illetőleg testgyakorlati eszközöket saját testi fejlődésének rovására épen nem használván föl.

Ha a kimutatást tovább vizsgáljuk, azonnal szemünkbe fog tűnni, egyfelől az, hogy a fölmentettek száma aránytalanul nagy; másfelől (és ez a sajnosabb jelenség!), hogy épen azon osztályokban volt legtöbb fölmentve a tornatanulás alól, a melyekben már a legnagyobb rendszerrel kellett volna üzni annak különféle részeit, t. i. a VII. és VIII.-ban. Hiszen az volna a dolog természetes rendje, hogy az ifjúság annál inkább lelkesedjék a test-edző tornázás mindenféle fajáért, minél inkább közeledek azon évekhez, a melyekben az általános hadkötelezettség alapján katonai szolgálatot kell teljesíteni; midőn tehát ugyancsak megköszönné, ha ép és a mellett edzett testtel rendelkeznek, minek következménye volna, hogy a katonai élet fúrasztó feladataival keveset törődnek, míg más elgyengült szervezetű társai majdnem áldozataivá lesznek annak.

Különböten merem állítani, hogy ha más tanintézetek értesítőit az utóbb kifogásolt tekintetben megvizsgáljuk, azokban is nagyrészt hasonló eredményt konstatálhatnánk. E jelenség egyébiránt fényes bizonyítéka egyfelől annak, hogy a felmentés alapjául szolgáló orvosi bizonyítvány mily könnyen megszerezhető; másfelől annak, hogy a magukat a tornatanulás alól fölmentetni kívánók még fogalommal sem bírnak arról, hogy egy oly tárgy tanulásától igyekeznek szabadulni, a mely egészségüknek szilárdságot kölcsönözhetne, a midőn meggyőződhetnének azon állítás igazságáról: Sana mens in corpore sano*.

Miskolcz, 1886 okt. 21.

G. MIHALTZ ÖDÖN,
főgymn. tanár.

Vívómester-képző Akademia.

A nemsokára Budapesten megalakulandó „Nemzeti vívó-club” kebelében vívómestereket képző akademiának szervezése is tervben van. E tervzetet a következőkben ismertetjük:

A Nemzeti vívó-club és Akademia a nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatási miniszteriummal történt megállapodás következtében vívómester képző tanfolyamot nyit, és a magyar állam egész területére egyedül van feljogosítva a nagyméltóságú miniszterium ellenőrzése mellett magyar állami

érvényű vívómesteri okleveleket kiállítani.

A tanfolyam egyhuzamban három hónapig tart, melynek időszakát a club választmányára a nagyméltóságú miniszterium kiküldöttével egyetértőleg állapítja meg. A tanfolyam tárgyai:

- a) vítőrvívás,
- b) kardvívás,
- c) pisztolylövés és ezek elméleti magyarázata s gyakorlati alkalmazása,
- d) boncztan, élettan és életrendtan,
- e) növendékek fokozatos tanítása.

Minden jelölt köteles a tanfolyam elején fölvételi vizsgát tenni és ha ebben gyakorlatilag beválik, a club helyiségeiben díjtalanul nyeri a club vívómestere által

a magasabb fokú kiképzést; köteles azonban az egész tanfolyam alatt a club növendékei oktatásában a mesternek segíteni.

Díjazást ezért nem igényelhet. A jelöltek részére előadandó elméleti tantárgyak és azok előadói iránt a club választmánya, szakközegei és a nagyméltóságú miniszterium kiküldötte egyetértőleg intézkedik.

A vívómesteri tanfolyamra, illetőleg az akadémiai vizsgálatra jelentkezhetnek:

a) oly férfiak, a kik három évnél tovább, mint vívást oktatók működtek a fővárosban vagy a vidéken;

b) a kik tanítói képesítő oklevéllel bírnak;

c) a Nemzeti vívó-club végzett növendékei;

d) azon gentleman férfiak, kik a vívási sportot mint amatőrök művelik és abban alapos előképzettséggel bírnak.

A club kebelében állandó vizsgáló bizottság van szervezve; de a vizsgálatra meghívandó mindenkor a nagyméltóságú m. kir. közoktatási miniszterium kiküldötte is.

A vizsgáló bizottság tagjait a club választmánya választja.

A vívómesteri képesítés, illetőleg a mesteri oklevél kiállítására iránt a vizsgáló bizottság tagjai szótöbbséggel határoznak.

A nagyméltóságú m. kir. közoktatási miniszterium kiküldöttének beleegyezése és aláírása nélkül vívómesteri oklevél ki nem adható.

A fölvételi vizsgálatért előre 10 forint díj le, fizetendő mely összeg, ha a jelölt rendes tanfolyamra alkalmasnak találtatott, neki visszatérítetik; ellenesetben a club pénztárában a club vívószerzeinek beszerzési alapja javára esik.

A rendes tanfolyamra tiznél több jelölt egyelőre föl nem vehető; ha e szám betölt, a jelentkezők azon év folyamában fölvételi vizsgára nem bocsáthatók, de előjegyzés alapján a jövő évi tanfolyamra jelentkezéshez sorrendbeni elsőbbség szerint igényt tarthatnak.

Minden tanfolyam végén rendes vizsgálat tartatik.

A vizsgálat szóbeli és gyakorlati.

A szóbeli vizsgálat tárgyai:

1. Boncztan, élettan és életrendtan.

2. A vitéz, kard és pisztoly kezelésének, valamint a vívó állás, tartás, kilépés és támadásnak főelvei.

A gyakorlati vizsgálat tárgyai:

1. Növendékek oktatása: a) vitézzel, b) karddal, c) pisztollyal.

2. Saját vívás (mérkőzés): a) vitézzel, b) karddal, c) ezéllövés pisztollyal.

Az egyes tantárgyakból képesítés esetén osztályzatok adatnak a következő megjelölésekkel:

a) kitünő,

b) jeles,

c) jó,

d) elégséges.

A ki ezen osztályzatok valamelyikét ki nem érdemelné, képesítő oklevéllel el nem látható.

A rendes vizsgálatra bocsátottak kötelesek az e részbeni vizsgálat előtt vizsgadíj 30 frtot a club pénztárába fizetni.

Pótvizsgálatra bocsátás esetében — mely iránt a vizsgáló bizottság határoz — díj nem fizetendő.

Ha oly férfiak jelentkeznek oklevél elnyerésére, kik az akadémia tanfolyamában részt nem vettek, rendkívüli

vizsgát tesznek. Ezek kötelesek vizsgálati díj 50 frtot a club pénztárába előzetesen befizetni.

Úgy a rendes, mint a rendkívüli vizsgák díjainak $\frac{2}{3}$ része a miniszteri megbízottat illeti; a többi a bizottság vizsgáló tagjai között egyenlő arányban felosztandó.

Tűzoltók testgyakorlata.

(Ugrás magasból — ponyvára.)

A tűzoltók testgyakorlatában kétségkívül a legérdekesebb rész a magasból való leugrás az „ugró-ponyvára“, melyet a leugró alá kifeszítve tartanak.

Ez oly érdekes testgyakorlat, melyet nemesak tűzoltó-egyletekben de tornaegyletekben is rendszeresen üznek; míg a tűzoltókra nézve valóban nélkülözhetetlen gyakorlat, mert tüzesetek alkalmával igen gyakran fordul elő oly eset, hogy az ugró-ponyva segítségével mentheti meg csak életét a tűzoltó.

Hogy milyennek kell lenni az ugró-ponyvának, hogy miként kell abba beleugrani a magasból: ezt mind egy szabályzatba foglalta a bajor tűzoltóság s mi érdekesnek tartjuk ezt a szabályzatot a B Á R Á N Y N Á N D O R által jelesen szerkesztett „Tűzoltó Közlöny“ után ismertetni:

A tűzoltóságok által használt ugró-ponyva minimum 3.5 m. hosszú s 3 m. széles legyen. Készítendő kettős, durva vitorlavászonból, 4 oldalán kötéllel szegélyezve s alul-felül 20 cm. távolban hossz- és szélességi irányában erős kenderpányvakkal, melyek a szegély-kötetet átfogják, átvarrandó.

Az ugróponyva száraz helyen tartandó s ha megázik, jól szárítandó. Ajánlatos a ponyvát néha-néha kiporozni s száraz időben a levegőre akasztani. (Ezen dolgok elmulasztása maga után vonja a ponyva elpállását, s használhatatlanná válását.)

A ponyva tartásához legalább 18 ember kell s pedig: 4 ember a sarkain, 8 hosszoldalain, 6 szélességi oldalain.

A ponyva kétféle módon tartható: a) a legénység kezében tartja a ponyvát s arcczal feléje áll, vagy b) a legénység kezében a jobb váll felett tartja a ponyvát s kifelé tekint. Az a) módnál a ponyva közepe $\frac{1}{2}$ m. nyire, b) módnál ellenben $1\frac{1}{4}$ m. nyire van a földtől. (Sem az a), sem a b) mód nem helyes, mert a)-nál a ponyva igen mélyen fekszik s a legénység nyújtott karral egyáltalában feszíteni sem tud, b)-nél pedig a feszítés szintén nehézkes s a tartó legénység nem figyelheti meg az ugrót, mert háttal áll feléje. Legjobb a budapesti mód, mely abban áll, hogy a legénység a ponyvát jobb kézzel (felső fogás) a bal vállon tartja, bal kézzel a jobb kart támogatja s terpesz állásban kifelé feszít; ily tartás mellett a ponyva magasban van, a legénység jól feszíthet s a mellett az ugrót is látja.

A ponyvába csak 5 m. magasból lehet ugrani. Magasabbról ugrani mindig veszélyes s meg nem engedhető. — A leugró a baltát s kötelet mellére tegye s akképen ugorják, hogy a test farr-része a ponyva közepére essék. Mindig csak egy ember ugorhat s csak akkor, ha a jel megadott, hogy a ponyva mellett elég legénység van s kellőleg feszített.

A ponyvába való ugrás a tűzoltóságoknál csak a mászóknak engedhető meg s általában minden elővigyázati rendszabályt be kell tartani e gyakorlat kivételénél.

Fedett versenypálya.

(Képpel.)

Nehéz nekünk elképzelni is azt a mozgalmas sportéletet, mi Angliában és az angol Amerikában van. Azt sem tehetjük, hogy valamely más időtöltésünkkel összehasonlíthatnánk az ottani sportéletet. Nem mondhatjuk, hogy olyan az érdeklődés az angoloknál a versenyek iránt, mint nálunk a színházi első előadások iránt, mert az az óriási embertömeg, mely a sport-versenyeket nézi százszorosán felülmúlja még az amerikai színházak közönségét is.

Már maguk a versenyterek is úgy vannak berendezve, hogy tizezrek láthassák a küzdelmeket, míg a színházakban ez lehetetlen. Persze azt is meg kell jegyezni,

hogy a sportszelleme angol megleégszik, ha jobb helyhez nem jutva, a versenyzőket csak a pálya közepén láthatja. Nálunk még a beérkezésnél is zugolódnak, kik nem az első sorban állnak.

A pálya teljes betekintése az oly versenyeknél, melyek zárt, fedett versenypályán folynak le, épen lehetetlen mert az ily épületek eredetileg nem ily célra épültek és mint képünkön is látható, a pályatér közepe is telve közönséggel.

E lapokban már fel volt említve, hogy a kiállítási iparcarnokban velocipéd versenyek rendeztetnének. E gondolatnak életrevalóságát illusztrálja képünk. És hiszszük is, hogy a csarnoknak versenyre való megnyerése, míg új rendeltetése felől nem intézkednek, könnyen ki-

vihető volna. Azt hiszszük, a főváros közönsége előtt az ily verseny újdonsága elég vonzerővel bírna, és a versenyre megtelne az iparcarnok.

Képünk egyik new-yorki gazdasági kiállítási csarnoknak versenyterré alakítását mutatja be.

A versenyek télen is folynak tündéri világitás mellett. Az amerikai a sportverseny nélkül épen nem tud ellenni, hogy megvárhatná a tavaszt, hanem télen is ilyenek látásával mulat.

Nem lehet azonban az amerikai versenyközönség azt a roszt szokását elhallgatni, mely a fogadásokban áll. Egy-egy nagy verseny befejeztével a közönségben a fogadási összeg forgalma százazrekre megy. Maguk az úgynevezett professionatus versenyzők ezeket tesznek ellenfelükkel szembe.

No de mindez már a sport elfajulása, és eddig nálunk még sok van.

A fedett versenypálya készen kínálkozik számunkra, csak versenyzők kellenek. Ezek is vannak elegenden, tehát csak egyik egyület kezdeményezze ez ügyet és még a télen amerikai látványban gyönyörködhetik a közönség a kiállítási nagy csarnokban.

—ö—

A verseny-saison tapasztalatai. *)

Ha valaki arra adná magát, hogy új nevekkel ruhazza föl a hónapokat, októbert bátran elkeresztelhetné a versenyek hónapjának. Minden vasárnapja sportélvezettel kínálkozik, de sőt a vasárnapokból ki sem futja a versenynapokra: a hétköznapok, a közönséges keddek és csütörtökök nagy részén szintén a fogatok, bérkocsik, tramwayk és omnibuszok hosszú sora szállítja a versenymezőkre az érdekeltek, érdeklődők és kíváncsiak ezreit. Lóversenyek, ügető versenyek, agancskiállítás, athleta viadal, gyalogló versenyek: ezekből szokott képződni az októberi program. És örömmel látjuk, hogy a közönség sympathiái a sport iránt — mondhatnám: rohamosan — emelkednek. Még azt az időt sem tarthatjuk nagyon réginek — hiszen mennyien vannak az élők között, a kik emlékeznek arra az időre, mikor a versenyek intézménye teljesen ismeretlen volt Magyarországon! Mennyi küzdelmet kellett vívnia Széchenyi István grófnak, ennek az angol intézménynek a meghonosításáért, még azoknak a körében is, a kik a futtatást ma már legelegánsabb foglalkozásuknak és szórakozásuknak tekintik. Az az idő pedig, midőn a sportnak minden barátja élénk kedvetlenséggel jött haza egy-egy versenyről, mert a nagy közönséget csak elmaradásáról vette észre, mintha tegnap lett volna! Hiszen a Magyar Lovar-Együletnek még pompás új versenyterén is hányszor láttuk egészen üresen a nagy közönség részére emelt II. tribünét! És hányan vannak közöttünk, kik a lóversenyeket főlölesleges, czél nélkül való mágnás-passzióznak hirdelve, megszüntetésükön ép úgy tudnának örülni, mintha Spanyolországban a kegyetlen bika-viadalokat törölnék el. Pedig ezek nem is szűk látkörű bourgeoisok, hanem európai műveltségű emberek. Persze azzal hitegetik magukat, hogy a demokracziának tesznek szolgálatot, ha opponálnak a lónemesítés ügyének. Nem tudják vagy ignorálják, mennyire

*) Ezen érdekes cikket, melyre legközelebbi számunkban visszatérünk, a „Nemzet“-ből vettük át.

demokratikus intézmények végelemezében a lóverseny: eredményét a parasztlóvak javulásában találják meg, ha keresik.

Végig tekintve ezeken a nehézségeken, örömmel kell látnunk a versenyközönség szaporodását és alakulását. A lóverseny és ügetőverseny iránt való érdeklődés gyökeret vert a nagy közönség között, és nincsen már nagyon messze az idő, mikor ezek a versenyek éppen olyan népszerűek lesznek Magyarországon, mint Angolországban. Lóverseny és ügetőverseny napján egész áradat hömpölyög a versenytér felé, s hacsak nincsen erősen rossz idő, az olcsóbb helyek zsufolásig megtelnek, olyannyira, hogy a lovar-egylet már is komolyan foglalkozik egy harmadik tribün emelésének tervével s az a tavaszra valószínűleg föl is épül. És ez a nagy közönség nem néma szemlélője a futamoknak. Lázás érdeklődést kelt minden kétes verseny, vizsgálják a lovakat, véleményt formálnak a versenyzők chance-sai felől, ismerik a jobb paripákat és az apa s anya nyomán tájékozódni az ivadék értéke felől, e szerint fogadnak, és a kendők, kalapok lobogtatása, a lónevek összevissza hangoztatása a kritikus pillanatokban, a győző lelkesült megéljenése az angol népet juttatják eszünkbe, természetesen nem epsoni, hanem budapesti kiadásban.

Hogy mi az értéke ennek az érdeklődésnek a ló-sport iránt, azt számokban csak bajosan fejezhetjük ki. A versenyek látogatottságának eredményét megtaláljuk abban, hogy jövedelmei szaporítják az illető egyesületek eszközeit, melyekkel a ló-anyag nemesítésén munkálkodhatnak. Az sem utolsó haszon, hogy táplálja a közönség sympathiáit a komolyabb szórakozás iránt. De éppen olyan mértékben, a mint az angol izlés hódít ebben az irányban, hat megfelelőleg az a tapasztalás, hogy a mikor látja a közönség tovaszáguldani ezeket a megedzett, kidolgozott testű, aczélizmú paripákat, melyekre nézve nem látszik létezni fáradtság, akadály, nehézség, oly kevés emberben támad a vágy: testi erőre és ügyességre hasonlónak képezni magát ezekhez a lovakhoz, melyeket megcsodál és megtapsol. Azt, a mi tetszik a lovon, nem kívánja alkalmazni magára, pedig mily nagyon szükséges volna, hogy ezt tegye! Az az angol intézmény, a mely az embereknél betölti annak a helyét, a mi a lóverseny a ló-sport terén: az athletika, szintén meg van nálunk, de nem tud gyökeret verni, hanem úgy viselkedik, mint ha üvegházi növény akarna maradni. A Magyar Athletikai Club kék-sárga plakátjai megjelennek minden őszszel és tavasszal a főváros utcáiban, hanem az emberek közönyösen haladnak el mellettük és alig egy-kettőnek jut eszébe megnézni az emberi erő mérkőzését. Valóban alig gondolhatunk elképzeltetőbb változást, mintha egy lóversenyről átmegyünk egy athleta viadalra. Ott élet, mozgás, nagy tömegek gyakorolnak kellemes hatást a sportemberre; itt is szól a katonazene, a versenyzők, bár csekély számmal vannak, megtesznek minden lehetőt a jó rekord érdekében, de vajjon kinek jutna eszébe a London Athletic-Club viadalát látni itt, még csak Oreczykerti kiadásban is. Tíz év óta működik a club, és nem volt képes fölkelteni maga iránt a nagy közönség komoly érdeklődését; nem volt képes hatást gyakorolni a generációkra, a melyek azóta mentek keresztül a budapesti egyetemeken. És maga a club ez alatt a tíz év alatt hova jutott? Oda, hogy ügyeinek rendezése évek komoly munkáját nyeli el és a club számbavehető helyiség nélkül — létezik. A nemzeti torna-egyesület rendkívüli fölvirágzása nem képezhet kárpótlást az athletikai

sport vegetálásáért, mert azokat az elemeket, a melyekre a magyar athletikai club reflektál, és a melyeknek segítségével sietni akart Eszterházy Miksa gróf az athletikai sport betelepítésével, ott sem találhatjuk föl. Hiszen Fodor József, egyetemünk nagytudományú tanára csak néhány héttel ezelőtt mutatott rá fiatalságunk testi nevelésének óriási hiányaira, és az egyetemi fiatalság erre azzal felelt, hogy 3—4000 ember közül 3—4-en jelentkeztek arra a versenyre, a melyet a „Magyar Athletikai Club“ idei őszi viadalán éppen az egyetemi hallgatók számára rendezett. Az athletikai sport tengődése szomorú jele annak, hogy a komoly meggyőződés a sport fontosságáról, fölismerése annak, hogy a testedzés mily szerepet van hivatva játszani az ember életében, még legtávolabbról sem tett olyan haladást a magyar közönségben, hogy az „elangolosodás“ ezen a téren csak összehasonlítható is volna azzal, a mit a ló-sport iránt való érdeklődés szempontjából elértünk.

*

Hanem éppen a Nemzeti Torna-egylet példája határozó figyelmeztetésül szolgálhat arra nézve, hogy a testedzés terén is lehet haladást és fejlődést kierőszakolni. És ez buzdítás azoknak, a kik a magyarság jövője érdekében az angol athletikát Magyarországon meggyökeresíteni óhajtják; a kezdet sikertelensége ne bátortalanítson el senkit. A ki komolyan foglalkozott a testi nevelés kérdésével, a ki figyelemmel nézi az újabb generációk életmódját, testi konstitúcióját, az tisztában van azzal is, hogy az athletikának — a mely oly csodálatra méltó eredményeket mutat föl Angolországban — nagy szerepe van a jövő nemzedékek megedzésében. Megdől már az a balhiedelem is, a mely egy ideig tartotta magát, hogy tornázás és athletika ellentétes irányokat jeleznek; nagyon jól megférnek egymás mellett, sőt kiegészítik egymást. És éppen azért kell kultiválni mindkettőt.

Egy immáron bizonyosnak látszik. És pedig az, hogy az eddigi alapokon, az eddigi taktikával aligha fogjuk diadalra vihetni az athletika lobogóját. Hogy egyesek jeles eredményeket tudnak fölmutatni, az még nem siker; hogy Budapesten 18—20 gyakorló tagja van az athletikai clubnak, az még kevésbé az, mert egyik sem mutatja hogy ez az üdvös intézmény hatni tudott volna a közre, az intelligens fiatalságnak nagy tömegére. Pedig erre volna égető szükség. Ne ragaszkodjunk tehát mereven az eddig követett és sikerrel nem kecsegtető utakhoz; vizsgáljuk alaposan és elfogulatlanul a helyzetet és így nyert tapasztalatainkhoz képest vigyük előre az ügyet, a mely utóvégre is nem egy club, hanem az egész ország ifjúságának az ügye. Ha a megteendő reformkísérletek és erőfeszítések azt bizonyítanák, hogy a Magyar Athletikai Club nem életképes, úgy oszoljék föl és adja vagyionát, a benne működő buzgó munkaerőket egy újonnan alakulandó egyesületnek, a mely egészen szabadon, talán hibás tradícióktól, talán téves előítéletektől menten nagyobb szolgálatokat tudna tenni az athletika ügyének. Hiszen bizonyára magának az alapítónak sem az lebegett szeme előtt, hogy makacsul ragaszkodjék olyan formákhoz, a melyek iránt a nagy közönségben nem tudunk olyan erős sympathiákat kelteni, hogy azok tettekben nyilvánuljanak. Eszterházy Miksa gróf pure et simple azért lelkesedett, azért fáradt, azért áldozott, hogy a magyar ifjúság az athleta sport áldásaiban részesüljön. A club vezetői ma sem akarhatnak és tudom jól, nem is akarnak egyebet. Azért meg kell próbálni a cél elérését más úton, ha az eddigi úton nem megy.

A vészkiáltások egyre szaporodnak. A generációk testi állapota mind nagyobb aggodalmakat kelt. A segélyeszközök közül egyet sem nélkülözhetünk, azok között pedig az atletikai sport előkelő helyet foglal el; ne gondolja tehát senki, hogy ennek üzése egy-két ember privátpassziója, hanem lássák be, hogy az atletika meghonosítása hasznos szolgálatokat tenni van hivatva az egész intelligens fiatalságnak. Azért foglalkozunk vele mint közügygel komolyan és behatóan; így el fogjuk érhetni, hogy az athleta viadalok egykoron éppen úgy Angolországra fognak emlékeztetni, mint ma már löversenyaink.

SZOKOLAY KÖRNEI.

Torna óra-rend.

(Tornakártyák.)

A zárjelek közé tett számok azon oldalt jelölik meg, a melyen a Porzsoló Lajos „Tornázás kézikönyvében“ az illető gyakorlat hóvebb leírása felfalálható.

17. tornaóra.

Ötös sorokba jobbra kikanyarodni (78.), két lépésnyi sorközre előre zárkózni, minden sorban az első egy rúdért menet (113. és 114.). A rudakat a sorok előtt lebocsátva mind lenyújtott karral fogják egymástól egyenlő távolságban. Karok lendítésével emelni a rudat előre vállmagasságig, onnan fej fölé, ismét előre, aztán le. Bal lábbal oldalt lépni terpeszkező állásba, egyidőben karokat fej fölé lendíteni, azután visszalépni és a karokat lelendíteni. Balra terpez állásba lépni karok fellendítésével, azután törzshajlítás előre karlendítéssel lefelé, ismét törzsnújtás karokat fejföle, visszalépni a bal lábbal és a karokat lenyújtani, számlálás szerint, aztán folytatólag lassú ütemben. Átlépni a bot fölött a lenyújtott karok között a bal lábbal, visszahuzni, ugyanaz a jobb lábbal. Átlépni elébb a bal lábbal, utána a jobbal is, rudat felhuzni hátul a derékra karhajlítással: törzshajlítás hátra, egyidőben páros karral lökés hátul lefelé, ismét törzsnújtás karokat a derékra hajlítva — —, karnyújtás. Rudat jobb kézzel elbocsátani, mindannyian balra át, jobb kezét csípőre: bal karral emelni a rudat oldalt vállmagasságig, onnan fejföle, ismét vállakig, onné le. Jobb lábbal oldalt terpezállásba lép: balkar lendítés oldalról fejföle, egyidőben törzshajlítás jobbra, azután törzsnújtás karlendítéssel le. Mind jobbra arcz, jobb kézzel lent hátul a rudat fogás, bal kezét a rúdról le, jobbra át! (vagy pedig rudat a fej fölött átemelni a jobb kézbe, ekkor fordulat nem kell). A rudat a jobb kézzel alsó fogással fogva a jobb váll fölé hozni karhajlítással lökéshez, bal lábbal oldalt terpezállásba lép, bal kezét csípőre: törzshajlítás balra, egyidőben jobb karral lökni a rudat fejföle, ismét törzsnújtás és rudat vállhoz; az egyes számúak a rudat vállhoz, helyére vinni indulj; ötös sorok egymás után csatlakoznak az előttek elvonuló sor végéhez. Lebegő gerenda, 5—8 mtr hosszú, 15—30 cmtr vastag, két talpán 50—60 cmtr magasan szilárdan fekvő gömbölyű gerenda, melynek csak a vékonyabb vége lebeg egy kevéssé. Egy sorban egymásután fellépni a gerenda vastagabb végénél és végig lépkedni (156.); négykézlábon végig menni, medvejárás (161.); hátra lépkedéssel menni végig; a gerenda közepéig menni ott egyszer körül fordulni és tovább végig (157.). A gerenda hosszában vállfogással arczsorban állnak az egyidőben vezérlés szerint tornázók: mellső lebegő fekvésbe ráborulni a gerendára (162.); háttal állva a gerendához, arra derékkal ráfeküdni; bal (jobb) oldal-

lal állni melléje, guggolásból oldalt fekvésbe a gerendára. A gerenda hosszában kézfogással két kar távolra állani: lovagülés a gerendán, hátul a kezekkel támaszkodni, lábakat felfektetni, fogás el így lebegve ülés; lovagülésből hanyatt fekvésbe hátra dőlni (161.); lovagülésből oldalülésbe és vissza, lábvetésekkel elől; karokat támaszkodva ülésből állásba emelkedni fel és ismét ülésbe bocsátkozni le, előbb haránt aztán oldal helyzetekkel; majomugrás földről fel a gerendára guggolásba, abból felegyenesedni és leugrás. Ismét vállfogással áll a sor arczczal a gerenda felé, karokat le: gerendára feltérdelni fogódzással, abból felállni, ezen oldalállásban bal (jobb) láb lógázás előre és hátra, túl oldalra leugrás; egyik lábbal fel lépve a gerendára állásba ugrani, oldalállásban páros karral lendítés a fejföle le és egyidőben törzshajlítás előre, ismét törzs- és karnyújtás fel; ugyanazon törzs és karlendítés, de ugyanekkor a bal (jobb) lábat is hátra emelve lebegni a jobb (bal) lábon; haránt lépőállásban karokat oldalt kitarva törzshajlítás balra és jobbra; ugyanazon törzshajlítás összekötve lábemeléssel az ellenkező oldalra (155. 156.). Gyűrűs hintán: előre szaladni, vissza hintázni a föld érintése nélkül, többször; hintázás, középen dobtalással (189.). Karok mindig nyújtva; előre szaladni, felugrani és karokkal felhuzódni, a hátra hintázáskor leugrás (12—18 évesek); a hátra hintázáskor huzódni fel és elől nyújtani a karokat; hintázni, középen lábtaszításokkal, és elől $\frac{1}{4}$ fordulatot tenni a függésben balra, hátul ismét visszafordulni jobbra.

18. tornaóra.

Sor jobbra át, menet indulj, — kigyózó vonalban egymásután, — csiga vonalban, — nyolezas vonalban, — háromszögben (74. 75.); sor állj, balra visszakozz; huzódás fél jobb — indulj, sor állj, egyenest, vagy elébb „egyenest“ aztán „sor állj“ (Honv. szab. 26., 67. kikezdés): sor indulj, jobbra át, — balra arcz, — hátra arcz, — előre arcz, sor állj (72. 73.). Szaladás három másodpercig, utána kis sétajárás, amannál a kezek könnyedén a vállak fölé emelve tartatnak, emitt lenyújtva lógáztatnak. Rézsút állított maszó rudaknál egyszerűen (177—178.): a rúd alatt, belső részen, egy rudat fogni fej fölött, felvetni az egyik (mindkét) lábat, véle a rudat átkulesolni, vissza leállítás; két rudat fogni, lábak egy rúdra maszókulesoláshoz; lábak külön két rúdra kulesolódnak és pedig térdcsuklóban kívülről befelé, aztán a lábfejeknél belülről kifelé; kezek két rúdon fogóznak és lábak felváltva itt és ott kulesolódnak közben a karokkal felhuzódni; a rudak fölött külső részen, egy rúdon és két rúdon is fekvéssel függések úgy mint a belső részen, ezeken kívül még: két rúdra az alkarokat (felkarokat) felfektetve függni, mialatt a térdek is rá támasztatnak a rudakra, és pedig a lábfejekkel ellenkezőleg befelé vagy kifelé feszítve. Labdajátékok $\frac{1}{4}$ óráig 6—10 évesek számára: több nagy labdával czélba dobálás vagy lábbal ütés párharcz vagy kis labdákkal több csoportban a legkedveltebb játékok közül választás szerint (I. P. L. labdakönyvét). Ló, hosszában, 10—18 évesek számára, egészen alacsony nyeregkapákkal, minden alább irt gyakorlat neki szaladással és a deszkáról páros lábbal elugrással: felugrás a ló hátuljára lovagülésbe, ott lábendítések előre és hátra törzshajlításokkal többször, előre támaszkodni, hátul a bal (jobb) lábat a ló fölött átlendíteni és leszállani; lovagülésből térdelésbe jutni a lábak hátra fellendítésével; szintén úgy ülésből guggoló állásba a ló hátára; felugrás lábterpesztéssel és balra (jobbra) $\frac{1}{4}$ fordulattal oldalülésbe a bal (jobb) czombra, leszálláskor bal kéz oldalt támaszkodik, test balra dől és a jobb láb előre

hozatik körívben; felugrás a ló bal (jobb) oldalához támaszba, jobbra (balra) $\frac{1}{4}$ fordulattal, térdelés vissza le; felugrás oldalról mindjárt térdelésbe fordulattal; ugrás, páros láb együtt jobbról emelkednek jobb oldal ülésbe; felugrás guggoló állásba, előre támaszkodni és a ló nyakára ereszkedni le lovagülésbe, abból leszállás a bal láb-nak elől átemelése után jobbra; leugrás a nyeregbe lovagülésbe, kartámaszokkal tovább ülés, a ló nyakáról előre leterpesztés a földre álláshoz, a nyeregbe fogni és a ló hátára ülni; nyeregbe fogni, ugyanoda ülni is.

Különfélék.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 frt) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk. Elmaradt példányok reclamatioja a szerkesztőséghez (Lipót-utca 50.) intézendő.

A fővárosi vívó-club október hó 1-én újra megkezdte a nyár idején szünetelt működését és helyiségében (6-utca 27) esténként serényen folynak a gyakorlatok. Ezek vezetését november hó 1-én veszi át a clubnak régi jó hírnevű mestere, s a club fejlődését legjobban igazolja a körülmény, hogy a tagok a tanításban külön díj nélkül részesülnek. — A saison megnyitót a következő két hivatalos körlevélben tudatják a tagokkal:

Tisztelt tagtárs úr! Beköszöntvén az ős s ezzel eljövén a rendszeres vívásnak ideje, ennek minél sikeresebb gyakorlása végett felhívjuk, hogy az október hó 1-je óta esténként folyó gyakorlatokon résztvenni szíveskedjék. Egyszersmind értesítjük, hogy novembertől kezdve régi vívómesterünk vezetése alatt, minden külön díj nélkül vívókurzust rendezünk s ennek rendszeres beosztatása végett felkérjük, hogy részvételi szándékát legkésőbbben f. hó 20-ig titkárunkkal tudatni szíveskedjék. A közelebbi részletek e hó végén a clubhelyiségben ki fognak függesztetni. — A választmány.

Tisztelt tagtárs úr! Saisonunk beálltával értesítjük, hogy clubunk tagjai minden szombaton este a fővárosi VI—VII. ker. Casino vendéglőjében (Süssenbeck, Andrássy-út), az első emeleti külön teremben társas vacsorára jönnek össze s felkérjük önt, hogy ezeken résztvenni szíveskedjék. Értesítjük továbbá, hogy november 1-én clubunk megalakulásának harmadik évfordulója alkalmából, hagyományos szokás szerint, banquetet rendezünk s a részletek megállapíthatása végett felkérjük, hogy részvételi szándékát f. hó 20-ig a titkárnál bejelenteni szíveskedjék. A közelebbi adatokról idején értesíteni fogjuk. — A vigalmi bizottság.

A szabadkai torna-egylet — oszlóban! Azt a meglepő hírt olvassunk a „Szabadkai Hírlap”-ban, hogy a szabadkai torna-egylet, mely eddig olyan sokat hallatott magáról, fölöszlóban van! A hihetetlennek látszó hírt itt közöljük az idézett lapból egész terjedelmében.

A torna-egylet elnöke f. hó 29-ére érkezetleire hívja össze az egylet tagjait, valamint az érdeklődőket, mely érkezetlezen az lesz eldöntendő, vajjon az egylet fennálljon-e továbbra vagy nem? Igazán szégyen, hogy az egykor oly virágzó egylet a részvétlenség, de különösen tisztviselői hanyagsága folytán oda jutott, hogy azt

a kérdést kell felállítania, vajjon van-e még létjoga és életképessége Szabadkán?! Mi hiszszük, hogy egy kis helyes rendszer, jóakarát és buzgóság mellett az egyletet ismét fel lehetne emelni a régi színvonalra, mert hogy Szabadkán egy sport- és torna-egyletnek tere van, azt vitatni csakugyan nem szükséges.

A koresolya-sport Szegeden. A közeledő téli sason ismét előre bocsátott egy „feeskét”: a szegedi koresolya-egylet szombaton már megtartotta évi rendes közgyűlését.

A tagok szép szép számmal jelentek meg. Tárgya a közgyűlésnek a zárszámadás átvizsgálása s az elnök és a választmány megválasztása volt. — Az egyesületi pénztár a mult évről 255 frt 69 kr. többlettel, mint meglevő vagyonnal záratott le. Az egyesület tagjainak száma 120. A választás eredménye a következő: Elnök lett egyhangulag: Salamon Zsigmond, a ki az egyesületet már 12 éven át kormányozza jó és balsorsában. A választmány következőleg alakult meg: Dr. Déry Károlyné, Enyedi Lukácsné, Huszka Ödöné, Nasits Józsefné Ólay Lászlóné, Pálffy Margit, Salamon Zsigmondné, Zombori Antalné, Zsótér Mariska, Huszka Ödön, Horváth Lajos, Kováts János, dr. Nyilasy Pál, Nagy Ferencz, Rainer József, Rigó Endre, dr. Ujj József, Wagner Gusztáv, Weiner Miksa, dr. Végman Ferencz.

W. G. George és W. Cummings a jelenkor két legkitünőbb professionista futója közt ez idén három match volt egy, négy és tiz angol mértföldes távolságra. Az első aug. 21. tartatott meg óriási néző közönség előtt, s az egy angol mértföldet, gyönyörű közdelem közt, W. G. George mint első 4 percz $12\frac{3}{4}$ mp. idő alatt futotta be. Ezen rekord a világ legjobb eddigi eredményét is túllépte, s mint páratlan áll a sport történetben. A második küzdelem 4 ang. mértföldön szept. 11-én volt, bár Cummings nagyobb távolságra jobb erőnek tartatik is sport körökben, mégis George ez idei kitünő kondíciójára tekintettel, sokan ez utóbbinak jószolták a győzelmet. George erős küzdelemmel tartotta magát ellenfeleivel szemben egész $3\frac{1}{2}$ mértföldig, itt azonban Cummings gyönyörű spurttal lefutván őt, feladta a versenyt, míg Cummings a távot 20 p. $12\frac{3}{4}$ mp. alatt futotta be; közép jó idő alatt. A harmadik match e hó elején volt Birminghamban, mindenki Cummingsnak jószolta a könnyű győzelmet, s a fogadásoknál Cummings 2 „reá” volt ígérve; kik azonban nagyon csalódtak, mivel ő feladta a versenyt a 8 ang. mértföld után; George még pár kört futott s mint győztes felszedte a nem megvetendő díjját. Cummings leveretése a 10 mértföldes versenynél a legnagyobb meglepetést szülte, s sokan lábsérülésének tulajdonítják kudarcát, minthogy Cummings nagyobb távolságra eddig győzhetetlennek tartatott.

Furniwall a világ velociped bajnoka ismét két győzelemmel szaporította babérjait Angliában, a Surrey Bicycle-Club őszi meetingjén. Egyik győzelmé az egy angol mértföldes pályán 3 p. $02\frac{1}{4}$ mp. alatt, a második 10 ang. mértföldre 83 p. $40\frac{2}{3}$ mp. alatt, mindkét idő nagyon elmaradt az eddigi rekordoktól, minek oka azonban a könnyű győzelem, ellenfelei ez alkalommal nem kényszerítették gyorsabb futásra.

Az „Achilles” egylet őszi versenyeire hozzánk beküldött rövid értesítésből a következő nevezések jutottak tudomásunkra: Pinkovits A., Hubay A., Hubay D., Záray Ö., Fellegi A., Keeskés A., Csik D., Péics B., Péics I., Szaghmeister A., Nagy Gy., Matkovich Miklós Nikoliczo, Vermes Lajos.

A „Herkules“ előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő áron:

A „Herkules“ 1884-iki egész évfolyama bekötte	6 frt
„ „ 1885-iki „ „	8 „
„ „ 1886-iki félévi folyama	4 „

Velociped (bicycle) verseny volt a múlt hónapban Springfieldben is, melynek különös érdeket adott az, hogy az ismert irlandi W. Wosside kétszeri győzelmével igen kitűnő rekordot érte el; az egy angol mértföldes handikapnál tíz ellenféllel szemben győzött 2 p. 40 mp., igen jó idő alatt, az öt angol mértföldes versenyben idő ellen versenyzett és az eddigi legjobb eredményt igen megjavította, a távot 13 p. 50²/₅ mp. alatt hajtván be. Még két új velociped rekordot is feljegyezhetünk ez alkalommal, az egyiket I. P. Furnivall angol bajnok érte el egy mértföldre 2 p. 30 mp. idővel, a másik egy tricylegépen Gatehouse által tétetett meg, ugyancsak egy mértföldre 2 p. 41²/₅ mp.

Beach sculler bajnok hontársaival Matternson, Kemp és Nelsonnal már elutazott hazájába Ausztráliába, nem megvetendő dícsőséggel és anyagi haszonnal.

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

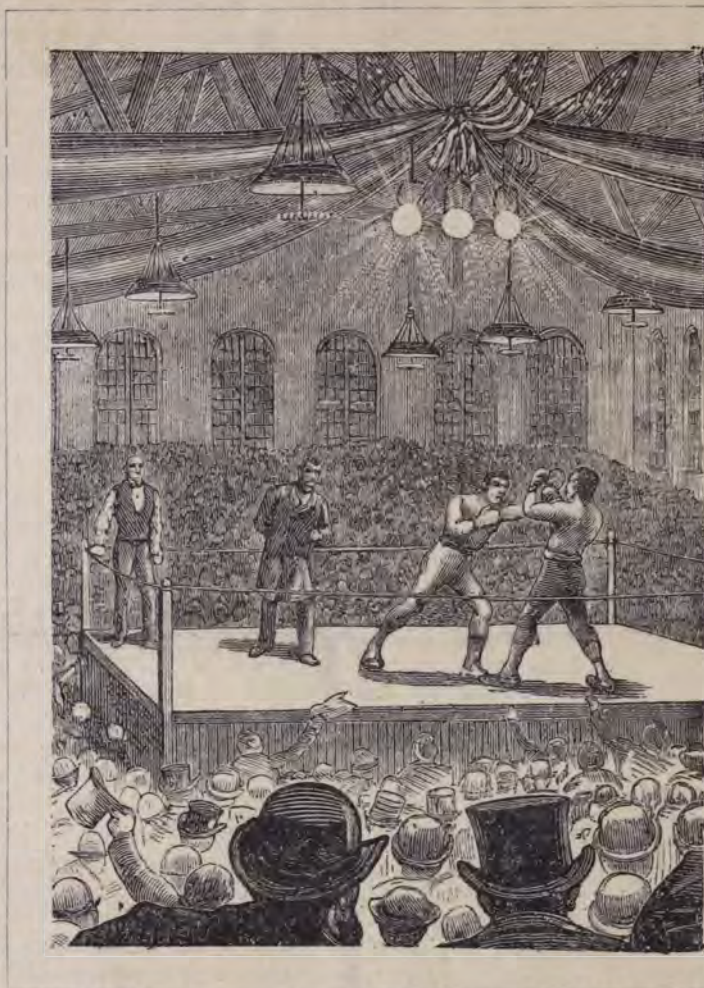
(Budapest, váci-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES“
testgyakorlati képes hetilapra.
Negyedévre 2 frt.

A „Herkules“ testgyakorlati közlöny az egyetlen

magyar képes hetilap mely a testgyakorlatok és testedző sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulató cikkekkel és képeket közöl a tornázás, athletika, csónakázás, úszás, velocipédezés, vívás, koresolyázás, vitorlázás, kerékkorsolyázás, ökölvívás, gyaloglás, birkózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sportversenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s kimerítő tudósításokat közöl a testgyakorló- és sport-egyletek működéséről. -- Negyvennyolc egyletnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézeteinek.

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

(Budapest, váci-utca 1.) kaphatók:

Porzolt Kálmán:

A párbaj. Szinmű egy felvonásban. Először adatott a nemzeti színházban 1881-ben	40 kr.
Szerencsétlen furnyások. Elbeszélések. 1883	1 frt — kr.
Herkules. Testgyakorlati közlöny. 1884. Első évfolyam	6 frt — kr.
1885. Második évfolyam	8 frt — kr.
1886. Harmadik évfolyam	8 frt — kr.
A sportvilágból. Elbeszélések 1885	1 frt — kr.

Képes sportnaptár. Az 1886. évre	1 frt 50 kr.
A testgyakorlati oktatás rendszere. A testgyakorlati oktatásra vonatkozó törvények és rendeletek gyűjteményével. 1886	80 kr.
Viharos élet. Elbeszélések. 1886	1 frt — kr.

Porzolt Jenő:

A koresolyázás kézikönyve. Képekkel	1 frt — kr.
---	-------------

Porzolt Lajos:

A magyar labdajátékok könyve. Képekkel s gróf Eszterházy Mihály előszavával	1 frt — kr.
A tornázás kézikönyve. Képekkel	1 frt 20 kr.